

14.3. ስግደት

ለግደትም የሚቀርበው ለፈጣሪ ብቻ መሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፏል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ 40 ቀንና 40 ሌሊት ከጦመ በኋላ እንዲሰግድለት ዲያብሎስ በፈተነው ጊዜ የሰጠው መልስ፡ «ሂድ ስንተ ሰደጣኝ ሰገታህ ለአምላክህ ሰገድ፤ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተዘጋጅ» የሚል ነበር (ማቴ. 4፡8-10)። ከዚህም ምላሽ የምንረዳው በብሉይ ኪዳንም ሆነ በሐዲስ ኪዳን፡ ከፈጣሪ በቀር ለሌላ መሰገድ የተከለከለ መሆኑን ነው።

አንዳንዶች ግን «በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ እገሌ ለእገሌ ለግዳልና፡ ለአምልኮ ባይሆንም /በክብርና በደረጃ ሰሚበልጡን/ ለአክብሮት ብንሰግድላቸው ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት አልወጣንም» ብለው ይከራክራሉ። በርግጥ ታላቅን ማክበር ተገቢ ነው። አክብሮቱ የሚገለጥበት መንገድ ደግሞ ከአገር አገር፡ ከባህል ባህል ይለያያል። አሰራራዊውን ለታላላቆቻቸው አክብሮታቸውን በመሰገድ ገልጸው ይሆናል። በአኛም አገር ቀደም ባሉት ጊዜያት ለዎች ለነገሥቱና ለመኪንንቱ በመሰገድ «አክብሮታቸውን» ይገልጹ እንደ ነበር ይታወቃል። ዛሬም በተሰይ ብፁዓን ሊቃነ ጳጳሳት በአክብሮት ለም ስግደት ሲቀበሉ ይታያል። ይሁን እንጂ በኢትዮጵያውያን ባህል፡ ከስግደት ይልቅ አክብሮት የሚገለጠው ከመቀመጫ ብድግ በማለት፡ አጎንብሶ ሰላምታ በመለጠትና በመሳለሰው መንገድ ነው። ስግደት ግን ከአክብሮት መግለጫነቱ ይልቅ አምልኮአዊነቱ ያመዝናል። በላቢህ ሲሰገድላቸው ከመከልከል ይልቅ የሚቀበሉ፡ ወይም እንደ ዐፄ ዘርዐ ያዕቆብ «ለምን አልተሰገደልኝም?» ብለው የሚጣሉ ቢኖሩ (ፕሮፌሰር ጌታቸው ንይሌ 1996፣ 29)፡ ከመክበር ይልቅ ለመመለከትና ራሳቸውን በአግዚአብሔር ቦታ ለማለቀመጥ የፈለጉ ናቸው።

መጽሐፍ ቅዱስ አንደሚናገረው፡ በአክብሮት ለም የተሰገደላቸው ሁሉ ባህላችን ነው ብለው ለግደትን ተቀብለዋል ማለት አይቻልም። ከለዎች ወገን ሐዋርያው ጴጥሮስ፡ ከመላእክትም ወገን ለሙ ያልተጠቀሰ አንዱ መልአክ የቀረበላቸውን ስግደት አንቀበልም አንዱ በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፏል፤ (የሐዋ. 10፡25-26፤ ራእ. 19፡10፤ 22፡8-9)። መቼም ለጴጥሮስ የሰገደው

ቆርኔሌዎስ፡ ሰመልአኩም የሰገደው ሐዋርያው ዮሐንስ በፈጣሪና በፍጡር መካከል ያለው ልዩነት ሳይገባቸው ቀርቶ አይደሰም የሰገዱላቸው፤ ለግደታቸው ለአክብሮት እንደ ነበር መግመት አይከብድም። ቢሆንም ስግደት ሊቀርብ የሚገባው ለአምላክ ብቻ መሆኑን ለሰ ተረዱና ስግደትን መቀበል የአምላክን ክብር መጋፋት መሆኑን ለሰ ተገነዘበ፡ ጴጥሮስ ቆርኔሌዎስን፡ «ተነሣ እኔ ራሴ ደግሞ ሰው ነኝ ብሎ አስነሣው»። መልአኩም ሐዋርያው ዮሐንስን፡ «እንዳታደርገው ተጠንቀቅ፤ ከስንተ ጋር የኢየሱስም ምስክር ካላቸው ከወንድሞችህ ጋር ዐብራ ባሪያ ነኝ፤ ለአግዚአብሔር ሰገድ» አሰው። ዛሬ በአክብሮት ለም ሲሰገድላቸው ዝም የሚሉ ካሉ፡ የአግዚአብሔርን ክብር ለራሳቸው እየወለዱ ለሰ ሆነ መንፈሳዊነታቸውና የአግዚአብሔር እውነተኛ አገልጋይነታቸው ያጠያይቃል።

ስግደት ዛሬ በቤተ ክርስቲያናችን የአምልኮትና የጸጋ አና/ወይም የአክብሮት ተብሎ የተከፈለበት አስተምህሮ አለ። በዚህ አስተምህሮ መሠረት የአምልኮት ስግደት ለአግዚአብሔር ብቻ የሚቀርብ ሲሆን፡ ሌላው ደግሞ ለቅዱሳን መላእክትና ለዎች፤ ሰታቦት፤ ለመለቀል፤ ለሕንጻ ቤተ ክርስቲያን፤ ለሥዕልና ለመሳለለው ሁሉ የሚቀርብ ነው። ነገር ግን ይህ አከፋፈል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የሰውም። አንዲያውም በሕተትን ለሕተት ከማለት ይልቅ፡ መጽሐፍ ቅዱሳዊና እውነተኛ ለማለመለል ሲባል የተፈጠረ መላ ይመስላል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ያልተጻፈውን ሌላ ሌላውን ፈጠራ አንተውና፡ ለዎች ለሚያከብሯቸው ለዎች ወይም ለመላእክት የሰገዱት፡ ፊት ለፊት ባገኛቸው ጊዜ ብቻ መሆኑን ማበተዋል ያስፈልጋል። ከዚህ በቀር አገሌን ለለማከብረው ብለው፡ የሚሰገዱለት ለው ወይም መልአክ ከፊት ለፊታቸው በሌለበት ጊዜ በመንፈሰ ሆነው የሰገዱበትን ማለረጃ ልናቀርብ አንችልም። ይህን አንዲያደርጉ የሚያስገድዳቸው ኅሊናዊም ሆነ ሃይማኖታዊ ምክንያትም አይኖርም።

እኛስ ከምን ተነሥተን ነው ከቅዱሳን መላእክትና ለዎች ጋር ፊት ለፊት ባልተገናኘንበት ሁኔታ የምንሰገድላቸው? እነርሱ በቦታም ሆነ በዕውቀት

የተወሰኑ አንድ መሆናቸው፡ ለእነርሱ መስገዳችንን በምን ያውቃለን? ስንደቱ ለእነርሱ ካልደረሰሰ የሰንደቱ ተቀባይ የዚህ ሐሰተኛ ትምህርት ፈጣሪ የሆነው ለይጣን እይደለም? ርግጥ ነው! ለምሳሌ፡- ከመላእክት አንዱ ቢገለጥልንና ብናየው አክብሮታችንን /በሰንደቱም ባይሆን/ እንድንገልጽ ታላቅነቱና ክብሩ ሊያስገድደን ይችል ይሆናል። ከዚህ ውጪ ግን በባዶ ሜዳ የምናቀርበው አክብሮታችን ተቀባይ ይጣል! እኛንም አላዋቂ ያሰኘናል።

ስንደቱ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚቀርብ ለእርሱ የመገዛታችን ምልክት ነው። «ለበዚህ ስምሳካችን በሰንደቱ ጊዜ የልባችንን መዋረድ ይመስከታል እንጂ ጉልበታችን እስኪቀጠቀጥ ወገባችን እስኪገብጥ መስገዳችንና የቀጥረን ብዛት እይመስከትም» (ጎሩይ 1919፣ 45-46)። እንዲህ ከሆነም ስንደቱ በእውነትና በመንፈስ ሊቀርብ ይገባዋል (ዮሐ. 4፡24)። በየገድላ ገድሉ የምናነበው ግን፡ በእውነትና በመንፈስ ስለ መቅረቡ ሳይሆን፡ አንድ አንዝርት እየሾሩ፡ እንደ መንኲራኩር እየተሸከረከሩ አብዝቶ ስለ መስገድ ነው። ይህ ልማድ በብዙዎች ዘንድ እንደ ትልቅ ጽድቅ ይቈጠራል። ሥጋን የማድከሚያ እንዲ መንፈሳዊ መሣሪያም ተደርጎ ይወሰዳል። ነገር ግን የሰንደቱ ብዛት ለአካል ጥንካሬና ለጤንነት እንደሚረዳ ጅምናሰቲክ ካልታየ በቀር፡ «ሥጋ» ተብሎ የሚጠራውን ገጢአታዊ ባሕርይ (ሮሜ 7፡14-19) ሰማድከም ይረዳል ተብሎ አይታሰብም። በብዛት መስገድን የመገዛትና የአክብሮት መግለጫ ነው ብሎ ማሰብ፡ አንኳ በእግዚአብሔር ፊት በሰውም ፊት ከቂልነት ያስቈጥራል። ጎሩይ ወልደ ሥላሴ «ጎሐ ጽባሕ» (1919፣ 45) በተለየ መጽሐፍ ላይ አንደ ጸፋት፡

ምድረዊ ንጉሥ እንኳ በዙፋኑ በተቀመጠ ጊዜ ሕዝቡና መኪንንቱ ንጉሡ ዘላለም ይነሩ /ጤና ይስጥልን/ ወይም ሕይወት ለበ ነጋሚ ብሰው በፊት ሰንደ ጊዜ እጅ ይነሳሉ እንጂ ከጣት እስከ ማታ በፊት ሲወደቁ ሲነሡ ሳይውሉም፤ ይህንም የሚያደርግ ሰንደ ሰው እንኳ ሲኖር እንደ ሞኝ ይቆጠራል እንጂ ሰንጉሥ ከጣት እስከ ማታ እጅ ሲነሳ ዋስ ተብሎ ከሥልጣን ሥራ ሳይቆጠርበትም

ክብዙ በጥቂቱ ስንደታችንን በተመለከተ መስተካከል ያሰባቸው ስሕተቶችና መሟላት ያሰባቸው ጉድለቶች ይህን ይመስላሉ።

14.4. ጸም

ጸም መጽሐፍ ቅዱሳዊ አምልኮ ሊሆን፡ ክርስቲያን የሆነ ሁሉ በግልም ሆነ በማኅበር እግዚአብሔርን በእውነትና በመንፈስ ለማምለክና ወደ እርሱ ለመጸለይ፤ ስለ ገጢአቱ ስርዓትና ይቅርታን ለመለመን፤ ስለ ተሰያዩ ችግሮችና የልብ መሻቶች የእግዚአብሔርን ርዳታና ምላሽ ለማግኘት እግረ ልቡናውን ወደ እግዚአብሔር የሚያቀናበት መንገድ ነው። እግዚአብሔር የሚፈልገው በትሕትና የተሰበረውንና የተዋረደውን ልብ በመሆኑ፡ ክርስቲያን በጸሎት ራሱን ከጎደሉ እግዚአብሔር እጅ በታች ስለሚያዋርድ፡ አንዲህ በእውነት ተዋርዶ ለእግዚአብሔር የሚያቀርበውን አምልኮትና ጸሎትም እግዚአብሔር ስለሚቀበለው ችግሩ ይቃላል! ጥያቄውም ይመሰላል (መዝ. 51፡17፤ 1ጴጥ. 5፡6)።

በመጽሐፍ ቅዱስ የጸሎት ምእመናን ይህን የጸም ዐላማ ተከትለው በመጸማቸው የሚፈልጉትን አግኝተዋል (መሳ. 20፡26-28፤ 1ላሙ. 7፡6-11፤ ዕዝ. 8፡21-23፤ ነህ. 1፡4፤ 9፡1-2፤ እስ. 4፡3-16)። የገዛ ምኞታቸውን ተከትለውና ሰታይታ የጸሎት ግን ከእግዚአብሔር ያገኙት አንዳች ነገር የለም (2ላሙ. 12፡22፤ ኢላ. 58፡3-5፤ ኤር. 14፡10-12፤ ማቴ. 6፡16)።

ጸም ከጸሎት ተሰይቶ ሊከናወን አይችልም! ምክንያቱም የሚጸመው የረጋብ እድማን የመሰለ ትዕይንትን ለማሳየት ሳይሆን ለመጸለይ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት (1972፣ 257) አንድ ተገሰጸው ጸም፡ «በሃይማኖት ምክንያት ያለ ምግብና ያለ መጠጥ መዋል» ነው። ይህን እንጂ የጸም ዐላማ፡ ከምግብና መጠጥ መከልከል ብቻ ሳይሆን፡ በተዋረደ ልብ ሆኖ የእግዚአብሔርን ፊት መፈለግ ነው። የሚጸሙ ሁሉ ይጸልዩ ዘንድ ተገቢያቸው ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የምናገኛቸው የጸሎት ሰዎች ጸልየዋል (ሉቃ. 2፡37፤ ዮሐዋ. 13፡3፤ 14፡23፤ ማቴ. 7፡21፤ የላይኞቹንም ጥቅሶች ይመለከታል)። ከሞላ ጉደል የጸም ምንነትና ትክክለኛ ዐላማው ይህን ይመስላል።

ባሬ በቤተ ክርስቲያናችን የሚታየውን ጸም ከዚህ አንጻር ብንገመግመው በርካታ ችግሮች ይስተዋሉበታል። በቤተ ክርስቲያናችን በቀጥረ ክሊሎቹ

አብያተ ክርስቲያናት የበለጠ የጸም ወቅት መኖሩ ይታወቃል። አፈጻጸሙ ሲታይ ግን ከሰሙ በቀር መንፈሳዊ ዐላማውና ይዘቱ ተዛብቶ፣ በሥርዐት በተደነገገ የተወሰነ ወቅትና የተወሰኑ ምግቦችን (ጥሱላትን) በመተው ላይ ብቻ ተመሥርቶ፣ ሃይማኖታዊ ሥርዐትና ልምድ ሆኖ ቀርቷል ማለት ይቻላል። አብዛኞቹ ምእመናን የሚጸሙትም ይህንኑ ጸሎት አልባና ከተወሰነ ምግብ መታቀብ የሆነውን የሰም ብቻ ጸም ነው።

ጸም በምእመናን ዘንድ የሚታየው አንደ ሕግ ነው። ስለጸም የተሰጠውን ትእዛዝ (ዘፍ. 2፡17) ከጸም ጋር በማያያዝ፣ ጸም ስለጸም የተሰጠ የመጀመሪያው ትእዛዝ አድርገው የሚቆጥሩና የሚያስተምሩም እንዳሉ ይታወቃል (መርሐ ጽድቅ ባህስ ሃይማኖት 1988፣ 65)። በመሆኑም የጸመ ሕጉን አንደ ጠበቀ፣ በጸም ወቅት ከተከሰኩት ምግቦች በስሕተትም ይሁን በአስገዳጅ ሁኔታ የበላ /የቀመሰ/ ግን ንጢአት አንደ ሠራ ይታሰባል። ወደ ንስሐ አባቱ ሄደ። ጸም፣ ስግደት፣ ምጽዋትና የመሳሰለውን ተግባር በመፈጸም ሰንጠላቱ መቀጮ ይከፍላል፤ ሆኖም ይህ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የለውም። ከላይ አንደ ተገሰጠው ጸም ሰርዳታ የእግዚአብሔርን ፊት የምንፈልግበት የትሕትና መንገድ እንጂ፣ የሚጠበቅ ሕግ፣ ሕግነቱ ሲጣስ ደግሞ የንጢአት መቀጮ የሚከፈልበት ዋጋ አይደለም። ያልጸመ ሰው በችግሩ ጊዜ የእግዚአብሔር ርዳታና ባርኮት ይቀርብታል እንጂ «ይኩነናል» የሚል አንቀጽ በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ አልሰፈረም። ስለ ሆነም በዚህ መንገድ የሚጸሙ ወገኖቻችን፣ ትክክለኛውን የጸም ዐላማ ተከትለው ሳይሆን ሥርዐትነቱን ለመፈጸም ሲሉ ነውና የሚጸሙት፣ ጸማችን ለውጥ ያስፈልገዋል።

በቤተ ክርስቲያናችን የአጻጻም ሥርዐት መሠረት በጸም ወቅት ጥሉላት ምግቦችን /ሥጋን፣ እንቁላልን፣ ወተትንና የወተት ተዋፅኦዎችን ወዘተ/ መመገብ ተከልክሏል። ስዚህም መነሻ ተደርጎ የሚወሰደው፣ በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰ የአንዳንድ የእግዚአብሔር ስሞች አርአያነት አንደ ሆነ ይታወቃል (መዝ. 109፡24፣ ዳን. 10፡2-3)። ነገር ግን እነዚህ የእግዚአብሔር ስሞች፣ በተሰይሞ ነቢዩ ዳንኤል ያዘን በነበረባቸው ሦስት ሳምንታት ውስጥ

ካልተመገባቸው ምግቦችና መጠጦች መካከል እኛ የማንወስደው ከፊሉን ብቻ መሆኑ፣ ቃሉን ለጸማችን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ለመስጠት ብስን ሳይሆን ለሽፋን የምንጠቅሰው ያስመስሰናል። ነቢዩ፣ «ማሰፊያ እንጀራ አልበላሁም፣ ሥጋና ጠጅም በእፊ አስገባም፣ ... ዘይትም አልተቀባሁም» በማለት ከተዘረዘሩት ምግቦች አንደ ታቀብ ብቻ ሳይሆን፣ ራሱን በእግዚአብሔር ፊት አንደት እንዳዋረደም ገልጿል። እኛ ግን በአንድ በኩል አጻጻማችን የዳንኤልን የአጻጻም ሥርዐት የተከተሰ ነው በንል፣ በሌላ በኩል ደግሞ እርሱ ሲጸም ካልወሰዳቸው ምግቦችና መጠጦች ውስጥ የተውነው ቢኖር ሥጋን ብቻ ነው። ከጥሉላቱ ውጪ ከሚገኙት የምግብ ዐይነቶች መካከል ግን ያገኘውን ጥሩ ጥሩ ምግብ እንመግባለን /እዚህ ላይ ጥራጥራ እየበሉና ውሃ እየጠጡ የሚጸሙም እንዳሉ አይካድም። ምናልባትም ከእዚህ ምግቦች የጥሉላቱ ምግቦች ሰበውነታችን ሊሰጡ የሚችሉትን ጥቅም በተዘዋዋሪ አናገኛለን። በመሆኑም የራቅነው /የሸሸነው/ ከጥሉላቱ ምግቦች እንጂ፣ ከአንርሱ ከሚገኘው ጥቅም ባለመሆኑ አሁንም ራሳችንን እያታሰልን አንደ ሆነ ሊሰማን ይገባል።

ይህም ብቻ አይደለም፤ ቤተ ክርስቲያናችን ከዓመት እስከ ዓመት በሰንበቴ፣ በማሳበር፣ በዝክርና በተዝካር ስም በሚደገሰው ድግስ ውስጥ፡- ጠላ፣ አረቄ፣ ጠጅና የመሳሰለው አልኮል ነክ መጠጥ አይቀርም። ከጥቂቶች በቀር ሁሉም ሰማስት በሚያስደፍር ሁኔታ የመጠጡ ተቋሻኝ ነው። ስለ ሆነም በጸም ወቅት እንኳ አንደ ዳንኤል የመጠጥን ጸምነት አይቀበልም። በአንዳንዶች ዘንድ እንዲያውም መጠጥ ጠጪነት የኦርቶዶክስነት መስያ ምልክት ተደርጎ እስከ መወሰድ የደረሰበትም ሁኔታ አንዳለ ይታወቃል። ከዚህ አንጻር በአጻጻማችን የዳንኤልን እርአያነት ተከትለናል ማለት አንችላለን? አንዱን ጥሎ፣ አንዱን አንጠልጥሎስ ይሆናል?

ስለ ጸም ምንነት ትክክለኛ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ግንዛቤ በሌለበት ሁኔታ፣ ከምግብ ጋር ስተያያዘው ነገር ካልሆነ በቀር በጸም ወቅት መከናወን ላለበት መንፈሳዊው ጉዳይ ትኩረት ይሰጣል ብሎ መጠበቁ ሞኝነት ነው። የብዙ የልማድ ጻሚዎች ዋና ትኩረት በመብል ላይ ያነጣጠረ ነው። ስለ ሆነም

ለጸሎት የሚደረገው ትልቁ ዝግጅታቸው፡ ጸሎት አንደኛው ሲሆን ለጸሎት አንደኛው ባህል በቀበላ /ጸሎትን የመቀበያ ቀን ወይም የዘመን/ የልክነት ቤቶችን ደጃፍ በማጨናነቅ ሥጋ ላይ መራከት ነው፡፡ በጸሎት ወራት ሊያደርጉ ስለሚገባቸው የጽድቅ ሥራ የሚያስቡ ጥቂቶች ይኖሩ አንደኛው ሆነ አይታወቅም፡፡ በጣም የሚገርመው ደግሞ በቀበላውና በፍስኩ ጊዜ የጥላታነትን ምግቦች አላስይዝ አላስቀምስ የሚሉት፡ ያንኑ የሥርዐት ጸም በአግባቡ የማይጸሙት ወገኖች መሆናቸው ነው፡፡ በአግባቡ አሰማማቸው ሳያንስ፡ በሆነ አጋጣሚ ስሕተት ቢፈጠር እንኳ የጸሎት ሥርዐት ተበላሽ፡ ተጓደለ ባላቸው እነዚህ ባዶ ቀናተኞች ናቸው፡፡ በመሠረቱ መብል ወደ እግዚአብሔር አያቀርቡም፤ ብንበላም የሚተርፈን ባንበላም የሚጉድለን አይኖርምና (1ቆሮ. 8+8)፡ ጸምን በተመለከተ ከአመጋገባችን ይልቅ ለጸም ዐላማ ትኩረት መስጠቱ መንፈሳዊነት ነው፡፡

የጸም ነገር ሲነሣ፡ የማንን ጸም ነው የምንጸመው? የሚለው ሌላው አነጋጋሪ ጉዳይ ነው፡፡ በቤተ ክርስቲያናችን በዐዋጅ የተደነገጉትና ምእመናን በየዓመቱ እንዲጸማቸው ከታዘዙት አጽዋማት ብዙዎቹ፡ የእኛ ሳይሆኑ ሌሎች በተለያዩ ምክንያት የጸማቸው ናቸው፡፡ በቤተ ክርስቲያን፤ በእነርሱና በወገን ላይ ችግር ቢደርስም ባይደርስም፡ በዓመት ውስጥ የተወሰነላቸውን ወቅት ጠብቀው የቀድሞ ታሪክን /ምናልባትም ከእኛ ጋር ትስስር የሌለውን ታሪክ ጭምር/ በማሰብ የሚጸሙት አጽዋማት ሰባት ናቸው፤ (የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ከልደተ ክርስቶስ እስከ ፳፻ ዓ.ም. 2000፤ 32) አነርሱም፡-

1. ጸመ ነቢያት /ነቢያት በተለያዩ ጊዜ ጸሙት የሚባል/፤
2. ጸመ ነገዌ /በትንቢተ ዮናስ አንደኛው ተጻፈው የነገዌ ሰዎች የጸሙት/፤
3. ጸመ አርብዓ /ዐቢይ ጸም ወይም ጌታ የጸመው/፤
4. ጸመ ሐዋርያት /ሐዋርያት መቼ አንደኛው ጸሙት ባይታወቅም ጸመውታል የሚባለው/፤
5. ጸመ ፍልሰታ /ሐዋርያት በድንግል ማርያም ሞትና ትንሣኤ ምክንያት ጸመውታል የሚባለው/፤

6. ጸመ ገሃድ /የክርስቶስ ልደትና ጥምቀት በዓል ረቡዕና ዐርብ ቀን የሚውል ከሆነ ለዚያ ሰው ጥ በየዘመናቸው የሚጸም/ እና

7. ጸመ ድንኳን /ከበዓለ ገምላ በቀር ዘወትር ረቡዕና ዐርብ የሚጸመው/ ናቸው፡፡

ከሰባቱ አጽዋማት አብዛኞቹን ስንመለከት፡ ሰዎቹ የጸሙት እግዚአብሔር ችግራቸውን እንዲያቃልል፤ ፍላጎታቸውን እንዲያሟላና ጥያቄያቸውን እንዲመልስ ነው፡፡ በምሳሌነት እንኳ መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነውን የነገዌን ሰዎች ጸም ብንመለከት፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ በጥፋታቸው ላይ የነደደው ቊጣ እንዲበርድ፡ እግዚአብሔርን በጸሎትና በምሕላ ለመለመን ሊሉ ነው የጸሙት፡፡ በመሆኑም እግዚአብሔር ጸሎታቸውን ተቀብሎ ምሕረት አድርጎላቸዋል (ዮና. 3+5-10)፡፡ እንግዲህ የእኛ፡ የነገዌን ሰዎች ጸም በየዓመቱ መጸማችን ከምን የተነሣ ይሆን? በመታሰቢያነት መጸም ቢያስፈልግ እንኳ ጸመ ነገዌ ከእኛ ይልቅ ትርጉም የሚሰጠው ከዚያው ትውልድ ለቀጠሉት ሰነዌ ነዋሪዎች ነው፡፡ ለእኛ ምናልባት ጸማቸው ትልቅ ትምህርት ሊያስተምረን በመቻሉ በቀር ሌላ የሚተርፈን ነገር አይኖርም፡፡ በወቅቱ በእግዚአብሔር ፊት ለቀረበው የምሕረት እቤቱታ፡ ምላሽ ተስጥቶበት የተዘጋውን ፋይል /የነገዌን ሰዎች ጸም/ ዳግም ከፍተን የእኛ ያልሆነውን ታሪክ በየዓመቱ ከምንዘክር ይልቅ፡ ለእኛዎቹ አንገብጋቢ ችግሮች ጸም-ጸሎት ይዘን የእግዚአብሔርን ምሕረት ብንሰምን እንጠቀማለን፡፡ የተለየ ታሪክ የምንዘክርበት ጸም ቢኖር እንኳ፡ ከእኛ ሕይወት ጋር ጥብቅ ትስስር ያለውና ትርጉም የሚሰጠን ጸም ሊሆን ይገባል፡፡ ለምሳሌ፡- ዐቢይ ጸም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እኛን ለማዳን ሰው ሆኖ የጸመውና ስለ እኛ የተቀበላቸው ሕማማት የሚዘክሩበት ጸም በመሆኑ ከእኛ ሕይወት ጋር ትስስር አለው ማለት እንችላለን፡፡ ስለ ሆነም ይህን እያሰብንና የጸምን ዐላማ ተከትለን ብንጸመው ትልቅ በረከት እናገኝበታለን፡፡

እነዚህ የተጠቀሱት ነጥቦች በጸማችን ውስጥ የሚታዩትን ጉድለቶች በመጠኑም ቢሆን ሊያመለክቱን ይችላሉ፡፡ እነዚህንና ሌሎች ያልተጠቀሱትን ከጸም ጋር የተያያዙትን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆኑ ትምህርቶችን

ሥርዐቶችን፣ ቤተ ክርስቲያኖችን በእግዚአብሔር ቃል መሠረት አያረመችና አያስተካከለች፤ ምእመናናቿ የእግዚአብሔር ቃል የሚደግፈውን ጸም እንዲጸሙ ልታሰረታቸው ይገባል።

14.5. ስለት

የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት (1972፣ 70)፡ ስለት ማለት «በው በፈቃዱ እንደ ነገር በእግዚአብሔር በማድረግ ወይም በመስጠት ቃል መገባት» ማለት ነው ይላል። ሰው በፈቃዱ ስለትን በእግዚአብሔር ሲሳል እንዲደረግለት የሚፈልገውን ነገር ለእግዚአብሔር ያስታውቃል፤ ስለቱ ሲደርስም የሚያቀርበውን ሰጦታ ይገልጣል። እግዚአብሔርም እንደ ፈቃዱ ስለቱን ለምቶ ሲመልስ፣ ተሳዩ ምንም ማሻሻያ ሳደርግ፣ እንደ ገባው ቃል ለእግዚአብሔር ስለቱን ይፈጽማል። የተሳሰውን የማይፈጽም ከሆነ ግን ንጢአት ይሆንበታል (ዘጸ. 23፡21-23፤ ምሳ. 20፡25፤ መዝ. 4፡4-5)።

በዘመነ መሳፍንት ከተነሡት የእስራኤል ታዳጊዎች እንዱ የነበረው ዮፍታሔ ወደ ጦርነት ሲሄድ፣ እግዚአብሔር እሞናውያንን በአጁ እሳልፎ ቢለጠው፣ ከድል በኋላ በመጀመሪያ ከቤቱ ወጥቶ የሚቀበለውን ለመሠዋት ተሰሎ ነበር። በኋላም ልጁ ቀድማ ከባልንጆሮቿ ጋር ከሸር እየመታች ልትቀበለው ወጣች፤ እርሱም ልጁ ልትቀበለው በመውጣቷ በጣም ቢያዝንም፣ ለእግዚአብሔር የተሳለውን ሊስውጥ እልፈቀደምና መሥዋዕት አድርጎ አቀረባት (መሳ. 11፡31-34-35-39)። ታሪኩ እንዴት ልብን የሚለብር ነው! ቢሆንም ግን ይህ ታሪክ፣ ተሳዩ ወገን ለስሚሳለው ነገር ጥንቃቄ ማድረግ እንዳለበት፣ የተሳሰውንም ያለአንዳች ማሻሻያ ሊፈጽመው እንደሚገባ ያስተምረናል።

ከላይ እንደ ተገለጸው ስለት ሰው በፈቃዱ እንድ ነገር ለእግዚአብሔር ለመስጠት ወይም ለማድረግ የሚገባው ቃል እንጂ፣ እግዚአብሔርን ለመደሰልና ፍትሕን እንዲያዛባለት ለማግኘት የሚያቀርበው ጉቦና መማለጃ አይደለም፤ እግዚአብሔር እንዲህ ያሰውን ሰጦታ ዳኞችና ሹሞች እንዳይቀበሉ

ይከስክላል (ዘጸ. 16፡19፤ መዝ. 15፡5፤ ኢሳ. 33፡15፤ አሞ. 5፡12)። ስለዚህ እርሱ እንዲህ ያለውን የረከለ ሰጦታ የማይቀበል ጻድቅ፣ እውነተኛና የማይደላ አምላክ ነው (ዘጸ. 10፡17፤ 2ዜና. 19፡7)።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ የእግዚአብሔር ለዎች ስለትን ለእግዚአብሔር ሲሳሉ፣ ስለታቸው ሲሞላም የገቡትን ቃል ለእግዚአብሔር ሲፈጽሙ ይታያል። ስምሳሌ፡- ሐና፣ እግዚአብሔር ወንድ ልጅ ቢሰጣት፣ ልጁ ዘመኑን ሁሉ ለእግዚአብሔር አገልጋይ ይሆን ዘንድ ለእግዚአብሔር እንደምትሰጠው ተስላ ነበር። በዚህ መሠረት እግዚአብሔር ስለቷን ለምቶ ወንድ ልጅ ሳሙኤልን ሰጣት፤ አርሷም ጊዜው ሲደርስ በስለቷ መሠረት ሳሙኤልን ለእግዚአብሔር አገልጋይ ይሆን ዘንድ ሰጠችው (1ሳሙ. 1፡11-27)።

ከእነዚህ መጽሐፍ ቅዱሳውያን ሐሳቦች፣ ስለት ሰው ለአምላኩ ብቻ የሚገባው ቃል መሆኑን እንገነዘባለን። ስለት ለእግዚአብሔር ካልሆነ በቀር ሌላ ሊቀርብ እምልኮ ባዕድ ይሆናል። ሰው ለአምላኩ መሳል የሚያስፈልገው ከአምላኩ በቀር ሌላው እንደርሱው ያለው ሰው፣ የልቡን መሻት ሊፈጽምለት እንደማይችል ለስሚያውቅ ነው። ጉዳዩ ስለትን የሚመስክት ባይሆንም፣ ሰው የሚሻውን ነገር ከማን መጠየቅ እንዳለበት ያስተምራልና፣ ራሱል ስባሊ ለያዕቆብ ያቀረበችው ልመና እዚህ ላይ ቢጠቀስ መልካም ነው። ልጅ ባስመውላዲና እንቷ ወላድ በመሆኗ የቀናችው ራሱል፣ ያዕቆብን «ልጅ ስጠኝ፤ ይህን ካልሆነ እሞታበኔ አስቸው። ያዕቆብም ራሱልን ተቁጥቶ፡- በውኑ እኔ የሆድን ፍሬ በነሣሽ በእግዚአብሔር ቦታ ነኝ? አላት» (ዘፍ. 30፡1-2)። ራሱል ለእግዚአብሔር ሊቀርብ የሚገባውን ጥያቄ ለያዕቆብ በማቅረቧ ለሕተት ፈጽማለች። ያዕቆብም በስጣት ምላሽ የገስጠው ይህንን ነው።

ስለት መቅረብ ያለበት ለእግዚአብሔር ብቻ ቢሆንም፣ እግዚአብሔርን የማያውቁ ለዎች ከእግዚአብሔር ውጪ ለሌሎች ሲሳሉና ስለታቸውን ሲፈጽሙ ይታያል። እንሌ/እገሊት ስለት ለሚ ነው/ናት ሲሉም ይደመጣሉ። ይህ ድርጊት በቤተ ክርስቲያኖችን የተለመደ ሆኗል። ብዙዎች የሚመለከቱት የስለቱን መድረስ እንጂ ስማን ነው የቀረበው? የሚለውን እይደለም። ነገር

ግን እንደ እግዚአብሔር ሁሉ፡ ሰይጣንም ምልክት በማድረግ ሰዎችን ወደ ራሱ ሐሳብ እንደሚሰብ መዘንጋት አይኖርበትም፡፡

ሙሴ በእግዚአብሔር ጎይል ምልክትን ሲያደርግ፡ የግብጽ ጠንቋዮችና እስማተኞች ደግሞ በሰይጣን ጎይል ተመሳሳይ ነገር ለማሳየት እንደ ሞከሩና እግዚአብሔር በሙሴ እጅ ካደረገው እንጾር፡ የእነርሱ ምልክት ፍጹምነት ይጉደሰው እንደ ነበር መገንዘብ ይቻላል (ዘፀ. 7፡10-12፡20-22፤ 8፡5-7፡16-19)፡፡ ስለ ሆነም ምልክት መደረጉ ብቻ ሳይሆን፡ ምልክቱ ከማን እንደ ሆነ፡ ወዴት እንደሚያደርስም ማወቁ ወሳኝነት አለው፡፡ ከዚህ እንጾር የሰሰቃችን ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ ገጽታ፡ በእግዚአብሔር ቃል መመርመርና መስተካከል አለበት፡፡ ዘማሪው ዳዊት አንዳለውም ሰሰቃችን ለሌላ ሳይሆን፡ ለሕይወታችን እምላክ ለእግዚአብሔር ብቻ ሊቀርብ ይገባዋል (መዝ. 42፡8)፡፡

14.6. የሥዕልና የምስል አምልኮ

እግዚአብሔር ከሁሉ በፊት ለእስራኤል ራሱን ሲገልጥ፡

እግዚአብሔር በኮራብ በእሳት ውስጥ በተናገራችሁ ጊዜ መልክ ከች ስሳያችሁምና እጅግ ተጠንቀቀ፤ እንዳትረክቡ፤ የተቀረጸውን ምስል የማናቸውንም ነገር ምሳሌ፤ በወንድ ወይም በሴት መልክ የተሠራውን፤ ... ሳይህ ጊዜ ስገደህሳቸው፤ ለምልክታቸውም እንዳትስት ተጠንቀቅ (ዘዳ. 4፡15-16፡19)

ከሚል ማስጠንቀቂያ ጋር ነበር፡፡ በዐሠርቱ ትእዛዛት ውስጥም ሁለተኛው ትእዛዝ፡ «በሳይ በስማይ ካለው፤ በታችም በምድር ካለው፤ ከምድርም በታች በውሃ ካለው ነገር የማናቸውንም ምሳሌ፤ የተቀረጸውንም ምስል ስለንት በታደርግ፡፡ ስትስገደሳቸው፤ በታምልካቸውም» (ዘፀ. 20፡4፤ ዘዳ. 5፡8) የሚል ነው፡፡ ዛሬ የእኛ ቤተ ክርስቲያን በዐሠርቱ ትእዛዛት አቁጣጠር ላይ፡ ይህ ሁለተኛው ትእዛዝ ራሱን ችሎ እንዳይቆምና በመጀመሪያው ትእዛዝ ሥር ተጠቃሉ እንዲቁጠር አድርጋለች፡፡ ይህም ለአምልኮ ሥዕልና ምስል ሽፋን ለመስጠት

ታስቦ የተከናወነ ይመስላል፡፡ ትእዛዙ ግን ዛሬም እንዳልተሻረና ክርስቲያኖችንም እንደሚገዛ ግልጽ ነው፡፡

አንዳንዶች፡ ሥዕልና ምስል በአዋልድ መጻሕፍት ከቀረቡት ልዩ ልዩ የፈጠራ ድርሰቶች ባሻገር፡ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት እንዳላቸው ይናገራሉ፡፡ ሌሎች ደግሞ ምስልን እንቋሽው የሥዕልን ትክክለኛነት ለማስረዳት ይሞክራሉ፡፡ በተለይ የሁለተኛው አመለካከት አቀንቃኞች፡ ምስል በኢሉተቤክ ትውፊት ውስጥ የሌለና የምዕራባውያን ልማድ ነው ከሚል ኢመንፈሳዊ ዕቅድ በመነሣት የሚያራምዱት አቋም እንደ ሆነ ይታወቃል (ስምዕ ጽድቅ 1994፤ 1፤ 1፡4)፡፡ ነገር ግን ምስልም ሆነ ሥዕል የሚሠሩበት ጥሬ ዕቃ መለያየት ካልሆነ በቀር፡ የሚስጡት አገልግሎት ተመሳሳይ በመሆኑ፡ ስልቻን ቀልቀሉ፡ ቀልቀሉን ስልቻ፡ ከማለት የተለየ እይደለምና፡ አንዱን ከሌላው የተሻለ ትክክለኛ ነው ማለት የሚቻል አይመስልም፡፡

ሥዕልና ምስልን መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስመስሰው ለማቅረብ የሚሞክሩት ወገኖች፡ እግዚአብሔር ራሱ ሙሴን ከግራር ዕንጨት ታቦት እንዲሠራ ማዘዙን (ዘፀ. 25፡19-20)፤ እስራኤል በበደላቸው ምክንያት በአባብ ተነድፈው ብዙዎች ባለቁ ጊዜ፡ የናስ እባብ ሠርቶ በዐላማ ላይ እንዲስቀል ማድረጉን (ዘኁ. 21፡8-9)፤ ገጥሥ ስሉሞን ባነጸው ቤተ መቅደስ የኪሩቤል ምስል እንዲቆም መደረጉን (1ነገ. 6፡23-28) እና የመሳሰለውን ይጠቅሳሉ (ብርሃኑ 1992፤ 141)፡፡ እነርሱ በጠቀሱት መንገድ እንመልከተው ቢባል እንኳ፡ እነዚህ ማስረጃዎች ስለ ሥዕል ሳይሆን ስለ ምስል ነውና የሚናገሩት፡ ሥዕል በባህላችን እንጂ በመጽሐፍ ቅዱስ ድጋፍ እንደሌለው ያሳያሉ፡፡ ይሁንና ይህ ትምህርት ላይ ላዩን ለተመሳሰተው አውነትነት ያለው ቢመስልም፡ ታቦቱ፤ የናስ እባብና የኪሩቤል ምስል እንዲሠሩ የተደረገበትን ምክንያትና ከአምልኮ ጋር ምን ዐይነት ግንኙነት እንደ ነበራቸው፡ ሕዝብ እስራኤልም አንዴት እንደ ተጠቀመባቸው ማየቱ ተገቢነት አለው፡፡

እግዚአብሔር ሙሴን ታቦት እንዲሠራ ሲያዘው፡ የታቦቱ አገልግሎት ምን እንደ ሆነ ጭምር ነግሮታል፤ «የእስራኤልንም ልጆች ታዘዝ ዘንድ የምስጥህን ነገር ሁሉ፡ በምስክሩ ታቦት ሳይ ባለው በሁለት ኪሩቤል መካከል፡

በሰርዮት መከደኛውም ላይ ሆኖ እነጋገርሃለሁ» (ዘፀ. 25:22)። ስለዚህ ታቦቱ በእስራኤል ልጆች መካከል የእግዚአብሔር የክብሩ ዙፋን ሆኖ አገልግሏል ማለት ይቻላል። እስራኤልም ያመለከት እግዚአብሔርን እንጂ ታቦቱን አልነበረም።¹⁰ ከዚህ ውጪ ታቦት እንዲሠራ መታዘዙ ሥዕልና ምስልን ለመሥራት እንደ ተሰጠ ልዩ ፈቃድ ተደርጎ መታየቱና በማስረጃነት መቅረቡ፡ «ሲበሏት የፈለግንትን ...» እንደ ተባለው መሆን ነው።

የናሱ እባብ እንዲሠራ መደረጉ፡ እስራኤል በወቅቱ ከደረበባቸው መቅሠፍት እንዲድኑ እንጂ፡ ለወደ ፊቱ ምስል እንዲሠራ በር ለመክፈት የተደረገ እንዳልሆነ ግልጽ ነው። እንዲያ ቢሆንም ኖሮ፡ ብዙ ዓመታት ካለፉ በኋላ፡ ለናሱ እባብ እያጠነ እንደ እምሳክ የቁጠረው ቀጣዩ ትውልድ፡ ስምስሉ ማጠነና ምስሉን ማምለኩ ወጥመድ ባልሆነበት፡ ሕዝቅያስም ድርጊቱን እንደ እምልኮ ጣዖት ቁጥሮ የናሱን እባብ ባልበባበረውም ነበር (2ኛ. 18:4)። የናሱን እባብ ፍጻሜ ከእግዚአብሔር ቃል አንጻር ሳይመስከቱ፡ መነሻውን ብቻ ይዞ ምስልን ለማቆም ማስረጃ እድርጎ መጥቀስ፡ እላዋቂነትን ከመግለጽ በቀር የሚፈይደው ነገር የለም። ከዚህ ይልቅ የናሱ እባብ ለተስቀለው ክርስቶስ ምሳሌ ሆኖ መስጠቱን ማስተዋሉ ወደ እውነት ይመራል፤ ወደ መዳንም ያደርሳል (ዮሐ. 3:14-15)።

ጠቢቡ ስሉምን በሠራው ቤተ መቅደስ በቅድስተ ቅዱሳን ውስጥ ከወይራ ዕንጨት ተሠርተው በወርቅ የተለበጡ ሁለት የኪሩቤል ምስሎችን አቁሞ ነበር (1ኛ. 6+23-28)። ቤተ መቅደስ ከመሠራቱ በፊት በነበረው በማደረጃው ድንኳን መጋረጃች ላይም፡ የኪሩቤል ምስል እንዲሠራ እግዚአብሔር ማዘዙን እናነባለን (ዘፀ. 26:1)። የኪሩቤል ምስል በሕዝቡ መካከል የእግዚአብሔርን መገኘት የሚያመለክት ምሳሌ መሆኑ ሲታወቅ (ዘኁ. 7+89፤ 1ኛ. 4:4፤ መዝ. 80:1)፡ ከዚህ ዕልፎ ምስሉ የተስየ ክብርና አምልኮ እንዲሰጠው የታዘዘበትን ሁኔታ ከእግዚአብሔር ቃል እናነብም። ሕዝቡ እስራኤልም ለኪሩቤል ምስል አምልኮ ሲያቀርቡ አልታየም፤ አቅርበው ቢገኙ እንኳ

10 ስለ ታቦት «ጥላና አካል» በተሰኘው መጽሐፍ ላይ ከ78 69-82 የተጻፈውን ይመለከታል።

ይወቀሣሉ እንጂ አይመስገኑም ነበር። ምስሉም እስቀድሞ በማደረጃው ድንኳን፡ ከዚያም በቤተ መቅደሱ ብቻ ነበር እንጂ፡ ባሬ በሥዕልና በምስል እንደሚደረገው በያንዳንዱ እስራኤላዊ ቤት የሚቀመጥበትና አምልኮ የሚፈጸምበት ሁኔታ አልነበረም።

እግዚአብሔር ታቦቱን፤ የናሱን እባብና የኪሩቤልን ምስል፡ ለተወሰነ አገልግሎት እንዲሠሩ ማዘዙ፡ ከዐሠርቱ ትእዛዛት ሁለተኛውን ትእዛዝ ተቃርኖ የሚገኝ እይደለም፤ ምክንያቱም እነዚህ ነገሮች የተሠሩት እንዲመለከቱ ሳይሆን፡ ከላይ እንደ ተገለጸው በጊዜው በእግዚአብሔር የተወሰነው ተግባር እንዲከናወንባቸው ነበር። በቤተ ክርስቲያናችን ሥዕልና ምስል እየሰጡ ያለውን አገልግሎት ካየን ግን ከእምልኮ ባዕድ ጋር በቀጥታ እንደ ተገናኙ እንረዳለን።

ከጥቂት ዓመታት ወዲህ በየቤተ ክርስቲያኑ ሥዕሎች ቦታ ተለይቶላቸውና ለአምልኮ በሚጋብዝ፡ በልዩ ሁኔታ ተቀምጠው ጸሎትና ስግደት ሲቀርብላቸው፤ ሲታጠጉላቸውም ማየት እየተለመደ መጥቷል። እብዛኛው ምእመንም ወደ ቤተ ክርስቲያን ለጸሎት ሲገባ በቅድሚያ በሥዕሎቹ ፊት ቆሞ ስግደት፤ ጸሎትና ተማሕፅኖ ያቀርባል። ይህን ሁኔታ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማድረግና ከአምልኮ ጣዖት ለይቶ ማየት እንዴት ይቻላል?

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዳስተማረው፡ እግዚአብሔር መንፈስ ነውና፡ የሚስግዱለትም በእውነትና በመንፈስ እንጂ በሥዕል ወይም በምስል በኩል እስመሆኑን በመገንዘብ፡ ለእርሱ ብቻ በእውነትና በመንፈስ መስገድ፡ እርሱንም ብቻ በእውነትና በመንፈስ ማምለክ ይገባል (ዮሐ. 4:24)።

በ8ኛው ምእት ዓመት በአምልኮ ሥዕል ጉዳይ በክርስቲያኖች መካከል ተነሥቶ የነበረውን ክርክር ለማስታረቅ ሲባል፡ ለሥዕል ክብርና ስግደት ይገባል በሚል የተሠራው ቀኖና (ብርሃኑ 1992፤ ገጽ 142)፡ ረጅም ዕድሜ ቢያስቁጥርም ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ በመሆኑ ስሕተት ነው። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያናችን እየተበፋፋ ያለውን የሥዕልና የምስል አምልኮ ከማጽደቅ ይልቅ፡ በማረም ምእመናኖቿ ትክክለኛውን አምልኮ በእውነትና በመንፈስ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚያቀርቡበትን ትምህርት ልታስተምር ይገባል።

14.7. ውዳሴና ቅኔ

አንድ ሌሎች አምልኮዎች ሁሉ፡ ውዳሴና ቅኔ የሚቀርበውም ሁሉን ላደረገ ስለምላክ ብቻ ነው (መዝ. 144፡9፤ 149፡1፤ ራእ. 4፡8-11፤ 5፡9-14፤ 7፡11-12፤ 15፡3)። አግዚአብሔር ሊሠራ የሚጠቀምባቸው ሰዎች ቢኖሩም አንኳ፡ ተገቢ የሆነውን አገልግሎት ሊሰጡ በራሳቸው ንይልና ማንነት ያደረጉት አንዳች ነገር ባስመኖሩ፡ የውዳሴው ተጋሪ ሊሆኑ አይገባም። ጌታ በቅዱስ ወንጌል፡ ደቀ መዛሙርቱን፡ «የታዘባችሁትን ሁሉ ባደረጋችሁ ጊዜ፡ የማንጠቅም ባሪዎች ነን፡ ልናደርገው የሚገባንን ስድርገናል በሱ» (ሉቃ. 17፡1-10) ሲል ያስተማረውም ይህንኑ ያረጋግጣል። «ሁሉ ከእርሱና በእርሱ በእርሱም ነውና፡ በእርሱ ስዘላበም ክብር ይሁን፤ አሜን» (ሮሜ 11፡36)።

ይህን አውነታ የተረዱ የአግዚአብሔር አገልጋዮች፡ በዘመናቸው በአግዚአብሔር ንይል በሰ ሠሩት ሥራ ብድራታቸውን ጌታ አንደሚሰጣቸው ተብሎ ከማድረግ በቀር፡ የአግዚአብሔርን ክብር በመሻማት ከሰው የተቀበሉት ውዳሴና ቅኔ የለም። ሊያቀርቡላቸው የፈለጉ ሰዎችንም አንኳ ተቃውሞዎቻቸው አንጂ አልደገፏቸውም። ሐዋርያው ጳውሎስና በርናባስ ለዚህ ጥሩ ምሳሌዎች ናቸው፤ በልሰጥራን አግሩ የሰሰሰውን፤ ከእናቱ ማሕፀን ጀምሮ ዐንካሳ የሆነውንና ከቶም በአግሩ ሄዶ የማያውቀውን ሰው በፈወሱት ጊዜ፡ የአገራው ሰዎች፡ «እነዚህ ከሰዎች በሆኑ ሰዎችን መስጠት ወደ እኛ ወርደዋል» በማለት ለነጻውሉበ ዐዲስ በም አወጡላቸው። የቤተ መቅደሳቸው የድያ ካህንም ኮርማዎችን አየጉተተ፡ የአበባ ጉንጉንም አዘጋጅቶ ሊሠዋላቸው ወደደ። ጳውሎስና በርናባስ ግን ይህን በስሙ ጊዜ፡ «አዎን ይገባናል» ብለው በደስታ አልተቀበሉትም፤ ይልቁንም ልብሳቸውን ቀደው ወደ ሕዝቡ በመሮጥ፡ የእነርሱን ትክክለኛ ማንነት «እኛ ደግሞ እንደ እናንተ የምንሰማ ሰዎች ነን» ብለው በመግሰጽ፡ ወደ አውነተኛው አምላክ ዘወር አንዲሉ ለበኩና፡ ሊሠወላቸው ያሰቡትን በጭንቅ አስተወደዋቸው እንጂ (የሐዋ. 14፡8-18)።

ሐዋርያቱ ተአምራት በእጃቸው ሊከናወኑ፡ በዚያ ትክክለኛ ውስጥ የአግዚአብሔር መሣሪያ ከመሆን ያሰፈረ ሚና አንደሌላቸው ተገንዝበዋል። ስለ

ተደረገው ተአምራትም ከብሩ ሁሉ ሊሰጥ የሚገባው፡ ብቻውን ተአምራትን ለሚያደርገው ለአግዚአብሔር ብቻ (መዝ. 72፡18) ስለ ሆነም፡ ከልሰጥራን ነዋሪዎች ሊቀርብላቸው የታሰበውን መሥዋዕት ለመቀበል ፈቃደኛ አልነበሩም።

የመጥምቁ 'የሐንስ ደቀ መዛሙርትም ወደ እርሱ ቀርበው «መምህር ሆይ በዩርዳኖስ ማዶ ከለንተ ጋር የነበረው ሕንጻም የመስከርህሰት፡ እነሆ እርሱ ያጠምቃል ሁሉም ወደ እርሱ ይመጣል» (ዮሐ. 3፡26) በማለት፡ «ከጊላህ መጥቶ ክርበቶስ እኮ በሰጠህ!» የሚል የቅናት ስሜት ያዘለ የሚመስል አስተያየት ለመጥምቁ የሐንስ አቅርበው ነበር። የእርሱ ምላሽ ግን አነርሱን ከተሰማቸው ስሜት በአጅጉ የተሰየና ፍጹም ትሕትናን የተመላ ነበር፤

እናንተ፡ እኔ ክርስቶስ ለይደለሁም፡ ነገር ግን፡ ከእርሱ በፊት ተሰኝባለሁ እንዳልሁ ራሳችሁ ትመስክሩልኝላችሁ። መስፈዌቱ ያስቸው እርሱ መስፈ ነው ቆሞ የሚሰማው ሚዚው ግን በመስፈው ድምል እጅግ ደስ ይሰዋል። እንገዲህ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ፤ እርሱ ሊልቅ እኔ ግን ሳንስ ይሰፈልጋል (ዮሐ. 28-30)

ቅዱሳን በሕይወተ ሥጋ ሳሉ፡ አግዚአብሔርን አክብረውና አስከብረው እንዲህ ባለ ትሑት ሕይወት ነው የተመሳሰሉት። ነገር ግን ካለፉ በጊላ በዚህ ምድር ሊቀርብላቸው ያልተቀበሉትንና የሸሹትን፡ ውዳሴን፤ ቅኔን፤ ስለትን፤ መሥዋዕትንና የመሳሰለውን የአግዚአብሔር ገንዘብ፡ ማበተዋል የጉደላቸው ሰዎች ዛሬ በቅዱሳን በም ሊያቀርቡና ይህም ድርጊት ቅዱሳንን እንደማክበር ሊቈጠር ይታያል። ይሁን እንጂ በቅዱሳን በም የሚቀርበውን ሁሉ ከበስተ ጀርባ ሆኖ የሚቀበለው የአግዚአብሔር ቅዱሳን ሳይሆኑ፡ ምን ጊዜም እንደ አግዚአብሔር መመሰክ የሚሻው በይጣን መሆኑ ግልጽ ነው። ስለዚህ በቅዱሳን በም እንዲህ ያሰውን አምልኮ የሚያቀርቡ ወገኖች፡ ጥበበኞች ነን ሲሉ ማስተዋል እንደ ጉደላቸው፤ የማይጠፋውንም የአግዚአብሔርን ክብር በቅዱሳን በም እንደ ሰውጡት ሊገነዘቡ ይገባል (ሮሜ 1፡23)።

ከቀድሞ ጀምሮ አስከ ዛሬ ድረስ በቤተ ክርስቲያናችን ያለፉ ቅዱሳን ብቻ ሳይሆኑ በሕይወተ ሥጋ ያሉ ነገሥትና ብፁዓን ጳጳሳት ከባለቅኔዎች፤

ከመዘምራንና ከምእመናን ቅኔን፤ ዝማራንና ሰግደትን እንደሚቀበሉ ይታወቃል። ሲቀኙላቸው፤ ሲዘምሩላቸውና ሲሰግዱላቸው «ተገቢያችን ነው» በሚል መንፈስ ከመቀበል በቀር፤ የሚቃወሙ አባቶችን ማየትም አልተሰመደም። አንድ አባት ስዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ እንዳሟውቷት፤ ዐፄ ንይሰ ሥላሴ አንድ ትልቅ ደብር /ደሴ መድኃኔ ዓለም (?)/ ውስጥ እያስቀደሉ ሳሉ፤ ዲያቆኑ የዕለቱን ምስባክ ከዳዊት መዝሙር ሦስት ስንኞች ውስጥ፤ የእግዚአብሔርን በም በንጉሡ ስም ተከቶ ሲያዜም፤ ብፁዕ አቡነ ጴጥሮስ /ሰማዕቲ/ (?) ከመቅደስ ወጥተው ዲያቆኑን በመቋሚያ ዝርጠው ወደ ንጉሡ ቀረቡና «እርስዎ ሲመለከኩ ዝም ብለው ያያሉ እንዴ?» ብለው እንደ መገሠጽ ሲሉ፤ ንጉሡም «እኛ እኮ አምልክን አላልነውም» ብለው መልስዋል ይባላል።

በተመሳሳይም፤ በመጀመሪያው ፓትርያርክ በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ በዓለ ሢመት ላይ፤ የቅኔ ሲቃውንት ቅኔ ሲቀኙ ያየ አንድ ቄስ፤ ቅኔ ማቅረብ የማይሆንበት ቢሆን ከቅዱሴ፤ «ናቤ ንዚኑ ህላዌሁ ለእብ ዘህሉ እምቅድመ ይትፈጠር ዓለም ወደሂሉ እስከ ሰዓለም። - ዓለም ላይፈጠር የነበረውንና ዓለምን ለላዕፊ የሚናፈውን የከብን ስናናፈን ነገር እንናገራለን» (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፣ 155) ከሚለው ንባብ ውስጥ፤ «አብ» የሚለውን ስም «ባስልዮስ» በሚለው ስም በመተካት ሲያዜም፤ ፓትርያርኩ በመቁጣት ፈንታ ፈገግ ብለው ዝማራውን እንደ ተቀበሉ የዐይን ምስክር የነበሩ እኒሁ አባት ቤሐዘኔታ ይናገራሉ። እከሰውም «እኔ እንደውም ከሹመቱ ይሸሩታል ብዬ ጠብቄ ነበር፤ ነገር ግን እንዲያ ያደረጉ አይመስለኝም» ብለዋል። በርግጥ አወዳሹም ተወዳሹም ቢያስተውሉት፤ ይህ ሙገሳ ሳይሆን እንደ ስድብ የሚቁጠር ነው፤ ምክንያቱም ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ ዓለም ሳይፈጠር አንዳልነበሩ፤ ዓለምንም አሳልፈው እንደማይኖሩ /አንዳልኖሩ/ የታወቀ ነውና።

ዛሬም ቢሆን በየበዓላቱና በየእጋጣሚው የሚቀርበው ቅኔና ዝማራ ተመሳሳይ ገጽታ እንዳለው ለማንም ግልጽ ነው። በተለይም ለጳጳሳት ቅኔ ማቅረብ የሚያሾም፤ የሚያሸልም በመሆኑ ብዙ ደብተራዎች ስመሾም፤ ስመሸልም፤ ሥራ ለማግኘትም ሲሉ በበዓላትና በተገኘው አጋጣሚ ሁሉ ጳጳሳትን በቅኔ ይወድሳሉ፤ ያሞግሳሉ። የእግዚአብሔርን ስም በነገሥታቱም

ሆነ በጳጳሳቱ ስም ተከቶ ማቅረብ ለአወዳሾቹም ለተወዳሾቹም ንቢና የሚቁረቀር አይመስልም። በተለይ አወዳሾቹ ትኩረታቸው በሚያገኙት ሹመት፤ ሽልማትና ሥራ ላይ ስለ ሆነ፤ ቅኔያቸው ይህን ግብ መምታቱን እንጂ፤ የእግዚአብሔር ክብር መነካቱን፤ እነርሱም በእግዚአብሔር ምትክ ያወደሷቸውን ሰዎች እያመሰክሩ መሆኑን አይገነዘቡም።

እንዲህ ያለው ውዳሴና ቅኔ በቃል ብቻ ሳይሆን በጽሑፍም የሚገለጥበት አጋጣሚ አለ። ለዐፄ ንይሰ ሥላሴ ሥርዐተ ቀብር መታሰቢያ በቤተ ክርስቲያኒቱ በተዘጋጀው መጽሔት ላይ፤ ከቀረቡት ጽሑፎች መካከል ያንዱ ጽሑፍ ርእሰ «ሰምክ ሕያው ዘኢይመውት» ይላል፤ «ሰምህ የማይሞት ሕያው ነው» የሚል ትርጉም አለው (1993፣ 41)። ከማክሰኞ ሲጦን /ምስጋና/ (ሰዓታት ዘሌሊት ወዘነገህ 1989፣ 331) ላይ በተወሰደው በዚህ ጸሎት የተመሰገነው ልዑል እግዚአብሔር ነው። ከሳይ በተጠቀሰው መጽሔት ላይ ጽሑፉን ያቀረቡት ሰው ግን ስለ ጃንሆይ ስም እንደ ተነገረ አስመስለው ጽፈውበታል። አንደዚህ ያለው በአንዱ ምስጋና ሌላውን የማወደስ ተመክሮ ከእዝማሪዎች የተወሰደ ይመስላል። እዝማሪ ቀድሞ ያጠናውን ሥነ ቃላዊ ግጥም በመሰንቆ ሲጫወት፤ የሚወድሰውን ሰው ስም እየተካ፤ አንዱን ባመሰገነበት ምስጋና ሌላውን ደግሞ እያመሰገነ ነው የሚሸለመው፤ ቤተ ክርስቲያን ውስጥም በተለይ ቅኔ ዐዋቂዎች ለሹመት፤ ለሽልማት ሊሉ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየጠቀሱና የእግዚአብሔርን ምስጋናና ክብር ለጳጳሳትና ለነገሥት እየሰጡ ተመሳሳይ ተግባር ይፈጽማሉ።

እዚህ ላይ ሁሉም ባለቅኔዎች እንዲህ ያደርጋሉ ማለት እንዳልሆነ መታወቅ አለበት፤ ቅኔ፤ እግዚአብሔር ብቻ የሚመሰገንበት ነው በሚል ከእግዚአብሔር በቀር ቅኔን ለሌላ የማይሰጡ ሲቃውንትም እንዳሉ ይነገራልና አርአያነታቸውን መከተል ይገባል።

እግዚአብሔር ክብሩና ምስጋናው ለሌላ እንዲሰጥበት አይሻም (ኢሳ. 42፥8)። ክብሩን በሚወስዱ ላይም እግዚአብሔር ቢታገሥ እንጂ እስከ መጨረሻው ዝም አይልም። በዐዲስ ኪዳን ንጉሥ ሄሮድስ ልብስ መንግሥቱን ለብሰና በዙፋኑ ተቀምጦ ሰጢሮስና ለሲዶና ሰዎች በተናገረ ጊዜ፤

«የእግዚአብሔር ድምፅ ነው የሰውም ከደደሰም» በማለት ሊጮኹት ራሱን በእግዚአብሔር ቦታ አስቀምጦ የሕዝቡን ውዳሴ ተቀበለ እንጂ፤ ርዕህ የእኔ እንጂ የእግዚአብሔር ድምፅ አይደለምና እንዲህ መባል አይገባኝም» ብሎ አልተቃወመም። «እነእግዚአብሔርም ክብር ስላልሰጠ ያን ጊዜ የጌታ መልክክ መታወቅ በትልም ተበልቶ ሞተ።» በማለት ወንጌላዊ ሉቃስ ሄሮድስ ያደረገውንና የደረሰበትን መስከራል (የሐዋ. 12+20-23)።

ዛሬም ብፁዓን አባቶች ለእግዚአብሔር ብቻ የተገባውን፡- ቅኔን፤ ዝማሬንና ሰግደትን ለራሳቸው በመውሰድ ከእግዚአብሔር ጋር ሊጣሉ እንዳይገኙ፤ ብፁዓን ጸዳሳት እንደ አባትነታቸው ተገዢው ክብር ሊሰጣቸው የሚገባ መሆኑ አያጠያይቅም፤ ነገር ግን እስከ መመለክ ድርሰው፡ ምስመናን እግዚአብሔርን መመልከት አስኪዘነጉና፡ ከአምላካቸው ጋር መገናኘት እስኪሳናቸው ድረስ ሊጋርጁቸው አይገባም። ይልቁንም ሕዝቡ ዐይኑን ከእነርሱ ላይ እንሥቶ ወደ አምላኩ እንዲመለከት በየተገኙበት ማስተማር ይኖርባቸዋል።

ሐዋርያት ጴጥሮስና ዮሐንስ በእጃቸው ከተከናወነው ተአምር የተነሣ የተደነቁት ሰዎች ትኩረታቸውን ወደ እነርሱ ባደረጉ ጊዜ ጴጥሮስ፡ «የእስራኤል ሰዎች ሆይ፡ በዚህ ስብ ምን ትደነቃላችሁ? ወይስ በገዛ ኀይላችን ወይስ እግዚአብሔርን በመፍራታችን ይህ ይመሳሰብ ዘንድ እንዳደረግነው ስብ ምን ትኩር ብላችሁ ታዩናላችሁ?» (የሐዋ. 3+12) በማለት የለዉ ትኩረት፡ ተአምር ሠራው እግዚአብሔር ላይ ብቻ እንዲያርፍ ማስተማሩ አይዘነጋም። ሐዋርያት በምድር ላይ ሳሉ፡ የወንጌሉን ቃል በመናገር ሰውንና እግዚአብሔርን ያስታርቁ ነበር እንጂ (2ቆሮ. 5+20) «ውዳሴ ከንቱ»ን በመሻት ለውና እግዚአብሔር እንዳይገናኝ መሰናክል ወይም ግርዶሽ አልሆኑም። ብፁዓን አባቶች በሐዋርያት ወንበር ላይ ተቀምጠናል፤ የሐዋርያትም ሥልጣን ተሰጥቶናል ከማለት ባለፈ፡ የሐዋርያትን አርአያነት መከተላቸውን በተግባር ሊያሳዩን ይገባል። ስለዚህ በፈጣሪ ምትክ ፍጡር የሚመለከበትን፡ በእኩልነት ስም አምልኮት የሚቀርብበትን፡ ይህን ኢክርስቲያናዊ ሥርዐትና ባህል ማስቀረትና የለዉ ሁሉ ዐይኖች ወደ አዳኙ ጌታ ብቻ እንዲመለከቱ

ማስተማር፡ ቅኔ፤ ዝማሬና ሰግደት አናቅርብ ባዮችንም መከልከል ከማንም በላይ ከብፁዓን አባቶች ይጠበቃል።

14.8. አምልኮ ባዕድ

የአምነት መግለጫዋ አንደሚመሰክረው፡ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው ነው። ከእውነተኛው አምላክ ውጪ የምታመልከው እንደሌለም ተገልጿል። እውነተኛውን አምላክ የምታመልክ የመሆኑን ያህል አምልኮ ባዕድንም ታወግላለች። የቤተ ክርስቲያኒቱ አቋም ይህ ይሁን እንጂ፡ አገልጋዮቿና ምእመናኖቿ በአብዛኛው ከአምልኮ ባዕድ ነጻ ናቸው ማለት አያስደፍርም።

ባህላዊውን የቤተ ክርስቲያን ትምህርት የተማሩ አገልጋዮች ብዙዎቹ፡ ክርስቲያን መናፍስት ጋር የተቁራኙ ልዩ ልዩ አጋንንታዊ ትምህርቶችን፡ ማለትም፡- ድግምትን፤ አስማትን፤ ጥንቄላን፤ ሞራ መግለጥን፤ ጋኔን መጉተትን፤ ሚርትን፤ ወዘተ. በመቅለምና ከአጋንንት ጋር በመዋረስ፡ ቅይጥ አምልኮን ይከተላሉ። በአጋንንት ጎይል የሚያስናውኗቸው አነዚህን የረከሱ ተግባሮች በገዢ ማግኛነትም ይጠቀሙባቸዋል። ብዙዎች ምእመናንም ከዚህ ጋር የተያያዙ ልዩ ልዩ አገልግሎቶችን ከእነርሱ ስለሚያገኙ፡ አንደ ዐዋቂና ጥበበኛ ይቁጥሯቸዋል። ድርጊቱ የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት ተምረዋል በሚባሉ አገልጋዮች የሚከናወን በመሆኑም፡ ብዙዎች ድርጊቱ ከእግዚአብሔር የተፈቀደ እንጂ የተከሰከለ አይመስላቸውም።

በገጠርም ሆነ በከተማ የሚኖሩ በርካታ ምእመናን፡ ከእግዚአብሔር ውጪ የሚታመኑባቸው፡ ጠንቋዮች፤ ባለዛሮች፤ ቃልቾችና የመሳሰሉት አሉ። በገጠር አካባቢ እንዲያውም አንዳንድ ቀሳውስት ጭምር ውሎ ዐዳራቸው ጠንቋይና ቃልቻ ቤት አንደ ሆነ ሊነገር ይሰማል። ጠንቋዮችን፤ ቃልቾችንና የመሳሰሉትን አምልኮ ባዕድ አራማጆች ቤተ ክርስቲያን በአደባባይ የምታወግዝ መሆኗ ቢታወቅም፡ በገጠሩና በአንዳንድ የከተማ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን አካባቢ፡ ቀሳውስቱ ለጠንቋዮቹና ለቃልቾቹ ልዩ ልዩ የቤተ ክርስቲያን አገልግሎቶችን እንደሚፈጽሙላቸውና ለአገልግሎታቸውም ጥራ ገንዘብና ልዩ

ልዩ ስጦታዎችን እንደሚቀበሉ፡ ድግስ ደግሰው ሊጠሯቸውም በማለታቸው ሳይ እንደሚሳተፉ ይታወቃል። እንደዚህ ካሉ ጋር መተባበር እንደማይገባ መጽሐፍ ቅዱስም (1ቆሮ. 5፡11፤ 10፡20) ሕገ ቤተ ክርስቲያንም ይደነግጋል።

እ ካህን እንዲሰጡ ይደሰወክ ከመ ትንቃህ በእንተ ዘያበውሱ መባሉ። ወሊትሂጥ ብኩርናክ እንበይን መብሰል። ... ወሊትሂጥ መጥወድ ወሊትሂጥ መሠርዶን ወሊትሂጥ መሠግላን፤ ወሊትሂጥ ረስደዶን ከዋክብት፤ ወሊትሂጥ ጸዋዕዶን ስጋንንት፤ ወሊትሂጥ ማእምራን እሰ ይብሉ ይከውን ከመዘ በሰእምር ሰደማዊ ኢትትወክፍ እምነሆው መባሉ ወሊትሂጥ ምስሊሆው ኢበመብሰል ወሊትሂጥ።

የእግዚአብሔር ካህን /አገልጋይ/ ሆኖ መባሉ ለሰዊዳንቡ በዎች መንቃት ይገባሃል። ስመብል ብሰህ ብኩርናክን እታዋርደ። ... ከጣዖት ስምላክዎች፤ ከሥራዊቶች፤ ከጠንቋዎች፤ ከኮከብ ቁጣሪዎች፤ ከስጋንንት ጠሪዎች፤ በሰደማዊ ፅውቀት እየተመራ እንዲህ ይሆናል ከሚሉ በዋቅች ነን ባዩች መባሉ ስትቀበል፤ በመብል በመጠጥም ከእነርሱ ጋር ስትተባበር (ሃይማኖተ እስራው 1986፤ 65-66)

«የክርስቶስ የክብሩ ወንጌል በርሃን እንዲያበራሳቸው የዚህ ዓለም አምላክ የማያምኑትን ሰብሳቢ ስላወረ» (2ቆሮ. 4፡4) ተብሎ እንደ ተጻፈ፡ የብዙ አገልጋዮችና ምእመናኖች በዚህ አጋንንታዊ አሰራት ውስጥ መሆን፡ ቤተ ክርስቲያን አንዳትሰወጥና ወንጌሉ እንዳይፋጠን ትልቅ መስናክል ፈጥሯል ማለት ይቻላል። ቤተ ክርስቲያንን እግር ከወርች ጠፍሮ የያዛት ይህ አሰራት የሚፈታው ደግሞ በወንጌሉ ቃል ነው። ነገር ግን ወንጌል በመስበኩ ምክንያት የዲያብሉስ ምሽግ መስበሩ ስለማይቀር፡ ይህን ጠንቅቆ የሚያውቀው ጠላት ዲያብሉስ፡ ቤተ ክርስቲያን በቃሉ እግዚአብሔር ወልዳ ያሳደገቻቸውንና በወንጌሉ ቃል ክፉ ሥራውን እየገሰጡ ሕዝቡን ነጻ ማውጣት የጀመሩ ልጆቿን፡ «መናፍቅ» እያሰኘ እንዲወጡና እንዲሰደዱ ሲያደርግ፡ በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ሊያስወግዝና ከቤተ ክርስቲያን እንድንት ሊያስሰይ በሚችለው በዚህ ሃይማኖታዊ ሕጻጽ /አጋንንታዊ ሥራ/ ውስጥ ተተብትበው የሚገኙትን ግን ተከብረው እንዲኖሩ እያደረገ ይገኛል።

በራሳየ የሐንሰ ከተጠቀሱት ሰባቱ የእስያ አብያተ ክርስቲያናት መካከል፡ የጲርጋሞንና የትያፕሮን አብያተ ክርስቲያናት የተነቀፉበትና ንስሐ እንዲገቡ የታዘዙበት አንዱ ምክንያት፡ ከአጋንንታዊ ትምህርትና ከአምልኮተ ጣዖት ጋር የተሳሰሩ ሰዎችን ዐቅፈው መያዛቸው ነው (2፡14-15-20)። ቤተ ክርስቲያናችንም ከዚህ ነቀፋ ነጻ እይደለችምና ራስዋን መመርመር፡ አገልጋዮቿና ምእመናኖቿም ከቅይጥ አምልኮ ነጻ ወጥተው እውነተኛውን እምላክ ብቻ ወደ ማምሰክ ፈታቸውን እንዲያዞሩ ተጋድሎ ማድረግ አለባት። በትያፕሮን አጋንንታዊውን ትምህርት ሳይቀበሉ እንደ ተገኙት ትሩፋንም፡ በቤተ ክርስቲያናችን የሚገኙ፤ እውነተኛውን እምላክ ብቻ የሚያመልኩና ከአጋንንታዊ ትምህርትና ከአምልኮተ ጣዖት ራሳቸውን ጠብቀው ያሉ አገልጋዮችና ምእመናንም፡ በዚህ አቋማቸው እንዲጸኑ የእግዚአብሔር ቃል ይመክራል (ራእ. 2፡24)።

14.9. ፈውስ

ፈውስን ከአምልኮ ጋር አያይዞ መመልከት የተፈለገው፡ በፈውስ አገልግሎት የሚከናወነው ብዙው ነገር ከእውነተኛው እምልኮ የሚያወጣና ወደ እምልኮ ባዕድ የሚመራ ሆኖ በመገኘቱ ነው። በዋናነት፡ በሚሰጠው የፈውስ አገልግሎት የሚቀርበው ጸሎትና ፈውስ የሚሰጥበት ስም ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትምህርት ውጪ ነው። ይህ ጉዳይ ከአምልኮ ጋር ተያያዥነት ስላለው፡ የአምልኮአዊው ስውጥ እካል እድርገን እንመስክተዋለን።

እግዚአብሔር ፈዋሽ እምላክ ነውና (ዘፀ. 15፡26፤ ኢሳ. 45፡21-22)፡ በልዩ ልዩ ደዌ ተይዘው ያሉትን በተሰዩ ተእምራዊ መንገዶች እንደ ወደደ ይፈውሳል። መጽሐፍ ቅዱስን ከመጀመሪያው አንሥቶ ስናነብ እንኳ፡ ፈውስ ሰባዎች የተሰጠባቸው መንገዶች ልዩ ልዩ ሆነው እናገኛቸዋለን። ስምሳሌ፡-

■ በልመና (ዘጉ. 12፡13-14)፤

■ በውሃ በመታጠብ (2ነገ. 5፡10-14፤ ዮሐ. 5፡4)፤

■ በበለስ ጥፍጥፍ (ኢሳ. 38፡21)፤

- በቃል (ማቴ. 8÷16፤ ዮሐ. 4÷50)፤
- በመዳሰስ (ሱቃ. 5÷13)፤
- እጅ በመጫን (ማር. 6÷5)፤
- ጭቃን በመቀባት (ዮሐ. 9÷6-7)፤
- ዘይት በመቀባት (ማር. 6÷13፤ ያዕ. 5÷14)
- በልብስ (ማቴ. 9÷20፤ ማር. 6÷56፤ ዮሐዋ. 19÷11-12)፤
- በጥላ (ዮሐዋ. 5÷15-16)

እነዚህንና ሌሎችንም ስዎች የተፈወሱባቸውን መንገዶች እግዚአብሔር እንደ ወደደ ተጠቀመባቸው እንጂ፥ ቋሚ የመፈወሻ መንገዶች ተደርገው አልተወሰዱም።

በቤተ ክርስቲያናችን ትምህርት መሠረት ፈውስ የሚሰጠው በምስጢረ ቀንዲል እማካይነት እንደ ሆነ ይታወቃል። ይኸውም የተጸሰዩበትን ዘይት በጌታ ስም በሽተኛውን በመቀባት የሚሰጥ መንፈሳዊና መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያሰው (ማር. 6÷13፤ ያዕ. 5÷14) የፈውስ መንገድ ነው። ይህን እንጂ በየትኛው የቤተ ክርስቲያን ጉባኤ እንደ ተወስነና እንደ ጸደቀ ባይታወቅም፥ ዛሬ ጠበል የቀንዲልን በፍራ ነጥቋል ማለት ይቻላል።

ሰሰ ጠበል ከጥንት የተሠራ ቀኖና መኖር እስመኖሩ ባይረጋገጥም፥ መጽሐፍ ቅዱስ ላይ አንዳንድ ስዎች በውሃ በመታጠብ ፈውስ ማግኘታቸው፥ ለምሳሌ፡- ንዕማን በዮርዳኖስ ውሃ በመታጠብ ከስምጽ መንጸቱን (2ኛ. 5÷10-14) እየጠቀሱ፥ ጠበልን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ለማድረግ የሚሞክሩ አሉ። በዮርዳኖስ ውሃ (2ኛ. 5÷10-14)፤ በቤተ ሳይዳ መጠመቂያ (ዮሐ. 5÷2) በሰሊሆም መጠመቂያ (ዮሐ. 9÷7) ታጥበው የተፈወሱ መኖራቸው እውነት ነው፤ ነገር ግን ይህ በሽተኞች የሚፈወስበት ቋሚ መንገድ ነው ብሎ መደምደም ያስቸግራል።

ነቢዩ ኤልሳሳም ሆነ ጌታ ኢየሱስ በሽተኞችን የፈወሱት በውሃ እንዲታጠቡ በማድረግ ብቻ ሳይሆን፥ ሌሎች መንገዶችንም በመጠቀም ነበር። ይልቁንም ጌታ ኢየሱስ በቤተ ሳይዳ መጠመቂያ ፈውስን እየተጠባበቀ

የተኛውንና ከ38 ዓመት ጀምሮ የታመመውን ሰው ያዳነው፥ በዚያ ስፍራ በተለመደው የመፈወሻ መንገድ እንዲታጠብ በማድረግ ሳይሆን፥ «ተነሣና አልጋህን ተሸከመህ ሂድ» በሚለው ቃሉ ነው (ዮሐ. 5÷8)። በሽተኛው ግን መፈወስ የፈለገው በዚያ ስፍራ በተለመደው የመፈወሻ መንገድ፥ ማለትም በቤተ ሳይዳ ውሃ በመታጠብ ነበር። ጌታ «ስትደን ትወዳክህን?» (ቊ. 6) ሲል በጠየቀው ጊዜ፥ «ጌታ ሆይ ውሃው በተናወጠ ጊዜ በመጠመቂያዬ ቍስጥ የሚያናረኝ ሰው የአኝም» ማለቱ ይህን ፍላጎቱን ይጠቁማል (ቊ. 7)። ይህም፥ ፈውስ የሚሰጠው እግዚአብሔር በወደደው መንገድ እንጂ፥ ስዎች በመረጡት በአንድ የተሰመደና ቋሚ መንገድ አለመሆኑን አመልካች ነው። ታዲያ ጠበል በቤተ ክርስቲያናችን እንዴት ቋሚ የፈውስ መንገድ ተደርጎ ሊወሰድ ቻለ?

አንዳንዶች፥ የቤተ ክርስቲያን ቀሳውስት ወይም ሽማግሎች በይት ቀብተው ለበሽተኞች እንዲጸልዩ የሚያዘውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል (ያዕ. 5÷14-15)፥

ማየ ዳሱት ወይም ጠበል በሲሰበት ቦታ የሚኖር ሕዝብም ቢተ እግዚአብሔርን የሚያገለግሉትን ካህናት ደጥረና በላዩ ላይ ጸልዩው ቃስ እግዚአብሔር በተደገመበት ውሃ ይጠቡት ወይም ጠበሉን ይቅቡት ስምንው ቢጸልዩበትና ስምንው ቢታጠቡት የታመመውን ሰው ስድና ያሕነሣዋል። ከነጠሐቱም ያነዳዋል ተብሎስል (ያዕ. 5÷14-15) (መርሐ ጽድቅ ባህሰ ሃይማኖት 1988፤ 104)

የሚል ፍቺ እንዲሰጥ አድርገው ተርጉመውታል። ይህም ጠበልን መጽሐፍ ቅዱሳዊ እድርጎ ለማቅረብ ከመፈለግ የመጣ እንደ ሆነ ለማንም ግልጽ ነው። የእግዚአብሔርን ቃል መሠረት በማድረግ እንጂ በመሰወጥ እውነተኛ የሚሆን ትምህርት ግን ፈጽሞ አይኖርም፤ ሊኖር ይችላል ቢባል እንኳ ያ ትምህርት ከእጋንንት እንጂ ከእግዚአብሔር ሊሆን አይችልም። ጠበልን በዚህ መንገድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እድርጎ ለማቅረብ ከመሞከር ይልቅ፥ በቤተ ክርስቲያናችን በጠበል ዙረያ የሚደረገውን በመመርመር፥ ዛሬ በጠበል እየተሰጠ ያለው «ፈውስ» ከእግዚአብሔር ነው ወይስ ከሌላ? የሚለውን ማስተዋሉ ሳይሻል አይቀርም።

በመሠረቱ ፊውስ ተአምራዊ በሆነ መንገድ የሚሰጠው ከእግዚአብሔር ዘንድ ብቻ ነው ብሎ ማመን ያስቸግራል። ሰይጣንም ሰዎችን ወደ ራሱ ሐሳብ ስመሳብ ሲል፣ መንፈሳዊ ጭንብልን ያጠሳቀ ሥጋዊ ፊውስ ሲሰጥ እንደሚችል ግልጽ ነው። ለዚህም ደግሞ የሚጠቀምባቸው ሰዎች አሉ። የእግዚአብሔር ወገን ሳይሆኑ በጌታ ስም አጋንንትን ሊያወጡና ብዙ ተአምራትን ሊያደርጉ የሚችሉ ሰዎች አንዳሉ ጌታ በቅዱስ ወንጌል አስተምሯል (ማቴ. 7+21-23)። በሐዋርያትም ዘመን ከአይሁድ ወገን አጋንንትን እያወጡ የሚዘሩ ሰዎች አንደ ነበሩ ተጽፏል (ዮሐዋ. 19+13-17)። ከእነርሱም መካከል የካህናት አሰቃ የነበረው የአስቂዋ ሰባት ልጆች፣ ሐዋርያት እንደሚያደርጉት ክፉዎች መናፍስት ባደሩባቸው ሰዎች ሳይ፥ «ዳውሱስ በሚሰብከው በኢየሱስ እናምናችኋለን እያሉ ... የኢየሱስን ስም ይጠሩባቸው ዘንድ ሞከሩ። ... ክፉው መንፈስ ገን መልሶ፡- ኢየሱስን በውቀዋለሁ፤ ዳውሱስንም በውቀዋለሁ፤ እናንተሳ እነማን ናችሁ?» (ቀሌ. 13-15) በማለት ተናገረ። ክፉው መንፈስ ያደረበትም ሰው ተነሥቶ፥ ዕራቁታቸውን እስከሚሸሹና አስከሚቁሱ ድረስ አንደ በረታባቸው የሐዋርያት ሥራ ይመስክራል። ከእነዚህም ምስክርነቶች፥ አጋንንትን ማውጣት የትክክለኛ አማኝ መስኪያ እንደማይሆን፥ ፊውስም ከእግዚአብሔር መሆኑ እስካልተረጋገጠ ድረስ ከእግዚአብሔር ነው ብሎ መደምደም እንደማይቻል እንገነዘባለን።

በጠበል ብዙ ሰዎች አንደ ተፈውሉና ዛሬም አየተፈውሉ አንዳሉ ሲነገር ይሰማል። የዚያኑ ያህል /በሌላ መንገድ መዳን እየቻሉ/ የተመኙትን ፊውስ ሳያገኙ፥ በየጠበሉ አየተንክራተቱ የሚሞቱትም ቀላጥር ቀላል አይደሉም። እዚህ ሳይ ቁም ነገሩ መፈወስ ወይም አስመፈወስ ሳይሆን፥ በጠበል የሚሰጠው ፊውስ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው ወይስ ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ? የሚሰውን ከመመሰሉ ሳይ ነው። ጠበልን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ለማለት የሚያስደፍር ነጥብ አለ ከተባለ፥ ሰዎች በውሃ በመታጠብ ከእግዚአብሔር የሆነ ፊውስ አግኝተዋል የሚሰው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምስክርነት ብቻ ይሆናል። ከዚህ በቀር ዛሬ በጠበል ስም የሚደረገው ሁሉ ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ አንደ ሆነ ይታያል። ይኸውም፡-

■ በጠበል ሳይ የሚጸለየው ጸሎት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆነና ቅይጥ አምልኮ የሚንጸባረቅበት ነው። ጸሎቱ የሚቀርበው ወደ እግዚአብሔር ብቻ ሳይሆን በቅዱሳን ስም ወደ ሌላ ነው። በሉዳን አሰማትና በሐንድ ጥንቂላም የሚፈውሱ አንዳሉ ይነገራል (ዲ/ን በጋሻው 1998! ገጽ 47)።

■ አጥማቂዎቹ አጋንንትን «የሚያስወጡት» በኢየሱስ ስም ብቻ ሳይሆን በቅዱሳን ስም ጭምር ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት መሠረት ግን አጋንንት የሚወጡትም ሆነ ፊውስ የሚታደለው በኢየሱስ ስም ብቻ ነው (ማር. 16+17፤ ዮሐዋ. 3+6፤ 4+10-12፤ 9+34፤ 16+18)።

■ በዚህ መንገድ /በጠበል/ «ተፈውሱ» የተባሉ ሰዎች በመጨረሻ የሚያከብሩት እግዚአብሔርን ሳይሆን፥ የጠበሉን ባሰቡት ወይም ጠበሉ በስሙ የተጠራውን ፍጡር ነው። በእግዚአብሔር ንይል ተፈውሰው በኃጢአተኝነት የሚገፉ ሊኖሩ ቢችሉም እንኳ (ዮሐ. 5+14-15)፥ ከእግዚአብሔር ዘንድ የተፈውሱ ሰዎችና ፊውሱ ሊከናወን የተመለከቱ የዐይን ምስክሮች ሁሉ ክብርን ጠቅልለው የሰጡት ለእግዚአብሔር ብቻ ነው (2ነገ. 5+15፤ ማቴ. 9+8፤ 15+31፤ ማር. 2+12፤ ሱቃ. 5+26፤ 7+16፤ 9+43፤ 13+13፤ 17+15፤ 18+43፤ ዮሐዋ. 4+21)። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከአጋንንት እስራት ለፈታቸውና ለፈወላቸው ሰአንዳንዶቹ፥ ወደ ቤተ ሰባቸው ሄደው እግዚአብሔር ያረገላቸውን ድንቅ እንዲናገሩ ማዘዘው (ማር. 5+19፤ ሱቃ. 8+39) በእግዚአብሔር ንይል የተፈወሰ ሁሉ ሊያከብር የሚገባው እግዚአብሔርን ብቻ መሆኑን ያስረዳል። የጠበል ተፈዋሾችና ተመልካቾች ግን በአብዛኛው ሊያከብሩ የሚታየው እግዚአብሔርን ሳይሆን የጠበሉን ባሰቡት /ጠበሉ በስሙ የተሰየሙትን መልአክ ወይም ጸድቅና ሰማዕት/ ነው።

■ አጋንንት የሚወጡት ከኢየሱስ ስም ፈዋሽነትና ኃያልነት የተነሣ ነው። ሐዋርያት ይህን ስም በአምነት ከመጥራት በቀር አጋንንትን ለማስወጣት ሌላ የተጠቀሙበት ጉልበትም ሆነ ዘዴ አልነበረም። በጠበል ስፍራ የሚደረገው ግን የኢየሱስንና የተሰያዩ ቅዱሳን ሰዎችን አየጠሩ ብቻ

ሳይሆን፡ አጋንንት ያደሩበትን ሰው በሚፍ፡ በመስቀል፡ በመቀጠሪያና በመሳሰለው እየደበደቡ ጭምር ነው።

በተፈጥሮ ፈዋሽነት ያላቸውና ከመሬት የሚገኙ እንደ ፍል ውሃ ያሉ የውሃ አካላት፡ ሰው እንዲጠቀምባቸው ከእግዚአብሔር የተሰጡ መሆናቸው ይታወቃል። ለውም በእነዚህ እየተጠቀመና ጤንነቱን እየጠበቀ ፈጣሪውን ሊያከብርና ሊያመልክ ይገባዋል። ነገር ግን በ«ጠበል ፈለቀ» ስም ውስጥ ለውስጥ እየሠረገ የሚመነጨውን ልዩ ልዩ ፍሳሽ ውሃ ሁሉ፡ «ሕልም ታየን» በሚሉ አሳሳች ባሕታውያን ለብክት መጠጣትና መታጠብ፡ ለጤና አደገኛ ሊሆን እንደሚችልም መታወቅ አለበት።

በአንዳንድ ደብሮች ከዓመታት በፊት «ፈለቀ» የተባሉ ጠበሎች ከምንጮቻቸው ሲደርቁ፡ የቧንቧ ውሃ በመጥሰፍ የማጥመቅ አገልግሎታቸው እንዲቀጥል የተደረጉ ጠበሎች እንዳሉም ግልጽ ነው። ይህም ለሕዝቡ በማለብ ሳይሆን፡ ጠበል የገቢ ማግኛ አንዱ መንገድ ስለ ሆነ ገቢው እንዳይቋረጥ ተብሎ የሚደረግ መሆኑን የሚናገሩ አሉ። ከዚህ ጋር ተያይዞ በአንድ ወቅት በጣም ፈዋሽ ነው ተብሎ የተነገረለት ጠበል፡ ወረቱ ሊያበቃ የፈዋሽነቱ ዜና ይከሰምና በሌላ ተረኛ የሚተካበት ሁኔታም ይስተዋላል። ይህም እውን ጠበል ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው? የሚል ጥያቄን ያጭራል።

ለቤተ ክርስቲያኒቱ የገቢ ምንጭ ከሆኑ አገልግሎቶች አንዱ ጠበል መሆኑ በቃለ ዐዋዲወ¹¹ አንቀጽ 56 ቍጥር 2 ፊደል ሠ ሳይ ተጠቅሷል (1991፡ 57)። ስዚህ መሠረት የጠበል አገልግሎት ለማግኘት ተጠማቂዎች የሚጠየቁት የአገልግሎት ክፍያ አለ። ይህ ተገቢ ሊሆን ይችላል። ነገር ግን ተጠማቂዎች የሚጠመቁበትን ውሃ እንዲገዙ የሚደረግባቸው አንዳንድ የጠበል ቦታዎችም አሉ። ከአገልግሎቱ በተጨማሪ ስጠበሉ የሚጠየቀው ክፍያ ግን ተገቢ እይደለም የሚሉ አሉ። ምክንያቱም ጠበል ከመሬት ፈለቀ ስለሚባል፡ ከመሬት ለፈለቀው ውሃ ክፍያ መጠየቅ ተገቢነት አለው ብለን አናምንም ይላሉ። ምናልባት «ፈለቀ» የተባለው ጠበል ደርቆ አገልግሎቱ

11 «ቃለ ዐዋዲ» የኢትዮጵያ የሰብዓ መንፈሳዊ ጉባኤ ደንብ ነው።

የሚለጠው ከቧንቧ በተጠለፈ ውሃ ከሆነም፡ «ለውሃና ፍሳሽ ባለሥልጣን የአገልግሎት ሰለምንጠየቅ ነው ለውሃው የምናስከፍለው» ብሎ ጉዳዩን ግልጽ ማድረግ ጥሩ ነው። ነገር ግን የጠበሉን ምንጭ መናገር የገቢውን ምንጭ ሊያደርቀው ስለሚችል ይሆናል። ዝምታው ተመርጦ ጠበልተኛው ለተጨማሪ ወጪ እየተዳረገ ያለው።

በአጠቃላይ የመንፈሳዊ ፈውስ ጉዳይ በአንድም በሌላም መንገድ ከአምልኮ ጋር ሲገናኝ ስለሚችል፡ ፈውሱ በእግዚአብሔር ስም ብቻ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ ብቻ እና ለእግዚአብሔር ክብር ብቻ መደረጉን ማረጋገጥ ያስፈልጋል። ከዚህ አንጻር በኢትዮጵያ በጠበል እማካይነት እየተከናወነ ያለው «ፈውስ» በእግዚአብሔር ቃል ሊፈተሽና ከአምልኮ ባዕድ መንጻቱ፤ ለጤናም ጠንቅ አለመሆኑ ሊረጋገጥ ይገባል።

ምዕራፍ ዐሥራ ዓምስት

የአስተዳደር ለውጥ

ቤተ ክርስቲያን በምድር ላይ ያለች ትልቅ ተቋም ስለ ሆነች፤ አገልግሎቷን የምታፋጥንበት፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለውና ከየጊዜው ሁኔታ ጋር ሲሄድ የሚችል አስተዳደርና የአሠራር መዋቅር መኖሩ የግድ ነው። አንደሚገባው ካልተሠራበት ግን የአስተዳደር ሥርዐቱም ሆነ የአሠራር መዋቅሩ መኖር ብቻውን የሚያመጣው ውጤት የለም፤ እንዲያውም የቤተ ክርስቲያንን መንፈሳዊ ጉዞ የሚያደናቅቁ መለክሰሎችን ሲፈጥር ይችላል።

ኢአተቤክ በኢትዮጵያ ምድር ጥንታዊትና ታሪካዊት እንደ መሆኗ፤ የረጅም ዘመን ታሪኳ ከኢትዮጵያ ታሪክ ጋር በአያሌው የተሳሰረ ነው። ዘመናዊው ትምህርት ከመለፋፋቱ በፊት በኢትዮጵያ ሠልጥነው የኖሩት የቤተ ክህነት አብነታዊ ትምህርት ቤቶች፤ እንደ ዛሬዎቹ ዩኒቨርሲቲዎችና ኮሌጆች ለቤተ መንግሥቱ የተማረ የለው ንጹህ የሚያመርቱ ብቸኛ የትምህርት ተቋማት እንደ ነበሩም ይታወቃል። አለከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በልዩ ልዩ የመንግሥት ሥራ በለፋት ተለማርተው ይገኙ የነበሩት፤ ይነስም ይብዛም በቤተ ክህነት ትምህርት ውለጥ ያለፉት ነበሩ። ዶ/ር አምሳሉ አክሊሉ (1976 ዓ.ም.፣ መ)፤ ይህን ሲገልጹ «የምዕራባውያን የትምህርት ስለጣጥ ዘዴ ኢትዮጵያ ውስጥ ከመገባቱ በፊት በዚያን ጊዜ ስነበረው የአስተዳደር ድርጅት የሰው ንጹህ የሚገኘው ከዚሁ የትምህርት ድርጅት ነበር» ብለዋል። ይሁን እንጂ ቤተ ክርስቲያኒቱ በልዩ ልዩ ምክንያት ዘመናዊነትን፤ ወይም ለውጥን ለመቀበልና እንደ ጊዜው ሁኔታ ለመጓዝ የምታሳየው ርምጃ ፈጣን ሆኖ አይታይም።

ኢአተቤክ መንፈሳዊ ለውጥ ያስፈልጋታል ሲባል፤ ለብዙዎች የሚታያቸው ሌሎች ችግሮቿ ሳይሆኑ አስተዳደራዊ ብልሽቷ ነው። ለለዚህ «አስተዳደራዊ ለውጥ» በማስፈሰጥ ላይ ምንም ጥያቄ አይነሣም ማለት ይቻላል። ይህ ጉዳይ ለብዙዎች አንገብጋቢ፤ ለቤተ ክርስቲያኒቱም መለወጥ ክፍ ያለ ድርሻ የሚያበረክት ከሆነ፤ የሚታዩትን አስተዳደራዊ ችግሮች በመጠኑም ሲሆን አንሥቶ፤ በእግዚአብሔር ቃል ላይ የተመሠረተና ክወቅቱ

ተጨባጭ ሁኔታ ጋር የሚሄድ የመፍትሔ ሐሳብ ማቅረቡ ይጠቅማል። በጥቅሉ ሲታይ ግን የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት የእግዚአብሔርን ለም የሚያስከብርና መንግሥቱን የሚያለፋ፤ ምስመናንንም የሚያንጽና በረከትን የሚያስገኝ መሆን አለበት። ስዚህም በእግዚአብሔር ቃል ሕይወታቸው የተለወጠ፤ የእግዚአብሔር ቃል ዕውቀት ያላቸው፤ ፈሪህ እግዚአብሔርን ከአስተዳደር ትምህርት ጋር አስተባብረው የያዙና ከእግዚአብሔር በተለጣቸው መንፈሳዊ ጸጋ የሚያገለግሉ መሪዎችና አገልጋዮች ያስፈልጋሉ።

በ1971 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ሲኖዶስ ባጸደቀው የአስተዳደር መምሪያ የውለጥ ደንብ፤ ክፍል 2፣ ተራ ቍጥር 1 ላይ፤ «በቤተ ክህነት በኩል ያለው አስተዳደር በእግዚአብሔር መንፈስ የሚመራና ተሐድሶ የሚታይበት እንዲሆን ያስፈልጋል» የሚል ደንብ ወጥቶ ነበር (ትንሣኤ 1971፣ 14)። ይህ ደንብ አሁንም በሥራ ላይ ይሁን፤ ወይም ይሻሻል፤ ወይም በሌላ ደንብ ይተካ ለጊዜው የሚታወቅ ነገር የለም።

አቶ በድሉ አበፋ (1999፣ 21)፤ «የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ራእይና የዐዲሉ ምእት ዓመት የትኩረት አቅጣጫ» በሚል ርዕስ ባቀረቡት ጥናት፤ «የአገሪ ውስጥና የዓለም አቀፍ ሁኔታዎች መቀያየርና የትኩረት ስቅጣጫዎች መስወጥ፤ የቤተ ክርስቲያናትንም ሥራ እንቅስቃሴ በእጅጉ የሚመስክት ሆኖ በመገኘቱ፤ መሠረታዊ የአስተዳደርና የሥራ ስፈጻጸም ሰው ስበፈላጊነት እየጉባ የመጣ ሆኖ ተገኝቷል» ይላሉ። የሚያስፈልገውን አስተዳደራዊ የለውጥ ዐይነት ሲገልጹም፤ «የደረጃ በደረጃ /Incremental/ ሰው ሳይሆን ጥልቀትና መሠረታዊ /Deep change/ የአስተዳደርና የሥራ ስፈጻጸም ሰው ያስፈልገናል» ብለዋል። ለውጥ ከሚያሻቸው አስተዳደራዊ ጉዳዮች መካከልም የሚከተሉት ይጠቀሳሉ።

15.1. የአገልጋዮች ሹመትና ምደባ

ቤተ ክርስቲያኒቱ ለአገልግሎት የምትሾማቸው አገልጋዮች ማንነት ለአስተዳደራዊ ችግሮች መቀረፍም ሆነ መባባስ የሚጫወተው ሚና በቀላሉ

የሚታይ አይደለም። ቤተ ክርስቲያንን በማስተዳደር ረገድ መሾም ለሰሚገባቸው አገልጋዮች መጽሐፍ ቅዱስ ያወጣቸው ግልጽ መስፈርቶች አሉ (1ጢሞ. 3፥1-13፤ ቲቶ 1፥5-9)። መስፈርቶቹ የሚሾመውን አገልጋይ፥ ግላዊ ጠባይ፤ መንፈሳዊ ሕይወትና ማኅበራዊ አቋም የተመለከቱ ናቸው። ከዚህ በተጨማሪ ክንዚው ተጨባጭ ሁኔታ እንጸር፥ መንፈሳዊነትን አስተዳደራዊ ሙያን ከሚጠይቀው ዘመናዊ ትምህርት ጋር አስተባብሮ መያዙ አስፈላጊ ነው። እነዚህ መስፈርቶች እንደ ተጠበቁ ሆነው፥ አገልጋዮች ቤተ ክርስቲያንን ሲያገለግሉ የሚገባው ግን እንደየተለጣቸው ጸጋ መሆኑ ፈጽሞ መዘንጋት የለበትም።

በቤተ ክርስቲያናችን ግን ይህ ተግባራዊ እየተደረገ ነው ማለት አይቻልም። ለምሳሌ፡- ለቅዱስ ፓትርያርኩም ሆነ ለብፁዓን ጳጳሳት ቅኔ በማበርከቱ ብቻ ወደ አስተዳደሪነት የሚመጣ እንዳለ ይነገራል። በዚህ መንገድ የሚሰጥ ሹመት ሁለት ጉዳዮች አሉት። የመጀመሪያው፥ ቅኔ አበርካቹ መምህር ለመሾም ሲል ጉባኤውን ዘግቶና ተማሪዎቹን በትና ይሆናልና የሚመጣው፥ ሲያበረክት የሚገባውን የመምህርነት ድርሻ እንዳይወጣ ያደርገዋል። ሁለተኛው ጉዳት ደግሞ፥ የእርሱ ሙያ ቅኔ ማበተማር እንጂ ማስተዳደር አይደለምና፥ ለአስተዳደሪነት ቦታ የማይመጥን ይሆንና አለችሉታው ገብቶ የቤተ ክርስቲያንን አገልግሎት ሊያላካክል ይችላል። እዚህ ላይ ግን፥ ቅኔ ዐዋቂ ሆኖ የማስተዳደር ጸጋና ችሎታ ያለው አስተዳዳሪ ሲሆን አይገባውም እንዳልተባለ ልብ ይሏል።

በተጨማሪም በላሙኤል ዐይን (1ሳሙ. 16፥6) የቁመታቸው ዘለግ ማለት፤ የጢማቸው መንዝርግጥና የአካላዊ አቋማቸው ግርማ ሞገስ መለበስ እየታየም፥ «ይህ ለአስተዳደሪነት ይገባል» ተብለው የሚሾሙ አሉ ይባላል። ይህ እውነት ከሆነ፥ በሰው እንጂ በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት ስለሌለው፥ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፥ «ፊትን የቀመቱንም ዘለግታ ስትይ፤ ሰው እንዲያይ እግዚአብሔር ስያይምና ናቅሁት፤ ሰው ፊትን ያዳል እግዚአብሔር ግን ልብን ያዳል» (ቀ. 7)።

የአንዳንድ ጳጳሳት ሹመትም ቤተ ክርስቲያንን ለሐሜትና ለትችት እየዳረገ መምጣቱን መረጃዎች ይጠቀማሉ። ለምሳሌ፡- «ዜና ቤተ ክርስቲያን» ጋዜጣ፥ በመጋቢትና ሚያዝያ 1996 ዓ.ም. ዕትም፥ በርአስ እንቀጽ እንዳሰነበበው፥ ቀድሞ ኤጲስ ቆጳሳትን በመምረጡ ሂደት ውሳኔ የካህናትና የምእመናን ተሳትፎ ነበር፤ አሁን ግን በቅዱሳ ሲኖዶስ አባላት ብቻ እንዲመረጡ ተደርጓል። በዚህ አሠራር በተመረጡ አንዳንድ አባቶች ላይም «የቅዱስና ጉድለትና የሐዋርያዊ ተልእኮ ድክመት» በመለተዋሉ፥ በቅዱስ ሲኖዶስ አባላት ላይ ሐሜትና ትችት መስንዘሩን በመጠቁም፥ ለችግሩ መፍትሔ የሚሆነው ወደ ቀድሞው አሠራር መመለስ እንደ ሆነ አስረድቷል። በርግጥም መንፈሳዊ ሹመትን ለሰሚሾሙ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስ ካወጣቸው መመዘኛዎች አንዱ፥ ተሿሚዎቹ ከሚሾሙለት ሕዝብ መልካም ምስክርነት ማግኘታቸው ነውና፥ ይህ አሠራር እንደ ገና ሥራ ላይ መዋል እንዳለበት ይታመናል (ዘፀ. 18፥21፤ የሐዋ. 6፥3፤ 1ጢሞ. 3፥7፤ ቲቶ 1፥5-6)።

አገልጋዮች በቤተ ክርስቲያን እየተሾሙና አያገለገሉ ያሉበትን አጠቃላይ ሁኔታ ከተመለከትን፥ በአብዛኛው መጽሐፍ ቅዱሳዊውን መመዘኛ ያሟላ ሆኖ አይገኝም። እንዲያውም ከመስፈርቶቹ በተቃራኒው ነው ሹመት እየተለጠ ያለው ማለት ያስደፍራል። ለምሳሌ፡- ቤተ ክርስቲያንን ማስተዳደር ለሰሚገባቸው አገልጋዮች፥ መጽሐፍ ቅዱሳ መመዘኛ አድርጎ የሚያቀርበው አንዱ መስፈርት፥ ባለትዳር የሆነና ቤተ ሰቡን በትክክል ማስተዳደር የቻለ ሰው መሆን እንዳለበት ይናገራል። «ሰው ገን የራሱን ቤት እንዲያስተዳደር ባደረገ፥ የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን እንዲት ይጠብቃታል?» (1ጢሞ. 3፥5) በማለትም፥ ቤተ ሰብ አልባ ሰው ቤተ ክርስቲያንን ለማስተዳደር ያለበትን ጉድለት በግልጽ ያስቀምጣል።

ይሁን እንጂ ይህ መመዘኛ፥ በቤተ ክርስቲያኒቱ ብዙም ቦታ አልተሰጠውም። እንዲያውም በቃለ ዐዋዲው (1991፤ 69) ይህን የሚቃረን ደንብ ተደንብቷል፤ - «ድንገል ወይም ያላገባ ስደትም ስላለም» የሚል። በዚህ ሁኔታ የእግዚአብሔርን ቃል የሚቃረን ሐሳብ በድፍረት ስለ ተጨመረ፥ ዛሬ ከቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪዎች ብዙዎቹ እና ጳጳሳት በሙሉ፥ ቤተ ሰባቸውን

እንደሚገባ በማስተዳደር የተፈተኑ ባለትዳር ቀሳውስት ሳይሆኑ፤ ቤተ ሰብ እልባዎቹ መነከሳት ናቸው። እንደ ጥቁር ራስ ቁስ /ባለትዳር ቁስ/ እና መነከሩ ቁስ ለአስተዳዳሪነት ቢቀርቡ /ባለትዳሩ ቁስ ምንም የተማረ ቢሆን እንኳ/፤ ከሁለቱ ተመራጭ የሚሆነውና ለአስተዳዳሪነት የሚሾመው መነከሩ ነው። በመሆኑም ብዙዎች በድንግልና ለመኖር የሕይወት ጥሪ ሳይኖራቸው፤ ለመሸምና ለመጠቀም ሊሉ ወደ ምንኩስና እየጉረፉ ይገኛሉ። ቤተ ክርስቲያን ለምንኩስና ባወጣቸው ደንብ መሠረት መኖር እያቃቃቸውም፤ በብዙ ፈተናና ወጥመድ ውስጥ ስለሚወድቁ ቤተ ክርስቲያንን ለነቀፌታ እጋልጠዋታል።

ቤተ ሰብ እልባዎች ደናግል መሸም የሚገባቸው ቢሆን ኖሮ፤ ሐዋርያው ጳውሎስ ራስ በድንግልና ሕይወት የኖረ ነበረና (1ቆሮ. 7፡7-8) ስለዚህ የሚናገር ነጥብ በመመዘኛዎቹ ውስጥ ባካተተ ነበር። እርሱ ግን በእግዚአብሔር መንፈስ ተመርቶ፤ የእግዚአብሔርን ሐሳብና ለቤተ ክርስቲያን መታነጽ የሚበጀውን መንገድ ነው መመዘኛ አድርጎ ያቀረበው። ይህን መቃወምና ለራስ ፍላጎት የሚስማማ ደንብ ከቃሉ ውጪ መደንበት ጥፋትን እንጂ ልማትን እያመጣም። ይህ ለብዙ ምእት ዓመታት ሲሠራበት የቄሮ ሥርዐት ቢሆንም፤ የእግዚአብሔርን ቃል የሚቃረን በመሆኑ ሊስተካከል ይገባል። በእንደ ጊዜ መሰወጥ ቢያስቸግር እንኳ፤ በትምህርት የማይለወጥ ነገር የለምና ቀስ እያሉ ወደ እግዚአብሔር ሐሳብ መምጣቱ አማራጭ የለውም። ኢኦተቤክ በ2000 ዓ.ም. ለራሷ ባለተመችው መጽሐፍ ቅዱስ፤ «ጽድቅና የሚሾም እንዲህ ሊሆን ይገባዋል፡- ... እንዲት ሴት ያገባ» (1ጢሞ. 3፡2) ተብሏልና /በቃሰ ዐዋዲው ከተባለው ጋር ባይስማማም/ ለወደ ፊቱ ጳጳሳት ባለትዳር ሊሆኑ እንደሚገባ የሚያስገነዝብ ይሆን?

በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን የሐዋርያት ዋና አገልግሎት የእግዚአብሔርን ቃል ማስተማር ነበር። በዚያው ዘመን ከግሪክ የመጡት እይሁድ በየዕለቱ በሚኖረው የምግብ ዕደላ መበሰቶቻቸው ችላ ስለ ተባሉባቸው፤ በኢየሩሳሌም በነበሩት እይሁድ ላይ ተቃውሞ አለመ። ዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያትም ለችግሩ መፍትሔ ለመፈለግ ሁሉንም ስብሰቡ። ገሳፊነታቸው የእግዚአብሔርን ቃል

ማገልገል እንጂ፤ ምግብ ዕደላን የተመሰከተ አስተዳደራዊ ጉዳይን መመልከት አለመሆኑንም በመግለጽ፤ ለዚህ ሥራ ብቁ የሆኑ ሰዎች እንዲመረጡ አደረጉ (የሐዋ. 6፡1-6)። በሐዋርያት እግር ተተክተናል የሚሉት ብፁዓን አባቶችስ ከዚህ ምን ይማራሉ?

የብፁዓን ጳጳሳት ዋና አገልግሎት ሌላ ሳይሆን፤ የእግዚአብሔርን ቃል በማስተማር ቤተ ክርስቲያንን /ማኅበረ ምእመናንን/ ማነጽ ነው። እንደሚታወቀው ግን ብዙዎቹ አባቶች ጊዜያቸውን በማስተማር አይደለም የሚያሳልፉት። ትምህርቶቻቸውን እንኳ በጽሑፍ ያስተላለፉ አባቶች ብርቅ ናቸው። ከሚያስገልጹት ሕዝብም በጣም ርቀው ነው የሚገኙት። ከዚህ አንጻር ከእግዚአብሔር የተቀበሉትን ዐደራ ተወጥተዋል ማለት ይቻላል? ዋና ሥራቸውን ትተው በሌሎች አስተዳደራዊና መሰል ጉዳዮች መጠመዳቸው፤ ምናልባት ቤተ ክርስቲያንን በሀብትና በልማት ሥራ አሳድጓት ሊሆን ይችላል፤ መንፈሳዊ እድገቷን ግን በእጅጉ አቀጭጭታል። ስለዚህ አስተዳደራዊ ስፍራውን መስፈርቱን ለሚያሟሉት ትተው፤ የእግዚአብሔርን ቃል ወደ ማስተማር ፊታቸውን ቢመልሱ ብዙ ሰው ሊያመጡ ይችላሉ። ሌሎች አገልጋዮችም ሰው ሊያመጡ ትምህርቶችን እንዲያስተምሩ ያደፋፍራሉ። ይህ ሁሉ ተግባራዊ የሚሆነው ግን፤ እነርሱ ራሳቸው በእግዚአብሔር ቃል በትክክል የተሰወጡ ሊሆኑ ብቻ ነው።

ቤተ ክርስቲያን የሚፈለገውን መንፈሳዊ ሰው ለእንደታመጣ ለማድረግ መሠራት ያለበት እንዴ ሥራ፤ በየመንፈሳዊ ኮሌጆች የሚሠለጥኑ ደቀ መዛሙርትን በጥራትና በብዛት ማፍራት ነው ተብሎ ይታመናል። እነዚህ ደቀ መዛሙርት ወደ ኮሌጅ የገቡት ሊማሩና ሊመራመሩ ነው። በኮሌጅ ውስጥ ቄዶቻቸውም ለቤተ ክርስቲያን መሸሻልና መሰወጥ የሚበጅ ነገር እንዲጨበጡና ግንዛቤያቸው እንዲለፋ መርዳት ያስፈልጋል። ይህ ሳይሆን ቀርቶ የተሰመደውን ነገር ብቻ ተቃውሞ ቢወጡ፤ ለቤተ ክርስቲያን መሰወጥ የሚያበረክቱት ዐዲስ ነገር አይኖርም። ስለዚህ የእግዚአብሔርን ቃል በሚገባ እንዲማሩና እንዲያስተውሉ፤ በቤተ ክርስቲያናቸው ሥርዐት ጸንተውም ሰው ሊያመጡ ነጻነት ሊሰጣቸው ይገባል። ከዚህ ውጪ የቤተ

ክርስቲያንን መሰውጥ በማይሹ እንዳንድ ማጎበራት በቀጠሯቸው ሰላዮች ውንጀላ፥ ለቤተ ክርስቲያን ተሰፋ በሚሆኑ በእነዚህ ደቀ መዛሙርት ላይ «መናፍቅ» የሚል «ታፒላ» እየተሰጠል ሰደት መታወጅ የለበትም።

ይህም ብቻ አይደለም፤ ቤተ ክርስቲያን ብዙ ገንዘብ አውጥታ ያስተማረችቸው ደቀ መዛሙርት፥ ወደ አገልግሎት ሊለማሩ ከወቅቱ ሁኔታ ጋር የተገናዘበ በቂ ደመ ወዝ አያገኙም። ለስ ሆነም የተሻለ ደመ ወዝ ፍለጋ ወደ ሌሎች መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ይፈልጋሉ። ከደመ ወዝ ሌላም፥ የተማሩትንና የተረዱትን ለማስተማርና ቤተ ክርስቲያኒቱን ለመለወጥ የሚያስችል፥ መልካም አስተዳደርና ያልተሸቃቀጠ ወንጌልን ለመበበክ የሚያደፋፍር ምቹ ዐውደ ምሕረት ስለማይኖራቸው ሳይወዱ ወደ ሌላ ለመሄድ ይገደዳሉ። በዚህም የምትገዳው ቤተ ክርስቲያን ናት። ይህ ሁሉ ችግር የመጣው ከአስተዳደራዊ ጉድለት እንደ ሆነ ግን ጥርጥር የለውም። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያኒቱ በዚህም አቅጣጫ ራሷን በመመርመር አስተዳደራዊ ለውጥ ልታመጣ ይገባል።

15.2. የአገልጋዮች ብቃት

የቤተ ክርስቲያን አገልጋይ የሆነ ሰው ከሚያገለግለው ሕዝብ በትምህርቱ፥ በመንፈሳዊ ሕይወቱና በአጠቃላይ ማንነቱ የተሻለና አርአያነት ያለው ሊሆን ይገባል። ይህ ብቃት ከሌለው ግን ሌላውን መምራትና ማገልገል ቀርቶ፥ የራሱንም መንፈሳዊ ሕይወት በአግባቡ ለመምራት ብዙ ችግር ይገጥመዋል።

«በቃልና በኑር በፍቅርም በእምነትም በንጽሕናም በሚያምኑት ምሳሌ ሁን እንጂ ማንም ታናሽነትህን እይናቀው። እስከመጣ ደረሰ ለማንበብና ለመምከር፥ ለማለትማርም ተጠንቀቅ» (1ጢሞ. 4፥12-13) የሚለውንና ከሐዋርያው ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ የተሰጠውን መመሪያ፥ ዛሬም እንድ አገልጋይ ተግባራዊ ማድረግ ይጠበቅበታል። አገልጋዩ እነዚህ ነገሮች የሌሉት ከሆነ ግን፥ በሚያገለግለው ምእመን ፊት አርሱም አገልግሎቱም ተቀባይ ሊያጡ ይችላሉ።

አብዛኞቹን የኢየሱስ ክርስቶስ አገልጋዮች ካየን፥ በተለይም የእግዚአብሔርን ቃል በማበተማር ረገድ ለትክክለኛው አገልግሎት ብቁ የሚያደርጋቸው አቋም ላይ ይገኛሉ ማለት አይቻልም። ችግሩ ግን የአገልጋዮቹ ብቻ ተደርጎ መወሰድ የለበትም። ቤተ ክርስቲያኒቱ እንደ ቤተ ክርስቲያን፥ አገልጋዮቿ ለአገልግሎት ብቁ የሚሆኑበትንና መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለውን ትምህርትም ሆነ ሌላ መመዘኛ በግልጽ ያስቀመጠችበት ሁኔታ የለም፤ እለ ከተባለም አልተሠራበትም። ስለዚህ ብዙዎቹ አገልጋዮች የሆኑ ቀላውበት፤ ዲያቆናትና መሪ ጌቶች፥ ባህላዊውን የቤተ ክርስቲያን ትምህርት ከመማር ያለፈ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ዕውቀት የላቸውምና፥ ለስ ሃይማኖታቸው ለማለረዳትና ለማለተማር ብቁ ሆነው አይታዩም። ይህም ብዙ እያንበበና አያወቀ የመጣውን ምእመን ለመምራት ችግር አየፈጠረባቸው መጥቷል።

በአሁኑ ጊዜ ቤተ ክርስቲያን በተለያዩ ማሠልጠኛዎቿ የተወሰኑ ካህናትን በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት አያሠለጠነች መሆኗ፥ አገልጋዮቿን ብቁ ለማድረግ በመንቀሳቀስ ላይ እንደምትገኝ ያሳያልና የሚበረታታ ተግባር ነው። በየደረጃው ሥልጣን ከሆነት ተቀብለው ወደ አገልግሎት የሚለማሩ አገልጋዮች፥ በትምህርትም ሆነ በሕይወታቸው ምስክርነት የሚለኩበት፥ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው መመዘኛ ቢኖር ግን ይበልጥ ተመራጭና ውጤታማ ይሆናል። መመዘኛውን የሚያሟሉቱ ብቻ ቢሾሙ፥ ቤተ ክርስቲያኒቱ ለምእመናን የተሻለ አገልግሎት መስጠትና ለውጥ ማምጣት ትችላለች ተብሎም ይታሰባል። ይህ ሳይሆን ቀርቶ «ቤተ ክርስቲያን እንዳይዘጋ» በሚል ያረጀና ያፈጀ ምክንያት፥ ያልተማሩትንና ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ብቁ ያልሆኑትን «በክህነት ማጥለቅለቅ» (እቤ 1967፤ 62)፥ መልሶ የሚገጥሙ ቤተ ክርስቲያኒቱን ነው። ዛሬ በየገዳናው ላይ ቆመው፥ በጀርባው ላይ የአንዱን ቤተ ክርስቲያን ማኅተም /ሕጋዊ ማኅተም መሆን አለመሆኑ ባይታወቅም/ ያተመብትን ቀራጭ ሥዕል፥ ካልገዛችሁን እያሉ ወጪ ወራጁን የሚያስቸግሩ፤ በየገጣ ቤት እየዞሩ የሚለምኑና የመሰለሉት፥ በዚህ መንገድ ከተሾሙት መካከል አለመመደባቸውን ማስተባበል የሚቻል አይደለምና የአገልጋዮች ብቃት ጉዳይ ሊታሰብበት ይገባል።

15.3. ሥር የሰደደ መስናና አድሎአዊነት

ከእስተዳደራዊ ጉድለት የተነሣ በቤተ ክርስቲያኒቱ ጉልተው ከሚታዩ ችግሮች መካከል፡ በልዩ ልዩ መንገድ የሚገለጥ፤ ከላይ እስከ ታች በየደረጃው የሚፈጸምና «እጅ መንሻ» እየተባለ የሚጠራው መስና እንዲሁ ነው። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ በቃል የጠየቃቸውና ለጉዳዩ ቅርበት ያላቸው፡ ዐዲስ አበባ የሚገኙ አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች እንደሚሉት፡ ሥራ ለመቀጠር፤ ከአንዱ ዝቅተኛ ገቢ ካለው ደብር የተሻሻ ገቢ ወዳለው ወደ ሌላው ደብር ለመዛወር፤ ለመሾም፤ በአንድ ደብር ውስጥ ዝቅተኛ ደመ ወዝ ከሚያስገኘው የሥራ መደብ ወደ ከፍተኛው ለማደግ፤ ከገንዘብ ጋር ንክኪ ባላቸውና ጥቅማ ጥቅም በሚያስገኙ የሥራ መደቦች፡ ለምሳሌ፡- ዕቃ ግዥ፤ ጠቅላላ አገልግሎት፤ ወዘተ. ሆኖ ለመመደብና ለመሳሰሉት እጅ መንሻ ይጠየቃል። ጉቦ የሚጠይቀው ቀጣሪ ከፍልም ሆነ ጉቦ በመስጠት የሚቀጠረው አገልጋይ ሁሉም የገቢአትን ምንነት ያልተረዱ ናቸው ማለት ይቻላል። በተለይ በዐዲስ አበባ አድባራትና ገዳማት ከጥቂቶች በቀር ቤተ ክርስቲያንን የሞሉት፡ በዚህ መንገድ የመጡ ስለ ሆነ፡ ቀጣይ ሥራቸው ቤተ ክርስቲያንን የሚያጠፋ እንጂ የሚያስማ ይሆናል ተብሎ አይጠበቅም።

በሙዳዩ ምጽዋትና በልዩ ልዩ ስጦታዎች ቁጠራ፤ በሥራ ማስኬጃና በመሳሰለው ስም የሚዘረፈውና የሚባከነው ገንዘብም ጥቂት አይደለም። በተለይ ሙዳዩ ምጽዋት ቁጠራ ላይ ግልጽ ስርቆት የሚፈጽሙና፡ ወደ ሙዳዩ ምጽዋት ከሚገባው ገንዘብ ጠቀም ያለውን በመውሰድ የይሁዳን ዐይነት ሥራ የሚሠሩ (ዮሐ. 12፡6)፡ የደብር እስተዳዳሪዎች፤ ጸሐፊዎች፤ ገንዘብ ያገኙ፤ ሒሳብ ሹሞችና ቍጥጥሮች አንዳሉ ይነገራል። በዚህ መንገድ ባካበቱት ሀብት ፎቅ ቤት የሠሩ፤ የንግድ መኪናዎች የገዙ በርካቶች ናቸው፤ መቼም ካልዘረፉ በቀር በወር ደመ ወዛቸው ይህን አደረጉ ማለት ይከብዳል።

ከአገልጋዮች መካከልም በዚህ ክፉ ሥራ እንተባበርም፡ የቤተ ክርስቲያንን ሀብትና ንብረትም እናስነካም የሚሉ አንዳንድ ታማኝ አገልጋዮች አይጠፉም። ይሁን እንጂ ለእነዚህ አገልጋዮች የሚደረግላቸው ጥበቃና ከላ የሰም። ለሰጎ

ተግባራቸውና ለታማኝነታቸው በመመስገንና በመሸለም ፈንታ፡ ጥቅማቸው በተነካ ባለሥልጣናት ያለስማቸው ስም እየተሰማቸውና የተለያዩ እድማ እየተደረገባቸው፡ ወደ ሌላ ደብር እንዲዛወሩ ወይም ከሥራ እንዲፈናቀሉ ይደረጋል። አንድ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚያገለግል ዲያቆን፡ መዝረፍ የሰመደን አንድ ጸሐፊ ሙዳዩ ምጽዋት ቁጠራ ላይ የቤተ ክርስቲያንን ገንዘብ አላስነካም ቢሰው፡ በሌላው ተባባሪው በኩል፡ «መኖር አትፈልግም ወይ? ታያህ ዕድሜህ ዐጭር ነው» የሚል ዛቻና ማስፈራሪያ እንደ ደረሰው ለዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ነግሮታል። ይህም ርምጃ የዝርፊያ መዋቅሩን ከላይ እስከ ታች የተዘረጋ ያስመስለዋል።

አገልጋዮች በአንዳንድ ጥሩ ገቢ ባላቸው ደብሮች ለመቀጠር ፈልገው ሲቀርቡ፡ ከቀጣሪዎቹ የሚቀርባላቸው ጥያቄ፡ «ዐምስቱን አዕማደ ምስጢርና ሰባቱን ምስጢራት ቤተ ክርስቲያን ታውቃለህን?» የሚል መሆኑም የአደባባይ ምስጢር ነው። ይህም ሲተረጉም፡ ሥራ ለመቀጠር 5 ሺህ ወይም 7 ሺህ ብር እጅ መንሻ ትሰጣለህ ወይ? ማለት ነው (ዲ/ን ቢጋሻው 1998፤ 46-47)።

ለሙስናው መስፋፋት በሕግ ያልተወሰነና በልማድ የሚሠራበት አንዳንድ አሠራርም በር እንደ ከፈተ የሚናገሩ አሉ። ለምሳሌ፡- እያንዳንዱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ለሀገረ ስብከቱ ልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ከገቢው ላይ ኻያ ከሙቶ /20%/ ይከፍላል። በቃሰ ዐዋዲው (1991፤ 44) እንቀጽ 40 ቍጥር 2 እንደ ተገለጸው፡ ሀገረ ስብከቱ የያንዳንዱን አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን የሥራ ክንውን፤ የወደ ፊት ዕቅድ፤ የካህናትንና የምእመናንን ሁኔታና የገንዘብና የንብረት መግለጫ ይመረምራል። በተለይ ሒሳብን ከመመርመርና የሰበካ ጉባኤ አባላትን ከማስመረጥ ጋር ተያይዞ፡ ከሀገረ ስብከቱ ተልከው ወደ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ለሚመጡ ሠራተኞች ሀገረ ስብከቱ ውሎ እበል እንደሚከፍላቸው ይታወቃል፤ ነገር ግን ከደብሩ ሰበካ ጉባኤም ተጨማሪ ገንዘብ የሚቀበሉበት ሁኔታ አለ። ይህም አሠራር እርስ በርስ በመመላጠር ለሚፈጠር ሌላ መስና ሁኔታውን እንደሚያመቻች ምንም ጥርጥር የለውም።

ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚካሄደው ዘረፋ ዐይን ያወጣ መሆኑ ቢታወቅም፡ መስናን ለመከላከል ቤተ ክርስቲያን ያቀደችውና የጀመረችው

አንቅስቃሴ ስለ መኖሩ ግን የታወቀ ነገር የለም። ዐልፎ ዐልፎ በጉዳዩ ላይ ሰብስቦቻች አየተደረጉ ውሳኔዎች ቢተላለፉም አንኳ (ዜና ቤተ ክርስቲያን 1998፣ 1:10)፥ ጉዳዩ ሲብሰበት አንጂ ሲሻሻል አይታይም።

ችግሩን መቅረፍና ከሙስና የጸዳች ቤተ ክርስቲያንን ማየት ከተፈለገ፥ ተግባራዊ አንቅስቃሴው መጀመር ያለበት ከላይ እንደ ሆነ ብዙዎች ይስማማሉ። ዛሬ ባለው ተጨባጭ ሁኔታ፥ ብፁዓን አባቶች እንደነጻውሉሰ ዘመን አባቶች ድንኳን አየሰፉ (የሐዋ. 18፥3፤ 1ተሰ. 2፥9፤ 2ተሰ. 3፥8) ቤተ ክርስቲያንን በነጻ ያገልግሉ ባይባልም፥ ቤተ ክርስቲያን በጽጽሰናቸው በወር የምትከፍላቸው ደመ ወዝ በቂ አንደ ሆነ ግን መገመት አይከብድም። ከአንዳንድ ምንጮች መረዳት እንደ ተቻለውም፥ ጳጳሳት ከወርጋዊ ደመ ወዛቸው በተጨማሪ ከየሀገረ ሰብከታቸው፥ እንዲሁም በዐዲስ አበባ የአንዳንድ አድባራት የበላይ ጠባቂ የሚል ሹመት በመደረብ የሚያገኙት ተጨማሪ ደመ ወዝ አለ ይባላል። ደመ ወዛቸው ሳይነካ ብዙ ወጪዎቻቸውም በቤተ ክርስቲያን እንደሚሸፈኑላቸው ይታወቃል። በዚህ ላይ ቤተ ሰብ የላቸውም፤ ጡረታም አይወጡም። ከዚህ አንጻር ተጨማሪ ደመ ወዝ መጠየቃቸው ሚዛናዊ አይደለም የሚሉ ብዙዎች ናቸው። በአንዳንድ አድባራት ደርበው በያዙት ሹመት የሚሠሩበት ብዙ ነገር ላይኖር ለአነርሱ ተጨማሪ ደመ ወዝ ከሚከፈል፥ በትምህርት ቤት ብዙ የደከመውና ሥራ ያጣው ደጀ ጠጂ አገልጋይ ለምን አይቀጠርበትም? ሲሉም ይጠይቃሉ። ስለዚህ አነርሱ እንዲህ አያደረጉ ባሉበት ሁኔታ፥ ከታች ያለውን አገልጋይ ማስተካከል ያበቸግራልና ለውጡ ከላይ መጀመር አለበት የሚሉ አሉ።

በሙስናና በሌሎችም የሥነ ምግባር ጉድለቶች ውስጥ የሚገኙ አገልጋዮችን፥ ቤተ ክርስቲያን ስታርምና እንዲሰተካከሉ የተለያዩ መንፈሳዊ ርምጃዎችን ስትወስድ ብዙም አይታይም። እንዲያውም እንደዚህ የሚያደርጉ አገልጋዮች የተሻለ ደመ ወዝና ሹመት የሚያገኙበት ሁኔታ ነው ያለው ማለት ይቻላል። ለምሳሌ፦ ካንዱ ደብር በሥነ ምግባር ጉድለት የተባረረ ለው፥ ወደ ሌላው ተዛውሮ ይሠራል እንጂ ብዙ ጊዜ መንፈሳዊ ርምጃ አይወለድበትም። በቅርብ የሚታወቅ ታሪክ አለ፤ አንድ ሀገረ ሰብከት ውስጥ

ትልቅ ቦታ ላይ የነበሩና በዝሙት ተገኙ የተባሉ አንድ መነኩሴ፥ የከተማው ሕዝብ ከፈጸሙት ድርጊት የተነሣ ይልቀቁልን አለና ከዚያ እንዲለቁ ተደረገ። እኒህ ሰው ስለ ፈጸሙት ጥፋት በሥርዐተ ቤተ ክርስቲያን መሠረት የተወሰደ መንፈሳዊ ርምጃ ስለ መኖሩ የሚታወቅ ነገር የለም። ነገር ግን ከዚያ ተዛውረው ወደ ዐዲስ አበባ መጡና የአንድ ደብር አስተዳዳሪ ሆነው ተሾሙ። በተወሰነ ጊዜ በጊላም በእድገት ወደ ከፍሶ ሀገር ተቀይረው የአንድ ሀገረ ሰብከት ሥራ አስኪያጅ ሆኑ። ቤተ ክርስቲያን እንደነዚህ ያሉትን አስተካከላና ዐርማ ለግል ሕይወታቸውም ሆነ ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት የሚጠቅሙ ከማድረግ ይልቅ፥ ከነችግሮቻቸው ዐቅፋ መያዝ በከፋ ሥራቸው እንዲቀጥሉ የሚያበረታታ ሆኗል ማለት ይቻላል። በአንጻሩ ወንጌልን የሚሰብኩና ቤተ ክርስቲያንን ወደ መንፈሳዊ ሰውጥ ለማምጣት የሚጋደሉ አገልጋዮችን «መናፍቅ» በማለት ለማውገዝ ግን ሁሉም ይረባረባል። ይህም ቤተ ክርስቲያንን ወደ ባለ ጥፋት እንጂ ወደ ተሻለ ነገር አያመጣትም።

ብፁዓን አባቶች በቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ የሚታዩውን የሥነ ምግባር ጉድለት ለማስተካከል ከልባቸው የተንቀሳቀሱበት ጊዜ አሉ ማለት አያስደፍርም። ልዩ ልዩ ሃይማኖታዊና ሥነ ምግባራዊ ሕጻጾች የሚታዩባቸው በርካታ አገልጋዮችን፥ ከመምከር ጀምሮ በየደረጃው ሲወለድ የሚገባውን መንፈሳዊ ርምጃ ሲወላዱና እንዲታረሙ ሲያደርጉም አይታይም። በራሳቸው ሀልውና የሚመጣውን ነገር ግን በዝምታ አያልፉትም። ለምሳሌ፦ ጥር 25 ቀን 1999 ዓ.ም. የቅዱስ ሲኖዶስ አባላት ባደረጉት ሰብሰባ፥ ለሜሪካ አገር ያለውንና በቀድሞው ፓትርያርክ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ መርቆሬዎስ የሚመራውን ሲኖዶስና በዚያ ያሉትን ጳጳሳት አውግዘዋል። ይህንም ያደረጉት ለቤተ ክርስቲያኒቱ ከማለብ የተነሣ እንደ ሆነ ቢናገሩም፥ ለራሳቸው ሀልውና በማለብ ጭምር ያደረጉት መሆኑን ግን የሚናገሩ አልጠፉም። ታዲያ ለቤተ ክርስቲያን የሚያሰቡ ከሆነ እንዲህ ባለው ሁኔታ ብቻ ሳይሆን ብዙ ነገሮች ሲጠፉና ሲበላሹ አያዩ፥ የቤተ ክርስቲያን ሀብትና ንብረትም በሙስና ሲመዘበርና ለጥቂቶች መክበሪያ ሲሆን አየተመለከቱ ለምን ዝም ይላሉ?

ቤተ ክርስቲያኒቱ አንደ ሥርዐቷ ለምስመናን በምትሰጣቸው አንዳንድ አገልግሎቶችም /በሕግ ከተደነገገው ውጪ/ በአንዳንድ ቀላውሰት የሚፈጸም የማጭበርበር ተግባር አንዳለ ይነገራል። ለምሳሌ፡- ዐረብ አገር ለሥራ ሄደው የተመለሱ አንዳንድ አገራት፡ ከመብል ጋር በተገናኘ አንደ ቤተ ክርስቲያኗ ሥርዐት ንስሐ እንግባ ሲሉ፡ ንጢሐታቸውን አክብሮ በማቅረብ ንጢሐታቸው ይፋቅ ዘንድ ከፍተኛ ገንዘብ የሚጠይቋቸው አንዳንድ ቀላውሰት አሉ ይባላል። ከዚህም በተጨማሪ ንስሐ የሚገቡ ምስመናን በቀኖና¹² መልክ ስለ ንጢሐታቸው ምጽዋት እንዲለጡ የሚጠየቁበትና የሚፈጸመውም በቀስ አጅ መሆኑ የሚነገርበት አጋጣሚ ከቀድሞ ጀምሮ መኖሩ ይታወቃል (ኅሩይ 1919፣ 55-56)።

ላቀብር የተሻለ የተባለውን ቦታ ለማግኘትም በመቃብር ቦታ ጠባቂዎች ጉቦ ይጠየቃል። ቤተ ክርስቲያን ግቢ ውስጥ መቃብር ቤት ሠርተን ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት መስጫነት እናበረከብ ላሉ ሰዎች፡ ጉቦ የጠየቁ አንድ የደብር አለቃ መኖራቸውን ስለ ጉዳዩ የሚያውቁ አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ይናገራሉ።

የዘመድ አዝማድ ሥራም ሌላው የቤተ ክርስቲያኒቱን አስተዳደር ችግር ውስጥ የከተተ የሙስና ተግባር ነው። አንዳንድ ጳጳሳትና የደብር አለቆች በከራያቸው የሚለበበሱት፡ የሥጋ ዘመዳቸውን ወይም የወንዛቸውን ልጅ ነው። ከዚህ የተነሣ በትምህርት ቤት ብዙ የደከሙና ተገቢውን የአገልግሎት ቦታ ማግኘት የሚገባቸው አያሉ፡ የአስተዳዳሪው ወይም የሌላው ባለሥልጣን ዘመድ ወይም የወንዝ ልጅ ባለመሆናቸው ምክንያት ብቻ ያለ ሥራ ይጉላላሉ፤ ወይም በተማሩበት ሙያ ላይሆን በሌላ ሥራ ላይ ይመደባሉ። ምንም ያልተማሩና ቦታውን የማይመጥኑ ቢሆኑም እንኳ፡ ወገን ያላቸው ግን ጥሩ ደመ ወዝ በሚያበገኘው ቦታ ላይ የሚመደቡበት ሁኔታ ይስተዋላል።

አድሎክዊ አሠራርም አስተዳደራዊ ጉድለት መኖሩን የሚያሳይ የቤተ ክርስቲያኒቱ ሌላው ችግር ነው። ቤተ ክርስቲያን ሁሉንም የንብረተ ሰብ

12 እዚህ ላይ «ቀኖና» የተባለው አንድ ምስመን ወደ ንስሐ አባቱ ሄዶ ንጢሐቱን ከተናበዘ በኋላ ስለ ንጢሐቱ የሚቀበለው ቅጣት ነው።

ከፍል ያቀፈች እንደ መሆኗ፡ አባላቷን ሁሉ ያስአድልዎ መመልከትና ተገቢውን አገልግሎት ያስአድልዎ መፈጸም ይገባታል፤ «በወገኔ ይጠቅማል በማለት ... ለንደ እንኳ እታደርገው» (ፊል. 2፡3) ተብሎ ታዟልና። ይሁን እንጂ ብዙ ጊዜ ይህ ተግባራዊ ሲሆን አይታይም። ድኾችና ሀብታሞች፤ ከቤተ ክርስቲያን ገላፊዎች በኩል ወገን ያላቸውና የሌላቸው መንፈሳዊ አገልግሎቶች በአኩል ደረጃ አይፈጸሙላቸውም። ለሀብታሞችና ለባለወገኖች፡ በሰው ፊት ሲታይ ደማቅ የሆነ አገልግሎት ነው የሚለጠው፤ ለድኾችና ከቤተ ክርስቲያን ባለሥልጣናት በኩል ወገን ለሌላቸው ግን አገልግሎቱ ፊዛዛና እንደ ነገሩ የሚከናወን ነው። እግዚአብሔር ግን ሁሉን ይመለከታል።

እንዲህ ያለው አድሎክዊነት ከአጠቃላይ ማኅበረ ሰብ ዘንድ አንዲወገድ፡ ቤተ ክርስቲያን በነገር ሁሉ ምሳሌ በመሆን በጎ ተጽዕኖ ማሳረፍ ይጠበቅባታል። አርሷው ግን የዚህ መጥፎ ድርጊት ዋና ተዋናይ ብትሆን አለቸጋሪ ነው፤ «ውሃ ቢያንቅ በምን ይውጡ፡ ምላጭ ቢያብጥ በምን ይበጡ» አንደ ተባለው ይሆናል ነገሩ።

እግዚአብሔር ፍትሕ ሲገደል ዝም አይልም፤ በልዩ ልዩ መንገድ ፍትሕን አያዛቡ በሌላው ግፍ በሚውሉ ሁሉ ላይ በቅን የሚፈርድበት ጊዜ ይመጣል፤ እንዲህ ተብሎ ተጽፏልና፡-

ፍትሕ የጉደለውን ሕግ ለሚያወጡ፤ ጥቁና የሞላበትን ሥርዐት ለሚደነገጉ ወደላቸው! የድኾችን መብት ለሚገፋ፤ የተጨቁነውን ሕዝቢን ፍትሕ ለሚያዛቡ፤ መበሰቶችን ለሚበዘብዙ፤ ወሳጅ የሌላቸውን ልጆች ለሚመዘብሩ ወደላቸው! በምትገቡበት ቀን ምን ይውጣችኋል? ጥፋት ከራቅ ሲመጣበ ምን ትሆናላችሁ? [ዳታን] ለማግኘት ወደ ማን ትሸሻላችሁ? ዘብታችሁን የት ታገኙታላችሁ? (ኢሳ. 10፡1-3 ዐ.መ.ት.)

15.4. በሥልጣን አለአግባብ መገልገል

መንፈሳዊ ሥልጣን ለሰዎች የሚለጠው የእግዚአብሔርን ሕዝብ በቅንነት ለማገልገል እንጂ፡ በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ስመሠልጠንና የበላይ ስመሆን አይደለም። የመንፈሳዊ ሥልጣንን ምንነት በቅጡ ያልተረዱትና እንደ ዓለማዊ ሥልጣን ቁጥረው መቀናናት ውስጥ የገቡትን ደቀ መዛሙርቱን፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አንዲህ ሲል ገሥጿቸዋል፤ «የአሕዛብ አባቶች እንዲገዙት ታላቅ ጥሪ በሰማችሁ፤ እንዲሁም በሰማችሁ ታላቅ ጥሪ በሰማችሁ፤ በእናንተ ስር እንዲህ ስደደብም፤ ነገር ግን ማንም ከእናንተ ታላቅ ሲሆን የሚወድ የእናንተ ባረድ ይሁን» (ማቴ. 20፥25-27)። ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ተግባራዊ ሆኖ የሚታየው ግን ጌታችን ኢየሱስ ያስተማረው ትምህርት ሳይሆን ተቃራኒው ነው። በመሆኑም መንፈሳዊ ሥልጣንን የተቀበሉ ሰዎች የእግዚአብሔርን ሕዝብ በቅንነት ከማገልገል ይልቅ፤ በሥልጣናቸው ከእስከግብ ሲገለገሉና የሚመሩትን ሕዝብ ሲበድሉ ይታያል። ይህም በቤተ ክርስቲያን ላይ የሚያመጣው ውጤት ጥሩ እንዳይደለ መገመት አይከብድም።

ቤተ ክህነት ውስጥ መንፈሳዊ ሥልጣን በተቀበሉ አባቶችና ባለሥልጣናት በርካታ በደሎችና የሰብአዊ መብት ጥሰቶች እንደሚፈጸሙ የተለያዩ መረጃዎች ይጠቁማሉ። የቤተ ክህነት መሪዎች ሥልጣናቸውን አለአግባብ በመጠቀም፤ አስተዳደራዊ በደልና ብዙ እንግልት ያደረሱባቸው በርካታ እገልጋዮች በመገናኛ ብዙኃን ዘወትር የሚያለሙት ሮሮ ለዚህ በቂ ምስክር ነው። አለአግባብ ከሥራቸው የተፈናቀሉ፤ በተለጣቸው የሥራ መደብ እንዳይሠሩ የተደረጉ፤ ደመ ወዛቸው አለአግባብ የሚቁረጥባቸው፤ ደመ ወዝ ለረጅም ጊዜ ያልተከፈላቸው፤ በፈቃድ፤ በሕመም ከሥራ ገበታቸው ተለይተው ሳን ሥራ ላይ አልተገኙም ተብለው ከሥራ የተለገሱት፤ በሥራ መደባቸው ላይ እያሉ በላያቸው ሌላ ሰው የተመደበባቸውና የመሰሉት፤ የተለመዱና ቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ ከሕግና ከደንብ ውጪ የሚፈጸሙ የሰብአዊ መብት ጥሰቶች ናቸው።

ከየትኛውም ሀገረ በብከት ይልቅ በዐዲስ አበባ ሀገረ በብከት ጽሕፈት ቤት የሚፈጸመውን በሥልጣን አለአግባብ የመጠቀም ሁኔታ የሚመስል ግን አለ ማለት አያስደፍርም። «መንግሥት በሃይማኖት፤ ሃይማኖትም በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ እይባም» የሚለው ሕገ መንግሥታዊ መርሕ፤ ለአንዳንድ የቤተ ክህነት ባለሥልጣናት ያሻቸውን እንዲያደርጉ ሽፋን ሆኖ እያገለገላቸው እንደ ሆነ የሚናገሩ አሉ። ለምሳሌ፡- ሚያዝያ 11 ቀን 2000 ዓ.ም. በዐዲስ አበባ መንግሥት ጋዜጣ «ፖለቲካ» ዐምድ ላይ «በሃይማኖት ሽፋን ዜጎች መበደል

የለባቸውም» በሚል ርዕስ የወጣው ጽሑፍ ለዚህ ጥሩ ማሳያ ነውና በዘገባው ላይ ማተኮሩ ተመራጭ ሆኗል።

ጽሑፉ በዐዲስ አበባ ሀገረ በብከት ጽሕፈት ቤት ሥር በሚተዳደሩና በተለያዩ ደረጃ የሚገኙ ካህናትና ዲያቆናት ስለ ደረሰባቸው ልዩ ልዩ በደል የሚዘረዝር ሲሆን፤ ተበዳዮቹ መፍትሔ ለማግኘት በየደረጃው ባለው የቤተ ክህነት መዋቅር፤ ከመንፈሳዊ ፍርድ ቤት አባል ቅዱስ ሲኖዶስ ድረስ ቢያመለከቱም ምላሽ አላገኙም። ከመንፈሳዊ አገልግሎት ውጪ ያሉ ድጋፍ ለጪ ሠራተኞች አቤቱታ፤ በፍርድ ቤትም ሆነ በሥራ ክርክር ችሎት ሊታይ ይችላል፤ መንፈሳዊ አገልግሎት የሚለጡ አገልጋዮችን አቤቱታ ግን፤ «መንግሥት በሃይማኖት ሃይማኖትም በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ እይባም» የሚለውን ሕገ መንግሥታዊ መርሕ ይፃረራል በሚል ላለማበተናገድ፤ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የለበር ለሚ ችሎት ያሳበፈው ውሳኔ በየደረጃው ላሉ ፍርድ ቤቶች ተላልፏል፤ ጉዳያቸው በፍርድ ቤት የሚታይላቸው አልሆነም። ስለዚህ አቤቱታ አቅራቢዎቹ፤ «መንግሥት የዘጋጅ መብት ያስጠብቅልኛል በሚል ወደ ስቋቋመው የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮምሽን» ማምራታቸውን፤ ኮምሽኑም በጉዳዩ ላይ በምክትል ኮምሽኑ በኩል ምላሽ መስጠቱን ጋዜጣው በለፋት አትቷል።

ኮምሽኑ ባለው ሥልጣን መሠረት፤ በሃይማኖቱ ጉዳይ ጣልቃ ሳይገባ የቀረቡለትን በርካታ አቤቱታዎች በአግባቡ መመርመሩንና ደረሱ የተባሉትን አስተዳደራዊ በደሎችና የመብት ጥሰቶች ሲያጣራ መቁየቱን ገልጿል። የደረሰበትን ውሳኔ ተግባራዊ እንዲያደርግ ለዐዲስ አበባ ሀገረ በብከት ጽሕፈት ቤት፤ «ይህ ስምን ሆነ? አገባብ ስደደብም፤ በእዚህ መልክ ይበተካከል። ሕጋዊ ምክንያት ካለም ተገቢው ምላሽ ይሰጠን» በሚል በርካታ ደብዳቤዎችን ጽፏል። ሀገረ በብከቱ ግን አንድም ውሳኔ ተግባራዊ ለማድረግ ፈቃደኛ አልሆነም። «የዐዲስ አበባ ሀገረ በብከት መልስ በመስጠት ረገድ በኮሚሽኑ ብቻ ሳይሆን በመንፈሳዊ ፍርድ ቤትና በሲኖዶስ የሚሰጡ ውሳኔዎችን የማያከብሩበትና ሥራ ላይ የማይውሉበት ዜጋታ» እንዳለና የየቤተ ክርስቲያኑ አንዳንድ የለበካ ጉባኤ ጽሕፈት ቤቶችም፤ ከበላይ ለመጣ ትእዛዝ ተገዥ እንዳልሆኑ ተጠቅሷል።

ይሁን እንጂ መጨረሻው ላይ በሀገረ ስብከቱ ሊቀ ጳጳስ በአባ ሳሙኤል ፊርማ፣ ጥር 23 ቀን 2000 ዓ.ም. በቀ.ጥር 1633/51/2000 የተጻፈ ደብዳቤ ለኮምሽኑ ደርሶ ነበር። በደብዳቤውም ቤተ ክርስቲያኗ ማንንም የማስቸገር አቋም አንደሌላትና ከራሷ ተርፋ ሌሎችን አንደምትረዳ ታትቶ፣ የተባሉትን ችግሮች ለመፍታት ይቻል ዘንድ አቤቱታ ያቀረቡ ሰዎችን ዝርዝርና ኮምሽኑ የደረሰበትን ውሳኔ አንዲልክና በዚያው መሠረት መፍትሔ በመስጠት ዝግጁነቱን ገልጾ ነበር። ኮምሽኑም የተጠየቀውን መረጃ በመስጠት አምንታዊ ምላሽ ሲጠባበቅ ቢቁይም የባሰ አንዲ የተሻለ ነገር አልመጣም። አንዲያውም አቤት ባዮቹ ስም ዝርዝራቸው ሀገረ ስብከቱ እጅ ከገባ በኋላ፣ የባሰ ችግር አየደረሰባቸው መሆኑን በኮምሽኑ በድጋሚ በማመልከት አስረድተዋል።

አንዳንድ ጊዜ ሀገረ ስብከቱ በሚጽፋቸው ደብዳቤዎች ላይ «መንግሥት በሃይማኖት፣ ሃይማኖትም በመንግሥት ጣልቃ አይገቡም» የሚሰውን መርሕ የሚጠቅሱበት ሁኔታ አንዳለና ይህ ግን ስለዚህ መርሕ በሕገ መንግሥቱ ላይ የሰፈረውን በሚገባ ካለመገንዘብ የመጣ አንደ ሆነ ምክትል ኮምሽኑ አስረድተዋል። «የሃይማኖት ጉዳይ ተብሎ ሃይማኖትን ሽፋን በማድረግ የዚጎች መብት የሚጣሱበት ሁኔታ የለም። ይህ ደግሞ ኮምሽኑ ከቆመባቸው ዐላማዎች አንዱ ነው» በማለትም የኮምሽኑን አቋም ገልጾታል። በሥልጣን አሰራር በመጠቀም የዜጎችን መብት የሚጥሱ ሁሉ ወንጀለኞች በመሆናቸው፣ ኮምሽኑ እነዚህን ወገኖች በሚገባ በመለየት፣ በሕግ የሚጠየቁበትን ሁኔታ አንደሚፈጥርና መንግሥት ርምጃ አንዲወሰድም በሕገ መንግሥቱ የከፍተኛ ሥልጣን አካል ለሆነው ፓርላማና ለሌሎችም ለሚመለከታቸው ክፍሎች ሁሉ አንደሚያሳውቁ ገልጾታል።

እነዚህ አስተዳደራዊ በደሎችና የሰብአዊ መብት ጥሰቶች፣ ከቤተ ክርስቲያን ውጪ ቢፈጸሙ ብዙ አያስገርም ይሆናል። ቤተ ክርስቲያን ውበጥ አየተፈጸመ ያለ መሆኑ ግን በጣም አበደንጋጭ ነው። «በበተ ከህነት ሠራተኞች ውጪ ከተመሳሳይ ክፍል እንዲህ ያሉ ተመሳሳይ ጥያቄዎች ለኮምሽኑ የቀረቡበት ሁኔታ የለም» የሚሰው የኮምሽኑ ትዝብትም፣ የቤተ ክርስቲያኖችን አስተዳደር ምን ያህል አንደ ተበላሽ፣ በሥልጣን አሰራር መገልገልም ከየትኛውም

ተቋም ይልቅ፣ በኢኮኖሚ ምን ያህል አንደ ከፋ ነው የሚያሳየው። «ምክትል ኮምሽኑ በካህናቱና ዲያቅናቱ የተነሣው ሸብታ በሰሎች ተቋማት ከሚሠሩ ክፍሎች ቢነሣ ሲያስገርም እንደማይችል ሲገልጽ፣ ኮምሽኑን ያሳለበው የበደሎች ሁሉ መቀረፊያ ቦታ ነው ተብሎ በሚገመተው ቦታ ችግሩ መከሰቱ ነው። ጉዳዩ በሰሎች ላይ የሚፈጥረውም ሰሜት ቀላል አይደለም።» ይላሉ ምክትል ኮምሽኑ።

በሥልጣን አሰራር መጠቀምና አገልጋዮችን በግፍ መበደል የቤተ ክርስቲያኒቱን ህልውና አደጋ ላይ የሚጥል አኩይ ተግባር ነው። የግፍና የጭቁና መብዛት በአንድነት ወደ መከፋፈል እንደሚያደርስ፣ ከአበራኤል ታሪክ መማር ይቻላል። የንጉሥ ሰሎሞን አገዛዝ በመከበዱና በአርሱ አግር የተተካው ልጁ ሮብፖም ቀንበሩን ለማሰብ ባለመፍቀዱ፣ አንድ የነበረው የአበራኤል መንግሥት ከሁለት ተከፍሏል (1ነገ. 12)። ስለዚህ በሥልጣን አሰራር የሚጠቀሙ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎችና ባለሥልጣናት፣ ከከፋ ድርጊታቸው ሊመለሱና ንስሐ ሊገቡ፣ ከእግዚአብሔር በተቀበሉትም መንፈሳዊ ሥልጣን ሕዝቡን በቅንነት ሊያገለግሉ፣ አገልጋዮችንም በተገቢው መንገድ ሊያስተዳድሩ ይገባል።

«እግዚአብሔር ፍርድን በማድረግ የታወቀ ነው» (መዝ. 9፥16)። በቤቱ ውስጥ የሚደርስውን አስተዳደራዊ በደልና በሥልጣን አሰራር መገልገል፣ በሕዝቡም ላይ የሚፈጸመውን ግፍ ዝም ብሎ አይመለከትም። ሰዎች ከከፋ መንገዳቸው አንዲመለሱ በማለት የሚታገሥና ለንስሐ ጊዜን የሚሰጥ ቢሆንም፣ በከፋ ሥራቸው በሚጸኑና ሕዝቡን አያስጨነቁ የእግዚአብሔርን ቤት በሚያፈርሱ ላይ የሚፈርድበት ጊዜ ይመጣል።

በመላፍንት ዘመን የነበሩት የዔሊ ልጆች አፍኒንና ፊንሐስ፣ የእግዚአብሔርን ቍርባን በመናቅና በሕዝቡ ላይም ብዙ በደል በማድረስ ስለ ፈጸሙት ገጠኦት፣ ዔሊም ልጆቹን እንደሚገባው በላልገሠጽና ከእግዚአብሔር ይልቅ ልጆቹን በላከበረ ከመቀጣት አላመሰጡም (1ሳሙ. 2፥12-17፡22-25፤ 4፥1-22)። ዛሬም እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች ላይ ከዚህ የተሰየ አስተያየት አይኖረውም፤ ነገር ግን ሁሉ ወደ ንስሐ እንዲደርሱ ብሎ ይታገሃል (2ጴጥ. 3፥9)። አርሱ በሚሰጠው የንስሐ

ዕድል አለመጠቀምና ልብን ይበልጥ ማደንደን፡ «የእግዚአብሔር ቅን ፍርድ በሚገለጥበት በቀጣ ቀን» በራስ ላይ ተጠጥሮ ማከማቸት እንጂ (ሮሜ 2፡5) ሌላ ትርፍ የለውም፡፡ በተለጣቸው ዐደራ በቅንነት በማያገለግሉና እላግባብ የዐመፅን ትርፍ ለማጋበስ በሚሠሩ መሪዎችና ባለሥልጣናት ላይ፡ ዘላለማዊ ቅጣት የሚቀበሉበት ቀን ተቀጥሯል (ማቴ. 24፡48-51)፡፡ በእግዚአብሔር እጅ መውደቅ እንዴት ያስፈራል (ዕብ. 10፡31)!!!

15.5. አሰልጣኝና የተንዛዛ ልመና

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን በመስጠት የታወቁ ናቸው፡፡ መስጠት እንዲያድርግ ይገባል፡፡ ተብሎ ለሌላ ተሰባስባቸውም፡ እንደ ገባቸው መጠን ከሚያገኙት ገቢ ላይ፡ ለአጥቢያቸው ቤተ ክርስቲያን እስተዋፅኦ /ዐሥራት/፤ ስለት፤ ሙዳዩ ምጽዋት ውስጥ የሚገባ ለጠቃ፤ ልዩ ልዩ መባዎች፤ ለቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ማሠራያና ስሌሎችም ጉዳዮች በተጠየቁ ጊዜ ሁሉ ከመስጠት ወደ ጊሳ አይሉም፡፡ ይሁን እንጂ የሚጠየቁበት ጉዳይ መብዛቱና እንደሚለጠት መጠን ተገቢው አገልግሎት የሚፈጸምላቸው አስመሆኑ ያሳዝናል፡፡

ቤተ ክርስቲያኒቱ ለአገልግሎቷ የሚሆን ገቢ ለሰምታገኝባቸው መንገዶች፡ ቃለ ዐዋዲው ላይ በግልጽ ተቀምጧል (1991፡ 57)፡፡ ይሁን እንጂ ምእመናንን እያለለቸና ቤተ ክርስቲያኒቱን እያስነቀፉ ያሉት የተንዛዛ ልመናዎች ከዚህ ውጪ ናቸው፡፡ ብዙ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ለማሠራት በሚል፡ በየዐውደ ምሕረቱ የሚደረግ «ቲሌቶን» /የገንዘብ ማሰባሰቢያ መርሐ ግብር/ መሰል የልመና ሥራ እንዲሁ ነው፡፡ ለውጤታማነቱም የመለመን «ጸጋ» አላቸው የሚባሉ ተናጋሪዎችን እቁመው /ቀጥረውም ሊሆን ይችላል/ «ምእመናን እጃችሁን ወደ ኪላችሁ፤ ወደ መቀነታችሁ፤ ወደ ቦርሳችሁ፤ ... ጨምሩ፤ — ያገኛችሁትን ሁሉ በእጃችሁ ያዙ፤ — በሉ የያዛችሁትን በእምነት ጃንጥላው ላው ጣሉ» እያሉት፡ ሕዝቡን አስእምንቶ በመቀላቀስና በማሳቀቅ እንዲለጥ ያግባቡታል፡፡ ይህም፡ የኑሮ ውድነት ለተጫነው ሕዝብ ሌላ ሽክም ሆኗል፡፡

ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን የሚሠራው በእግዚአብሔር ሕዝብ ገንዘብ መሆኑ ይታወቃል፡፡ የእግዚአብሔር ሕዝብ የሚባለውም ምእመኑ ብቻ ሳይሆን አገልጋዩም ክፍል ነው፡፡ ነገር ግን ብዙ ጊዜ ለሕንጻ ማሠራያ ርዳታ የሚጠየቀው ሕዝቡ ብቻ ነው፡፡ ቤተ ክርስቲያን /የጠቅላይም ሆነ የሀገረ ሰብከት ጽሕፈት ቤት/፤ ከፓትርያርኩ ጀምሮ እስከ ታች ያሉ አገልጋዮች፤ የየአጥቢያው ሰበካ ጉብኤ ጽሕፈት ቤትና የመሳሰሉት፡ ለዚህ እነርሱ የተቀደሰ ለሚለት ሥራ እጃቸውን ሲዘረጉ ግን አይታይም፡፡ ንጉሥ ዳዊት ለእግዚአብሔር ቤት ሥራ የሚሆነውን ለጠቃ ሕዝቡ ይለጡ ዘንድ ቅስቀሳና ሰበካ ብቻ አላደረገም፤ ለመስጠት ቀዳሚ በመሆንም ምሳሌነቱን አሳይቷል፡፡ በመሆኑም ከአለቆች እስከ ሕዝቡ ድረስ ሁሉም በፈቃዱና በደስታ ለጠቃውን አቀረበ (1ዜና. 29፡1-25)፡፡ ዛሬ ግን «ከሚቀበል ይልቅ የሚበጥ ብፁዕ ነው» (የሐዋ. 20፡35) ባይ እንጂ፡ በመስጠት ምሳሌ ሆኖ ሌላው እንዲለጥ የሚያደርግ አገልጋይ አለ ማለት ያስቸግራል፡፡

እንዳንዶችም፡ በቤተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረትና በዙሪያው ቆመው፡ ከመርከቶ ነጋዴ ላይ የገዙትን የዐንገት መስቀል፡ «ከኢየሱስም፤ ከግሸን ደብረ ክርቤ፤ ከደብረ ሲባናል፤ ከጸድቃኔ ማርያም ... የመጣ መስቀል ነው፤ — በአባቶች የተባረከ መስቀል ነው፤ — በረከት እንድታገኙ ግዙ፤ — ሳትገዙ እንዳትሄዱ» በማለት በ«በረከት ታገኛላችሁ» በም ምእመናንን የሚዘርፉ አሉ፡፡ ምእመኑም እውነት እየመሰለው የተባለውን መስቀል ለመግዛት ይራከታል፡፡ ይህን ሁሉ የሚያደርገው ግን በተሰበከበት መንገድ በረከትን የሚያገኝ ስለ መሰለው ነው፤ የእግዚአብሔር ቃል የሚናገረውን ቢያነብና ቢማር ግን በረከት ከየት እንደሚገኝ፡ የበረከት ምንጭም ማን እንደ ሆነ ባስተዋለ ነበር፡፡ ስለዚህ፡ «የተወደዳችሁ ወንዶች ሆይ፡ ስትታሰቡ፡ በገ ሰጠታና ፍጹም በረከት ሁሉ ከላይ ከሰማይ ብርሃናት አባት ይወርዳሉ፤ በእርሱ ዘንድ መስዋወጥ፤ ከመዘር የተነሣ የሚያርፍ ጥላም የሰም» (ያዕ. 1፡16-17 ዐ.መ.ት.)፡፡

ሁሉም ነገር በቦታው ሲሆን ደግሞ ጥሩ ነው፤ አስቦታው የሚደረግ ከሆነ ግን ክብርን ያጣል፡፡ ቤተ ክርስቲያን አምልኮቷን የምትፈጽምበት ለራሷ የለባቸው በፍራ በላላ፡ እንደ ሥርዐቷ ሁሉንም አገልግሎቷን መፈጸም

የሚገባት እዚያው በሰዎችው ስፍራ መሆኑ ለማንም ግልጽ ነው። ይሁን እንጂ ይህ ተገቢ ሥርዐት አንዳንድ ጊዜ ተጥሶ ይገኛል። ለምሳሌ፡- ሕዝቡን ለልዩ ልዩ ሥራ መሰማን ቢያስፈልግ፣ መከናወን ያለበት እዚያው ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ነው። ከዚያ ውጪ ቢደረግ ግን ለራሷም እባላት፣ ለሌሎች ተመልካቾችም ጥሩ ስሜት አይፈጥርም።

ዛሬ በየመንገዱ ዳር ልብሰ ተክህኖ ሰብሰው፣ ሥዕልና መስቀል ይዘው፣ ሱቲ አንጥፈው፣ መረዋ (ቃጭል) እያቃጨሉና በድምፅ ማጉያ እየቀሰቀሱ «ለእገሌ ቤተ ክርስቲያን ማሠሪያ፣ የቁርቁር መግዣ ...» እያሉ የሚለምኑ ጥቂቶች አይደሉም። ልመናው ደግሞ የማያቋርጥና ማለቂያ የሌለው መሆኑን በብዙዎች ዘንድ ጥያቄ መፍጠሩ አልቀረም። የሚለምኑትም ሰዎች ሥራው ግብር የማይከፈልበት እትራፊ ሆኖ ስላገኙት ይመስላል። ልመናውን ቋሚ ሥራ አድርገው ቀጥለውባቸዋል። እንዲህ እንዲያደርጉ ፈቃድ የሰጠው ደግሞ ጠቅላይ ቤተ ክህነት መሆኑን፣ የያዙት ባለማኅተም ሰነድ /ሕጋዊ ሰነድ መሆን አለመሆኑ መጣራት ቢኖርበትም/ ያስረዳል። በየመንገዱ ላይ ብቻም አይደለም፤ ለሕንጻ ማሠሪያ ተብለው በየመጠጥ ቤቱ ጭምር የተቀመጡ መዳያተ ምጽዋት እሉ። የአንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ሥራ ካለቀ በኋላም እንኳ፡ አንዳንድ ቦታዎች ላይ መዳየ ምጽዋቱ አይነሣም። እነዚህ ሁሉ አሠራሮች ምእመናን እላግባብ ከሚበዘበዙባቸው ዘዴዎች ጥቂቶቹ ናቸውና። ቤተ ክርስቲያን ማስተካከል ይገባታል።

15.6. ማኅበረ ቅዱሳንና የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር

ለውጥ የማይቀር ሂደት በመሆኑ፣ በኢኮኖሚው ውስጥ የለውጥ ማዕበል አምጥቶ ካፈለላቸው የወጣቶች ማኅበራት መካከል «ማኅበረ ቅዱሳን» አንዱ ነው። ራሱ የለውጥ ውጤት መሆኑን ያልተገነዘበው ይህ ማኅበር፣ ዛሬ ቤተ ክርስቲያኒቱ መንፈሳዊ ለውጥ እንዳታመጣ ተግባራዊ የሚንቀሳቀስ ማኅበር እንደ ሆነ ከሚናገረውና ከሚሠራው በግልጽ መረዳት ይቻላል።

«ማኅበረ ቅዱሳን» በኢኮኖሚ ሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያ ሥር እንዲንቀሳቀስ፣ ግንቦት 2 ቀን 1984 ዓ.ም. በቅዱስ ቢኖዶስ ፈቃድ

ማግኘቱ ይታወቃል (ሰምዐ ጽድቅ 1997፣ ገጽ 10)። የማኅበሩ ተጠሪነትም ለሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያ ነው። ማኅበሩ በሰውም በገንዘብም ገይል የተደራጀ ሊሆን፣ በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ አገር የቤተ ክርስቲያኒቱን መዋቅር ተከትሎ ሰፊ እንቅስቃሴ ያደርጋል። ከዚያም ውጪ በአገር ውስጥ በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የሚማሩ አርቶዶክሳውያን ወጣቶችን በሥሩ በማደራጀት፣ ተከታዮቹን ለማብዛትና ለህልውናው ሊል በቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ የገይል ሚዛኑን ለማስጠበቅ ይጥራል። የቤተ ክርስቲያን ቅርሶች እንዲጠበቁ፣ ታሪካዊ ገዳማት እንዲታወቁ ለማድረግም ይንቀሳቀሳል። እነዚህ ነገሮች የምድራዊ ማንነታችን መገለጫዎች እንደ መሆናቸው በታሪካዊነታቸው መጠበቃቸው መልካም ነው። ለኢትዮጵያውያን ሆነ ለሌላው ዓለም እንዲተዋወቁ መደረጋቸውም፣ የቱሪስት መስራብ በመሆን ለቤተ ክርስቲያኒቱም ሆነ ለአገሪቱ በገቢ ምንጭነት እንዲያገለግሉ ሊረዳ ይችላል። ይሁን እንጂ ወደ መንግሥተ ሰማያት የምንገባቸው መንገዶች ተደርገው መቁጠርና ወንጌልን ተክተው መሰበክ የለባቸውም። ማኅበረ ቅዱሳን እያደረገ ያለው ግን እንደዚህ ነው ማለት ይቻላል።

ማኅበረ ቅዱሳን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የሌላቸውንና በልማድ ሠርገው የገቡ ዕድሜ ጠገብ የሰሐተት ትምህርቶችን፣ መጽሐፍ ቅዱስን በተላላተ መንገድ እየጠቀሰና ድጋፍ ያላቸው አስመስሎ እያቀረበ፣ ሕዝበ ክርስቲያንን በማሳሳት ላይ መሆኑን ብዙዎች ይመሰክራሉ። ታማኝነቱም ለእግዚአብሔር ቃል ሳይሆን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ሰምምነት ለሌለው ልማዳዊው ትምህርት እንደ ሆነ በየልሳናቱ ከሚጽፋቸው አስተምህሮዎቹ የምንገነዘበው ነው። በሎስአንጀለስ የሚገኙ ሁለት የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያን ግንቦት 13 ቀን 1996 ዓ.ም. በማኅበረ ቅዱሳን ላይ ባወጡት የጋራ መግለጫ፡ «የማኅበሩ ልሳን በሆኑ ሰምዐ ጽድቅና ሐመር በተባሉ ጋዜጣና መጽሐፍት ከዚህ ቀደም እንደ ታየው ሁሉ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን አስተምህሮ እያዛባ በማስተማር ሳይ ይገኛል» በማለት ማኅበሩን ይከሱታል (ልሳን ሕዝብ 1996፣ 23)። በዚህ አጽሁም ቤተ

ክርስቲያን አስተምህሮዋን በመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት እንዲታሻሸል በከፍተኛ ደረጃ እያከላከለ ነው ማለት ይቻላል።

ማኅበሩ ራሱን የቤተ ክርስቲያን ብቸኛ ተቈርቋሪ አድርጎ ነው የሚመለከተው። ዐላማውንና ሐሳቡን የማይደግፉትንና እያዛባ የሚነዛውን የሰሐተት ትምህርት የሚቃወሙትን ከፍሎችም «መናፍቃን» እያለና አለስማቸው ስም እየሰጠ፤ ያለ ኃይሉን ተጠቅሞ ከእናት ቤተ ክርስቲያን እንዲሰደዱ ያደርጋል። «ከምኩረባቸው ይመኩላቸዋል፤ ከዚህ በላይ ደግሞ የሚገደባቸው ሁሉ እንዲሰረዙ እንደሚገባቸው የሚመስልበት ጊዜ ይመጣል። ይህንም የሚደድርባቸው ስብንና እኔን ስባሳወቁ ነው» (ዮሐ. 16፡2-3) ተብሎ በጌታ የተነገረው ቃል ይደርስ፤ ይፈጸምም ዘንድ፤ እውነተኛ ወንጌልን የሚሰብኩ የቤተ ክርስቲያን ልጆችን ከቤተ ክርስቲያን እንዲሰደዱ ማድረግም፤ በማኅበሩ ዘንድ እንደ ትልቅ የጽድቅ ሥራ ነው የሚቈጠረው ማለት ይቻላል። በዚህም ምክንያት ለቤተ ክርስቲያን ተበላ የሚሆኑ አያሌ የቤተ ክርስቲያን ልጆች ተሰደዋል። አሁንም አንኳ በተሰያየ የስላሳ መረቡ ሊያጠምዳቸው የሚያድናቸው አገልጋዮች እንዳሉ የሚታወቅ ነው። ከዚህ አንጻር ስለ ማኅበረ ቅዱሳን ብዙ ማለት ቢቻልም፤ በዚህ ክፍል የምናተኩረው ከቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ጋር በተያያዘ እየፈጠረ ባለው ችግር ላይ ይሆናል።

ግንቦት 1994 ዓ.ም. ላይ ማኅበሩ ባቀረበው የመተዳደሪያ ደንብ ረቂቅ አንቀጽ 5 ላይ፤ ማኅበሩ በቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ጣልቃ እንደማይገባ ተመልክቷል። ይሁን እንጂ ማኅበሩ በተቋቋመበት ዐላማና ሥልጣን ክልል ብቻ ተወስኖ እየተንቀሳቀሰ ነው። በቤተ ክርስቲያን አስተዳደርም ጣልቃ አይገባም ብሎ መደምደም አይቻልም። ለህልውናው አሥረ የሆኑ ክሶችና ትችቶች በሚሰነዘሩበት፤ ተቀናቃኝ የሆኑና እኩይ ምግባርን ሊገልጡ የሚችሉ ማኅበራት፤ በቤተ ክርስቲያኒቱ ሕጋዊ ዕውቅና ስማግኘት በሚንቀሳቀሱበት ጊዜም፤ በቤተ ክርስቲያኒቱ አስተዳደር ጣልቃ እየገባ ጭምር በልሳናቹ የሰም ማጥፋት ዘመቻውን ይከፍታል፤ «ከቤተ ክርስቲያን እየገባለሁ ወደ ማኅበረ ቅዱሳን የሚውጡ» (ዜና ቤተ ክርስቲያን 1996፡ 7) በተባሉ ወገኖች ትክክ

ላይ ተንጠሳጥሎም ቢሆን ውጥናቸው እንዳይሳካ ሊያደርግ መቁየቱ የአደባባይ ምስጢር ነው። የሩቁን ትተን የቅርቡን እንጥቀስ።

«ሃይማኖት አለው የኢትዮጵያ ተማሪዎች ማኅበር» በመባል የሚታወቀው አንጋፋ ማኅበር፤ በማኅበረ ቅዱሳንና በመስሎቹ ውጭካ ከቤተ ክርስቲያን ታግዶ መቁየቱ ይታወቃል። ሆኖም በቅርቡ ወደ ቀደመው አገልግሎቱ እንዲመለስና ተጠናክሮ ሥራውን እንዲቀጥል ብፁዕ ወቅዱስ ፓትርያርኩ መመሪያ መስጠታቸው፤ ማኅበረ ቅዱሳንን ደብ አሳሰነውም። በመሆኑም ስምዐ ጽድቅ ጋዜጣው ላይ «ልቡን በመናፍቃን ታዛ፤ አካሉን በቅጽረ ቤተ ክርስቲያን ያደረገው «ሃይማኖት አለው» ወዴት?» (2001፡ 1፡6-12-14) በሚልና፤ ሐመር መጽሔቱ ላይ ደግሞ «የሃይማኖት አለው» ሚጠት /መመለስ/ የእሪያ አጥበቅ» (2001፡ 16-20) በሚል ርእሰ የሰም ማጥፋት ዘመቻውን ከፍቶበታል። ጋዜጣውና መጽሔቱ በየርእሰ አንቀጻቸው ያተቱትም ሰለዚህ ጉዳይ ነው። ማኅበረ ቅዱሳን በሐተታው ከላይ የተጠቀሰውን ዜና ይዞ የወጣውን የቤተ ክርስቲያኒቱን ልሳን «ዜና ቤተ ክርስቲያን»ንም (2001፡ 1) ተችቶታል። የማኅበሩ የበላይ አካል የሆነውን የሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያንም ወርፎታል (ሐመር 2001፡ 20)። በርግጥ ማኅበሩ ከመጀመሪያ አንሥቶ የወንድሞች ከሳሽ በመሆኑ፤ ሃይማኖት አለውን መዝለፉ ይሁን እንበል፤ ዜና ቤተ ክርስቲያንና የሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያን መተቸቱ ግን፤ ማኅበረ ቅዱሳንን በቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ጣልቃ ገባ አያሰነውምን?

ዜና ቤተ ክርስቲያን ስለ ሃይማኖት አለው የተባለውን ጉዳይ፤ የሃይማኖት አለው ከፍተኛ መማክርት አባላትን ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ሠኔ 11 ቀን 2000 ዓ.ም. በጽሕፈት ቤታቸው ተቀብለው ሲያነጋግሩ በስፍራው ተገኝተና የሰጡትን መመሪያ ጠቅሶ ነው የዘገበው። በአንድ መምሪያ ሥር የሚገኝ አንድ ማኅበር ሽቅብ ወጥቶ፤ በኢኮኖሚክ ጠቅላይ ቤተ ክህነት የሰብከተ ወንጌልና ሐዋርያዊ ተልእኮ መምሪያ የሚያሳትመውንና የቤተ ክርስቲያኒቱ ልሳን የሆነውን ጋዜጣና የበላይ የሆነውን መምሪያ ለመተቸት ሥልጣን አለውን? ቅዱስ ፓትርያርኩ የሰጡትን ተገቢ መመሪያስ ልክ አይደለም ብሎ

መቃወም ይችላል? ይህን ጉዳይ በቤተ ክርስቲያኒቱ አስተዳደር ጣልቃ መግባት ሆኖ አይቆጠርም? በማኅበረ ቅዱሳን መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 5 የሰፈረውንና «በቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ጣልቃ አይገባም» የተባለውን ድንጋጌውን አልጣለውም? ቤተ ክርስቲያን የማኅበረ ቅዱሳንን ፍላጎት ካሟላች በቀር የምትሰጠው መመሪያና የምታስተላልፈው ውሳኔ በማኅበረ ቅዱሳን ተቀባይነት ሳይኖረው ነው? ወይስ እንደ ለመደው አውነተኛ የቤተ ክርስቲያን ልጆችን ግዳይ አየጣለ፡ «ካላንተ ለቤተ ክርስቲያን ተቈርቋል የለም» ተብሎ፡ እንደ ሰውል ወንድሞችን የሚያሳዳድበት የፈቃድ ደብዳቤ እንዲጻፍለት ለማድረግ? (የሐዋ. 9፡1-2)፡ ስለዚህ ቤተ ክርስቲያናችን ለእርሷ የቀና በመምሰል ማኅበረ ቅዱሳን በአስተዳደር ሥራዋ የሚያሳየውን ጣልቃ ገብነትና በልጆቿ ላይ የሚያላውጀውን ሰደት ገሥጸ ልታስቆመው ይገባል፡፡

ማኅበረ ቅዱሳን ለቤተ ክርስቲያን መመሪያ ለመታዘዝ ፈቃደኛ አለመሆኑን የሚጠቀሙ አንዳንድ ምልክቶች እየታዩ ነው፡፡ ይህም ተራ አሰባሰብ ሳይሆን በተጨማሪም የታየና በሥራ እንዲንቀሳቀስ ፈቃድ የሰጠው የሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያን እንኳ፡ ለብዕራ ወቅቱ ፓትርያርኩ አቤቱታ እንዲያሰማ እስከ ማድረግ ያደረሰ ጉዳይ ነው፡፡ መምሪያው በ1994 ዓ.ም. ተሻሽሎ የጸደቀው የማኅበሩ ደንብ አንዳንድ አንቀጾች፡ ብዙ ግልጽነት እንደሚገኝባቸውና ማኅበረ ቅዱሳንን ለመቁጣጠር ዕንቅፋት እንደ ፈጠሩበት፡ በሐጥር 115/127/88 ቀን 24/9/98 ዓ.ም. ለቅዱስ ፓትርያርኩ ከ17 ገጽ ዐባሪ ጋር በጻፈው ደብዳቤ መግለጹን፡ በማኅበሩ ላይ የተጻፈ «ማኅበረ-ቅዱሳን ወይስ ማኅበረ-ሰይጣን?» (ዲያቆን ሙሉጌታ ዓ.ም. ያልተገለጸ! 60-69) የተባሰ መጽሐፍ ገልጿል፡፡ ይህን አልታዘዝ ባይነቱን መምሪያው ከጻፈውና በመጽሐፉ ከተጠቀሰው በመነሣት ጥቂት ነገር ማለት ያስፈልጋል፡፡

መምሪያው እንደሚለው፡ «በ1994 ዓ.ም. በማኅበረ ቅዱሳን ተብሎ የወጣ ሕገ ደንብ የመምሪያውን ሕገ ደንብ የሚጋፋ፣ መንፈሳዊ እንቅስቃሴን የሚገታ፣ ወጣቶችን ከወጣቶች የሚከፋፍል፣ መዋቅሩን ያልጠበቀ ሕገ ደንብ» (ዝኒ ከማሁ፣ 62) ነው፡፡ ይህ ደንብ ከመምሪያው አሠራር ጋር የማይሄድ መሆኑ እየታወቀ

በቅዱስ ሲኖዶስ እንዴት ሊጸድቅ ቻለ የሚለው ብዙ የሚያነጋግር አይደለም፡፡ እንደሚታወቀው ማኅበረ ቅዱሳን በተለያዩ ጥቅማ ጥቅም የያዘቸውና ደጋፊው ያደረጋቸው ልባቸውና አንዳንድ የመምሪያ ኅሳፎች ከጀርባው አሉ ስለሚባል፡ በእነርሱ በኩል ነው ይህን ያደረገው የሚሉ አሉ፡፡ «ዜና ቤተ ክርስቲያን»ም እንደነዚህ ያሉትንና የቤተ ክርስቲያንን ጥቅም ለማኅበረ ቅዱሳን አሳልፈው የሰጡ ወገኖችን፡ «ከቤተ ክርስቲያን አየጉረሉ ወደ ማኅበረ ቅዱሳን የሚውጡ» ይላቸዋል (1996፣ 7)፡፡

ማኅበረ ቅዱሳን ለሰሙ በሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያ ሥር የተቋቋመ፡ ተጠሪነቱም ለመምሪያው የሆነ ማኅበር ነው ቢባልም፡ መምሪያው ማኅበሩን የሚቆጣጠርበት ሕገ ደንብ ባለመኖሩ፡ ያለተቆጣጣሪ እንዳሻው እንዲሆን በር ተከፍቶለታል ማለት ይቻላል፡፡ ከዚህ የተነሣ፡ «ማኅበሩ በቤተ ክርስቲያኗ በተበደ በሰንበት ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ ስም የሚያገኘውን እና የሚያመርተውን ስጠቃላይ ሀብትና ንብረት ማወቅ አስተቻለም» (ዝኒ ከማሁ፣ 63) ይላል መምሪያው፡፡ ለትርፍ ያልተቋቋመ ማኅበር ተብሎ የተመዘገበ ቢሆንም፡ የተሰያዩ የንግድ ተቋማትን፡ ማለትም የመጻሕፍት፣ የንዋዩ ቅድሳት መሸጫ መደብሮችን፣ ምግብ ቤትን፣ ትምህርት ቤትንና የመሳሰሉትን ከፍቶ እየነገደ ሊሆን፡ ከጋዜጣ፣ ከመጽሔት፣ ከካሌቶችና ከመሳሰሉት የሚያገኘው ገቢ፣ ከአባላቱና ከሌሎችም ደጋፊዎቹ የሚሰበሰበው ገንዘብም የትየለሌ ነው፡፡ ነገር ግን በሚያገኘው ገንዘብ በቤተ ክርስቲያን ላይ ከንዱን ከማፈርጠም በቀር ለቤተ ክርስቲያኒቱ፡ ወይም ለመንግሥት የሚከፍለው ፈላስ ወይም ግብር ስለ መኖሩ የሚታወቅ ነገር የለም፡፡

ይህም ብቻ አይደለም፤ ማኅበረ ቅዱሳን በሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያ ሥር ተቋቁሞ ሳለ፡ ከዚህ መምሪያ ባሻገር ቤተ ክርስቲያኒቱ ለልዩ ልዩ መንፈሳዊ ተግባራት ባዋቀረቻቸው ሌሎች መምሪያዎች ሥራ ውስጥ ጣልቃ በመግባትና በመጋፋት፡ እነርሱን እያዳከመና የአገልግሎት መስኮቹን የራሱ መጠቀሚያ እያደረገ መሆኑን፡ መምሪያው በጻፈው ደብዳቤ ላይ እንዲህ ሲል አመልክቷል፡፡

ቅደስት ቤተ ክርስቲያናችን በመምሪያ ደረጃ ያዋቀረችው የቅርሳ ቅርስ መምሪያ፣ የገዳማት መምሪያ፣ የትምህርት መምሪያ፣ የሲቃውንት ጉባኤ መምሪያ፣ የትምህርትና ማሠልጠኛ መምሪያ፣ የሰብከተ ወንጌል መምሪያ፣ የሕዝብ ገንኙነት መምሪያ፣ የሰልጣናትና ጸደ ጥበብ መምሪያ፣ የዕቅድና ልማት መምሪያ፣ ወዘተ. አያሉት፡፡ እነዚህ መምሪያዎች እንዲጸከሩና ጠቅሱ ወደ ራሱ ደርጅት ስመውስደ ይህ ማኅበር ምንም በይነት ዕውቅና ሳይሰጠው በዚህ ዙሪያ ላይ በተጠቀሱት መምሪያዎች ስም ከሀገር ውስጥና ከውጭ ሀገር ቤተ ክርስቲያን የማትቁጣጠረው ከፍተኛ የሆነ ገንዘብ፣ የማቲሪያል ድጋፍ እያሰባሰበ ይገኛል (ዝኒ ከማሁ፡ 66)

ማኅበሩ ሌሎችን እየከነነ ራሱን አንደ ቤተ ክርስቲያኒቱ ብቸኛ ተቈርቋሪ ይቀጠር እንጂ፡ በተግባር እየሠራ ያለው ግን ተቃራኒውን ነው፡፡ የራሱን መንግሥት ከማስፋት በቀር ለቤተ ክርስቲያኒቱ ያበረከተው ተጨባጭ ነገር አለመኖሩንም መምሪያው ያሰረዳል፡፡ በተለይ በየከፍተኛ ትምህርት ተቋማት እየመለመላቸው ያሉትን አባላት፡ ለቤተ ክርስቲያን ሳይሆን ለራሱ መጠቀሚያ እያደረጋቸው መሆኑን ሲገልጽ፡ «ቤተ ክርስቲያን በገንዘባቸውና በዕውቀታቸው ሊደገፉ የሚችሉትን ምሁራን የራሳቸው ስባሳት በማደረግ ለቤተ ክርስቲያን ይገባ የነበረውን ገንዘብና የቤተ ክርስቲያን ስባሳት በማታቸውን ጥምር በማስቀረት ላይ እንደሚገኙ የታወቀ ነው» (ዝኒ ከማሁ፡ 66) ብሏል፡፡ በተለይ የሚመለምላቸውን አባላት የቤተ ክርስቲያን አባልነት ስሜታቸውን የማስቀረቱና ማኅበረ ቅዱሳን የማድረጉ ጉዳይ ቸል ሲባል አይገባውም፡፡ ስርግጥም በሌላ ማኅበር ውስጥ ያለ አርቶዶክሳዊ ምእመን ራሱን የሚቈጥረው የቤተ ክርስቲያኒቱ አባል እንደ ሆነ እንጂ፡ ማኅበሩን ከቤተ ክርስቲያኒቱ በላይ የሚመለከትበት መንገድ የለም፡፡ የማኅበረ ቅዱሳን አባላት ግን ራሳቸውን የሚገልጹት፡ በሌሎችም የሚገልጹት «ማኅበረ ቅዱሳን» ተብለው እንጂ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባላት ተደርገው አይደሉም፡፡ ያ ለአነርሱ እንደ ሁለተኛ ነገር የሚቈጠር ይመስላል፡፡ ይህም ቤተ ክርስቲያኒቱን ወደ መከፋፈል እንዳያመጣት ያሠጋል የሚሉ ጥቂቶች አይደሉም፡፡ የመምሪያው አቤቱታም ይህን ሥጋት ይጋራል፡፡

ደጋገመን እንደ ገበያነው ራሱን የቻለ ደርጅት ሆኖ በመቋቋሙ በእያንዳንዱ እንቅስቃሴ የሚደረገው ለማኅበሩ እድገትና ጉልት መታየት ብቻ እንጂ በዕላማው መሠረት በዕውቀትም ሆነ በገንዘብ፡ ወይም ያለውን ማንኛውንም ንብረት ለቤተ ክርስቲያን በማሳወቅና በማስረከብ ስለገበት ት/ቤት መቋቋም ደጋፊና ተብብር ከማድረግ ይልቅ ወጣቶችን ከወጣቶች ጋር በማስደየት፡ የሰንበት ት/ቤት ተጠሪዎችና ሰባኪዎች ወንጌልን ከሰባቶች ጋር ከማጋጨት ውጪ ያላየው መልካም ትብብር ስለ ለማለት ስለደፍርም (ዝኒ ከማሁ፡ 65-66)

ለማኅበረ ቅዱሳን ሕጋዊ ሰውነት ተሰጥቶት በሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያ ሥር ሲንቀሳቀስ፡ እስካሁን ከመምሪያው ብዙ ድጋፍና ትብብር እንዳልተለየው መምሪያው ይናገራል፡፡ በመምሪያው በኩል ከተደረጉለት ትብብሮች መካከል የሚከተሉት ይጠቀሳሉ፡ በአገር ውስጥና በውጭ ዓለም እንዲንቀሳቀስ የሚያደርጉና በልዩ ልዩ የመንግሥት ተቋማት አስፈላጊው ትብብር እንዲደረግለት የሚጠይቁ የድጋፍ ደብዳቤዎች ተጽፈውለታል፡፡ በተጨማሪም በዐዲስ አበባና በሀገሪቱ ላዋቀራቸው 30 ያህል ቅርንጫፎች የባንክ አካውንቶች አንዲከፍት፡ ገንዘብ ለማንቀሳቀስ በየጊዜው ለሚለዋወጡ ፈራሚዎችና ለመሳሰለው ሁሉ ለሚመለከተው አካል ተደጋጋሚ የድጋፍ ደብዳቤዎች ሲጻፉለት ነበር፡፡ ማኅበሩ በእትራሬ የንግድ ሥራ መስማራቱ የአደባባይ ምሳጢር ቢሆንም፡ «በንገደ ወይም በትርፍ የቅመ ማኅበር ስበመሆኑ ታውቅ ስለፈላጊው ትብብር እንዲደረግበት» በጠየቀው መሠረት፡ ለሚመለከተው የዐዲስ አበባ አስተዳደር ንግድና ኢንዱስትሪ ቢሮ የድጋፍ ደብዳቤ ተጽፎለታል፡፡

ይሁን እንጂ ማኅበሩ በመብቱ ከመጠቀም በቀር ግዴታውን መወጣት አልቻለም፡፡ መምሪያው እንደሚለው ማኅበሩ መብቱ የተከበረለትን ያህል የሚጠበቁበትን ልዩ ልዩ ግዴታዎች እንዲወጣ በቃልም በጽሑፍም ተደጋጋሚ ጥያቄዎች ቢቀርቡለትም፡ አዎንታዊ ምላሽ በመስጠት ለመምሪያው ለመታዘዝ ፈቃደኛ አለመሆኑን በማስረጃ እስደግፎ አቅርቧል፡፡ መምሪያው ለማኅበሩ በጻፋቸው ተደጋጋሚ ደብዳቤዎች ካነሣቸው ጉዳዮች መካከል የሚከተሉት ይገኛሉ፡

- «1. የማኅበሩ አባላት በሕጉ መሠረት በሰንበት ትቢቶች መመዝገባቸውንና አስመመዝገባቸውን፤
- «2. በንብረት ምዝገባና በዶክመንት አቀማመጥ፤
- «3. በሐሳብና በቅደም ተከተል፤
- «4. በፕረስ ዙሪያ፤
- «5. በውጭ ግንኙነት፤» (ዝረ ከማህ፡ 65)

ማኅበረ ቅዱሳን ከተቋቋመበት ዐላማ ውጪና ለቤተ ክርስቲያን ተጠያቂነት በሌለበት ሁኔታ በነጻነት አየተንቀሳቀሰ ለራሱ ትልቅ ሕንጻ እስከ መገንባት ደርሷል። የዳዊት ልጅ አቤሌሎም የአሰራሌልን ልብ በመሰረት ከዳዊት አሸናፊ ወደ ራሱ ሰመሳብ እንደ ጣረ ሁሉ (2ኛው. 15፥6)፡ ማኅበረ ቅዱሳንም የበርካታ ኦርቶዶክሳውያንን ልብ እየሰራቀ፡ የቤተ ክርስቲያን ሳይሆን የራሱ ተከታይ በማድረግ ላይ ይገኛል፡፡ ለቤተ ክርስቲያን መከፋፈል ሁኔታዎችን አያመቻቹ እይደለም ማለት ከአውነታው መራቅ ይሆናል። ለሰዚህ ቤተ ክርስቲያን አንድነቷ ተጠብቆ አገልግሎቷን ታፋጥን ዘንድ፡ የማኅበረ ቅዱሳንንና የመሳሰሉትን ማኅበራት አንቅስቃሴ፡ ባወጣቸው መመሪያዎችና ደንቦች መሠረት አየተከናወነ መሆናቸውን መቁጣጠር አለባት። በተለይም ማኅበረ ቅዱሳን ለቤተ ክርስቲያኒቱ በመቁርቁር ስም፡ በቤተ ክርስቲያኒቱ መዋቅርና እስተዳደር ጭምር የሚያሳየውን ጣልቃ ገብነትና የሚያራምደውን ፀረ ወንጌል አቋም፡ ለሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያም የሚያሳየውን አልታዘዝ ባይነት ቤተ ክርስቲያን ትኩረት ሰጥታ የዕርምት ርምጃ መውሰድ አለባት። መምሪያው «አንቅፋት ሆኖብኛል» የሚለውን የማኅበረ ቅዱሳን የተሻሻለ መተዳደሪያ ደንብም፡ ቅዱሳ ሊኖዶስ እንደ ገና ሊያጤነውና ማኅበረ ቅዱሳንን ለሕገ ቤተ ክርስቲያን ተገዢ ሊያደርገው ይገባል። ይህ ካልሆነ ግን፡ ለሰንበት ትምህርት ቤቶች ማደራጃ መምሪያ እያሳየ ያለው አልታዘዝ ባይነትና እንቢታ፡ ነገ በቅዱስ ሊኖዶሱ ላለመደገሙ ምንም ዋስትና የለም።

ምዕራፍ ዐሥራ ስድስት የሥርዐት ሰውጥ

የትኛውም መንፈሳዊም ሆነ ዓለማዊ ተግባር የሚከናወንበት የራሱ ሥርዐት አለው። ያለእንደ ሥርዐት የሚከናወን ነገር አለ ማለትም አይቻልም። ሥርዐት እያሰፈልገኝም የሚል ቢኖር አንኳ፡ በተቃወመው ሥርዐት ምትክ የሚያቆመውና አርሱ ሥርዐት ብሎ የማይጠራው ሌላ ሥርዐት መኖሩ አይቀርም። ይህ እውነታ የሥርዐትን አይቀራረብና የመለከታል።

ሥርዐት የሚለው ቃል የተለያዩ ፅንሰ ሐሳቦችን ለመግለጽ ጥቅም ላይ ይውላል። ከአነዚህም እንዲሁና በዚህ ክፍል ማንኛውን የተፈለገው፡ ልዩ ልዩ ሃይማኖታዊ ተግባራት የሚከናወኑበትን፡ ተለምዷዊና ቅደም ተከተላዊ ሆኖ፡ በእንደ በተደነባ ደንብ መሠረት ዘወትር እምልኮ የሚፈጸምበትን መንገድ ነው። የአለቃ ኪዳነ ወልድ መዝገበ ቃላት (1948፡ 678) «ሥርዐት» ለሚለው ቃል ከሚሰጣቸው ፍቺዎች መካከል «የሥራ መንገድ» የሚለው አንዱ ይህንኑ ሐሳብ ሊገልጽ ይችላል።

ሥርዐት የእምልኮ መፈጸሚያ መንገድ ነው ከተባለ፡ ጠባዩ ተለዋዋጭና አንደ ጊዜው ሁኔታ ሊሻሻል የሚችል መሆኑን መረዳት እያስቸግርም። እንዲህ ማለት ግን ሥርዐቱ የሚያመለክተው መንፈሳዊ እውነት ይለዋወጣል ማለት አይደለም፤ የአፈጻጸሙ መንገድ ከጊዜው፡ ከቦታውና ከሁኔታው አንጻር ታይቶ እየተሻሻለ ያን የወከለውን እውነት ማሳየቱን ይቀጥላል ማለት ነው አንጂ።

ቤተ ክርስቲያናችንም ሥርዐት የሚሻሻል እንደ ሆነ «ተዐቀቡኬ እምሐሳውያን ነቢያት» (1986፡ 38) በተሰኘው መጽሐፍ ገልጣለች። ሥርዐት፡ ምስመናን እንደ ባህላቸውና ትውፊታቸው እምልኮተ አግዚአብሔርን የሚፈጽሙበት መንገድ ሰለ ሆነ፡ ለአካሉ የሚያመች፡ ከአግዚአብሔር ቃል ጋርም የሚሰማማና የማይቃረን መሆን ይጠበቅበታል። እንደ ጊዜው ሁኔታ እየታየ፡ የአግዚአብሔርን ቃል በማይቃረንበት ሁኔታ፡

በሚመለከተው የቤተ ክርስቲያን የበላይ አካል /ቅዱስ ሲኖዶስ/ በሥርዐት ላይ ማሻሻያ ማድረግ የሚያስፈልገውም፡ ቤተ ክርስቲያንን ከጊዜው ሁኔታ ጋር ለማራመድ፡ ለትውልዱም ለመቼና ተስማሚ ሁኔታን ለመፍጠር እንጂ ለሌላ አይደለም፡፡

ሥርዐት አምልኮት እግዚአብሔርን መፈጸሚያ መንገድ መሆኑን መረዳትና በዚያው መሠረት መጠቀም ትልቅ ማስተዋል ነው፡፡ ብዙዎች ግን ለሥርዐት ክዚህ የተሰየ አመሰከቅ ነው ያላቸው፤ ልክ እንደ መሠረተ እምነት /ደግማ/ ዘላለማዊና የማይሻሻል እድርገው ስለሚያስቡ በሥርዐት ላይ የሚደረገውን ለውጥና ማሻሻያ ፈጽሞ አይቀበሉም፡፡ ይህን ደግሞ ያልተማሩ በዎች ብቻ ሳይሆኑ፡ እንዳንድ ፊደል ቁጥረዋል የሚባሉትም ይጋሩታል፡፡ ብፁዕ (ዶ/ር) አቡነ ገሪማ (2000፣ 39)፡ ቅዱስ ሲኖዶስ «ከጥንት ጀምሮ ሲወርድ ሲወራረድ ጸንቶ የመጣውን የእምነት ሥርዐት ያለምንም በውጥ በሚቀጥበው ትውልድ የማበተላበፍ ንባሬነት አበበት» ብለዋል፡፡ በሥርዐት ላይ የሚነሣ የማሻሻያም ሆነ የለውጥ ጥያቄ፡ በእነዚህ ወገኖች ዘንድ ብዙም ተቀባይነት የሰውም ማለት ነው፡፡ ይሁን እንጂ ይህ የብፁዕነታቸው ሐሳብ፡ ክላይ «ተወቀቡኬ እምሐሳውያን ነዚያት» በሚለው መጽሐፍ ሥርዐት ሲሻሻል እንደሚችል ከተገለጸው ሐሳብ ጋር እንደሚጋጭ ልብ ይሏል፡፡

16.1. ከአይሁድና ከአሕዛብ የተወረሱ ሥርዐቶች

ብዙ ሥርዐቶችንና ልማዶችን ከአይሁድ የተወረሱ እንደ ሆኑ ሲነገር አንለማለን (አባ ጎርጎርዮስ 1978፣ 18-19)፡፡ ይህም፡ ሥርዐታችን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው ስማለት የረዳ ይመስላል፡፡ በሌላ በኩል ግን ብዙው ሥርዐተ አምልኪችን ከአሕዛብ ልማድ መወረሱን በንጽጽር የሚያስረዱ አሉ (ተክሰ ጳድቅ 1941፣ 64-65)፡፡ ስምሳሌ፡- «የአገሌ ቤተ ክርስቲያን ገጠር ነው፤ የአገሌ ደግሞ ደብር ነው፤ የምንለው፡ በግሪክና በሮማውያን አማልክት (ዝረ ከማሁ፣ 64-65) ዋነኞች፣ ዝቅተኞች፣ የአውራጃ፣ የቤተ ለብ፣ የግል እየተባሉ፡ በየደረጃው አማልክቶቻቸውን ከሚያስቀመጡበት ሥርዐት ጋር ይመሳሰላል፡፡ «አገሌ የአገሌን ታቦት ለለሚወድ በዓሉን ላያስታጉል በየወሩ ወይም

በየዓመቱ ያክብራል» የሚባለውም፡ በተመላላይ መንገድ ከተጠቀሱት አሕዛብ ልማድ የተወለደ ነው፡፡ ጥንታውያን ግሪኮችና ሮማውያን፡ ለዕርሻ፣ ለጦርነት፣ ለንግድና ለመሳሰሉት ተግባራት እንድትፈጽሙ አንድ አምላክ ይመድቡ ነበር፡፡ ይኸው ልማድ በቤተ ክርስቲያናችን ለሙን ቀይሮ፡ ለመላእክትና ለጳውሎስ ልዩ ልዩ ተግባር አበጥቷቸው፡ እነርሱም በየተለጣቸው የሥራ ድርሻ እንጂ ሲለመኑ፡ ስለት፣ ጸሎትና ለግደት ሲቀርብላቸውም ይታያል፡፡ ለምሳሌ፡- ሚካኤል መጋቤ ምሕረት /በምሕረት ላይ የተሾመ/፣ ገብርኤል መጋቤ ገይላት /በገይላት ላይ የተሾመ/፣ ሩፋኤል መጋቤ መድገኒት /በመድገኒት ላይ የተሾመ/፣ ራጉኤል መጋቤ ፀሐይ ወወርን /በፀሐይና በጨረቃ ላይ የተሾመ/ ይባላሉ፡፡

አሕዛብ የአማልክቶቻቸውን ምለሎች ተሽክመው እደባባይ ለእደባባይ እያዞሩ ዑደት የሚያደርጉበት ሥርዐት ነበራቸው፡፡ መጽሐፍ ቅዱሉም ይህን ይመስከራል (ኢሳ. 44፡12-25፣ ኤር. 10፡3-5፡8-9፡14-15)፡፡ በብሉይ ኪዳን የነበረው የእግዚአብሔር ታቦት ግን እንዲህ ያለ ሥርዐት አልነበረውም፡፡ እስራኤል ወደ ተሰፋዪቱ ምድር ለመግባት ተጓዦች በነበሩባቸው ዓመታት ታቦቱን ይዘዉት ተጉዘዋል፡፡ ከነዓንን ወርለው መኖር ከጀመሩና ቤተ መቅደስ ክሠሩ በኋላ ግን፡ በሥርዐተ ዑደት ለም ታቦቱን ተሽክመው በዓል እንዲያደርጉ የተለጠ ትእዛዝ ባለመኖሩ በዓል አላደረጉም፡፡ እንዲያውም፡ «ቅዱሱን ታቦት የእስራኤል ንጉሥ የዳዊት ልጅ በሱሞን በሠራው ቤት ውበጥ ስጉሩት፤ ከዚህም በኋላ በትክክቱ ላይ ሸክም ለይሆንባችሁም» (2ዜና. 35፡3) ነው የተባለው፡፡ የኢስተቤክ ታቦታት ግን በበዓል ቀን ተሰይቶላቸው፡ ቀላውለቱ ተሽክመዋቸው መቅደሶቻቸውን እየዞሩ ሥርዐተ ዑደት ያክናውኑላቸዋል፡፡ ይህ ሥርዐት ከእስራኤል ያልተወረለ ከሆነ የመጣው ታዲያ ከማን ነው? ከአሕዛብ ነው ከማለት በቀር መልስ የሚገኝለት አይመስልም፡፡

በተጨማሪም የሕንጻ ቤተ ክርስቲያን አቀማመጥና የሚታነጽበት ክፍ ያለ ቦታ፣ የአገልጋዮቹ ሁኔታ፣ በቤተ መቅደስ የሚፈጸመው ሥርዐትና የመሳሰለው ሁሉ እንዳንዱ በጥቂቱ፡ እንዳንዱ ደግሞ በብዙ መልኩ

«ክርስቲና በፊት ሰማያት ስማልክት ክሚደረገው ጋራ ይገናኛል» (ተክለ ጸድቅ 1941፡ 65)።

እዚህ ላይ ሊያነጋግረን የሚገባው ሥርዐቱ ከሌላ መወረሱ ላይሆን ይችላል። ሥርዐቱ ከአሕዛብ አምልኮ ጣዖት በቀጥታ በመወሰዱ ብቻ አንቅፈውም ይሆናል። ከአይሁድ መወረሱንም ለትክክለኛነቱ ማረጋገጫ እድርገን ልንወሰድ አንችልም። ቁም ነገሩ በሥርዐቱ አማካይነት የሚከናወነው ተግባር፣ ከእግዚአብሔር ቃል ጋር ይስማማል ወይስ ይጋጫል? ሰው እግዚአብሔርን ብቻ በእውነትና በመንፈስ እንዲያመልክ ይረዳል ወይስ ወደ አምልኮ ባዕድ ይመራል? የሚለውን በአግባቡ መመለስ ላይ ነው። በዚህ መሠረት ከየናቸውና በእግዚአብሔር ቃል ከመረመርናቸው፣ እነዚህ ሁሉ ሥርዐቶች ልማዶች የአይሁድና የአሕዛብ አንጂ የክርስቲያኖች አይደሉም። በክርስቲና ሥርዐት ውስጥም ሰፍራ የላቸውም። እነዚህ ሥርዐቶች ሰው እግዚአብሔርን በትክክል እንዲያመልክ ከማድረግ ይልቅ፣ ሥርዐቶቹ ላይ አንዲያተኩር የሚሰቡና ወደ አምልኮ ባዕድም የሚመሩ ናቸውና ሊስተካከሉ፣ ሊሻሻሉና ሊወገዱም ይገባል።

ለላው ከአይሁድም ከአሕዛብም የተወረሰ የሚመስለው የአምልኮ ሥርዐታችን ነው። በኢኮኑክ አምልኮ /ጸሎትና ዝማሬ/ የሚከናወነው፣ በአብዛኛው በመጽሐፍ የተጻፉና በቃል የተጠኑ ጸሎቶችንና ዝማሬዎችን በተሠራው ሥርዐት መሠረት በማቅረብ ነው። ይሁን እንጂ ብዙው ሰው ሥርዐቱን በትክክል መፈጸሙን እንጂ ከእግዚአብሔር ጋር እየተነጋገረና አርሱን እያመለከ መሆኑን ልብ አይልም። ትኩረት የሚሰጠውም በቃል የተጠናው ጸሎት ወይም ዝማሬ፣ ቃሉ ሳይጉድል፣ ዜማው ሳይሰበር በአግባቡ መባሉን ነው። ይህም ሥርዐት ሰዎችን ወደ እግዚአብሔር ከማቅረብ ይልቅ፣ ያለ አእምሮ /ያለ ማስተዋል/ እንዲጸልዩ፣ ታይታንና ውዳሴ ክንቱን እንዲፈልጉ ሲያደርጋቸው ይታያል። ከዚህ የተነሣም ሥርዐታዊ ብቻ የሆነው ጸሎትና አምልኮ፣ እውነተኛ ጸሎትና አምልኮ መሆኑ ይቀርና ወደ ከንቱ ደግሞትነት ይቀየራልና መስተካከል አለበት።

16.2. ትእምርታዊነት ያላቸው ሥርዐቶች

የመንፈሳዊ ሥርዐት ዋና ዓላማ ምዕመናንን ወደ አምልኮት እግዚአብሔር መምራት ነው ብለናል። ይህ ሳይሆን ቀርቶ ሥርዐቱ ከሥርዐትነት ካለበፈና ከሥርዐቱ በስተ ጀርባ ያለው መንፈሳዊ እውነት በምዕመኑ ሕይወት ካልተከናወነ፣ አምልኮት እግዚአብሔርንም ከጋረደ፣ ሥርዐት ባህልን ለሚያጠኑ ክፍሎች ቢጠቅም እንጂ ለእውነተኛ እማኞች የሚያስገኛቸው መንፈሳዊ ረብ /ጥቅም/ አይኖርም።

ትእምርታዊ ሥርዐቶችን በተመለከተ እግዚአብሔር የሚፈልገው፣ ሥርዐቱ መፈጸሙን ብቻ አይደለም፤ በሥርዐቱ አማካይነት ከሥርዐቱ በስተ ጀርባ ያለውን እውነት ሰዎች በአምነት ተቀብለው፣ ከአርሱ ጋር መንፈሳዊ ኅብረት ማድረጋቸውን ነው እንጂ። የሚታይ ሥርዐት ብቻ እየተፈጸመ ሥርዐቱ የሚያመለክተው መንፈሳዊ እውነት ቸል ከተባለ ግን፣ ከንቱ አምልኮ ሆኖ ይቁጠራል እንጂ መንፈሳዊ ጥቅም አይገኝበትም። «ይህ ሕዝብ በክንፈሩ ያክብረኛል፣ ልቡ ግን ክእኔ በጣም የራቀ ነው፤ የሰውም ሥርዐት የሆነ ትምህርት አያስተማሩ በክንቱ ያመልኩኛል» (ማቴ. 15፡8-9) የተባለውም ቃል ይህንኑ ያረጋግጥልናል።

ልባዊ ያልሆነና ሥርዐት ተኩር ብቻ የሆነ አምልኮ፣ በእግዚአብሔር ሰም ቢቀርብም እንኳ እግዚአብሔር እንደማይቀበለው ይታወቃል። በተለያዩ መንገድ የሚቀርበው አምልኮ ከሥርዐትነት ማለፍና ልባዊ መሆን እንዳለበት፣ በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ በተደጋጋሚ ተነግሯል። ይህም፣ አንድ ሥርዐት በቅደም ተክተል መፈጸሙን ሳይሆን ሥርዐቱ የሚያመለክተው እውነት በሰዎች ሕይወት በትክክል መገለጡን እግዚአብሔር እንደሚሻው ያስገነዝባል። ለምሳሌ፡- እስራኤላውያን አጅግ ማዘናቸውን ለማመልከት የለበሱትን ልብስ ይቀዳሉ (ዘፍ. 37፡29፤ ዘጉ. 14፡6፤ 2ነገ. 6፡30፤ 18፡37፤ 22፡11፤ ኢዮ. 1፡20፤ ዮሐዋ. 14፡14)። በእግዚአብሔር ፊት ተመሳሳይ ስሜታቸውን የሚገልጹትም ልብሳቸውን በመቅደድ ነበር። ነገር ግን ልብሳቸው የተቀደደውን ያህል ልባቸው ካላዘነና ወደ እግዚአብሔር

ካልተመሰሰ፡ ልብስ የመቅደዱ ሥርዐት ከኪሳራ በቀር ትርፍ የሰውም፡፡ ሰሰዚህ «ጠባቂነትን እንዲ ልብሳችሁን ከትቅደዱ» ተብሏል (ኢ.ፍ. 2፡13)፡፡

የትኛውም መንፈሳዊ ሥርዐት ስጥንቃቄ ካልተያዘ ሰው ወደ እግዚአብሔር እንዳይቀርብ ሊያደርግና መንፈሳዊ ግንኙነቱንም ሊገታበት ይችላል፡፡ በዚህ ረገድ ትእምርታውያን የሆኑ ሥርዐቶች ይጠቀሳሉ፡፡ እነዚህ ሥርዐቶች ሊያሳዩና ሊያመለክቱ የቆሙትን ዋና ነገር አሉ፡፡ ተግባራቸውም እርሱን ማሳየት ብቻ ነው፡፡ ከዚህ ውጪ ዋናውን ነገር ሽፍነውና ተክተው ራሳቸውን ማሳየትና የሰውን ትኩረት ወደ ራሳቸው ለቦ ማስቀረት የሰባቸውም፡፡ እንዲህ ከሆነ ግን ሰው ትእምርቱን ብቻ እንዲ ዋናውን ነገር እያገኘም፡፡ ርካታውም ምናልባት ሰሥጋው እንዲ ሰመንፈሱ እይተርፍም፡፡

ሰምሳሌ፡- በቤተ ክርስቲያናችን በዐቢይ ጾም /በሁዳዬ ጾም/ የመጨረሻ ላምንት፡ የክርስቶስ ሕማማት በልዩ ልዩ ትእምርታውያን ሥርዐቶች ይታሰባሉ፡፡ «እዳም ክፈጣሪው ተጣፅፎ የኖረውን የጨለማና የጠክራ ዘመን በማስታወስ ሙንበረ ታቦቱ በጥቁር ልብስ ይሸፈናል፡፡ ልብስ ተከህናውም ጥቁር ነው» (የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ክልደተ ክርስቶስ እስከ ፳፻ ዓ.ም. 2000፣ 33)፡፡ በቤተ ክርስቲያኒቱ ሊሠራባቸው የቁዩ እንዳንድ ሥርዐቶችም በዚህ ላምንት አይክናወኑም፡፡ ሰምሳሌ፡- መስቀል መሳሰሉ፡ ማማተብ፣ ትክሻ ለትክሻ በመሳሰሉ ሰላምታ መሰዋወጥ እይኖርም፤ ቅዳሴ፣ ጥምቀት፣ ፍትሐትና የመሳሰሉት ዘወትራዊ አገልግሎቶችም እይፈጸሙም፡፡ ላምንቱ በዚህ መንገድ እንዲያልፍ መደረጉ የሚያስተላልፈው ዋና ነገር፡ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም ከመምጣቱና ስለ ሰዎች ገጢእነት ከመመገብ በፊት ያሰው ዘመን፡ የባርነትና የጨለማ ዘመን መሆኑን ነው፡፡ ይህም፡ ክርስቲያን የሆነ ሁሉ በክርስቶስ በማመኑ ከጨለማ ወደ ብርሃን፡ ከባርነት ወደ ነጻነት መሸጋገሩን እያሰበ ፈጣሪውን እንዲያመስግንና እርሱን ብቻ እያመለከ እንዲኖር የሚቀስቅሰው ትእምርት ነው ማለት ይቻላል፡፡ ነገር ግን ይህን ከሚፈጸመው ሥርዐት በስተ ጀርባ ያሰውን እውነት እያሰበ ለሙኔ ሕማማትን የሚያሳልፈው የኦርቶዶክስ ምስመን ስንቱ ይሆን? ብዙው ሰው የሥርዐቱን መሟላት እና/ወይም መንደል ብቻ እንዲ ሥርዐቱ የሚያሳየውን

እውነት መቼ ልብ ይላል? ከዚህ አንጻር ብዙዎቹ ትእምርታዊነት ያላቸው ሥርዐቶች የቆሙትን ዋና ነገር ጋርደዋልና ሰው ጥ ሊታወቅባቸው ይገባል፡፡

እንደዚህ ያሰው ሥርዐታዊ ግርዶሽ የሚነሣው፡ ሰው የሚታየውን ሥርዐት ዐልፎ ወደ ፈጣሪው መመልከት ሊጀምር ብቻ ነው፡፡ እስራኤላውያን በብሉይ ኪዳን የሚገሰገሉባቸው ልዩ ልዩ ሥርዐቶች ተሰጥተዋቸው ነበር (ዕብ. 9፡1-5)፡፡ እነዚህ ሥርዐቶች እስከ መታደስ ዘመን ድረስ እንዲያገለግሉአቸው የተሰጡና የሚመጣውን ቋሚና ዘላለማዊ ነገር የሚያመለክቱ ነበሩ (ዕብ. 9፡9-10)፡፡ እስራኤላውያን ግን ሥርዐቶቹ የሚያመለክቱትን ዋና ነገር ስላላስተዋሉና ዐላባቸው እዚያው ሥርዐቱ ላይ ብቻ ስለ ቀረ ወደ ጌታ መድረስ አልቻሉም፡፡ ወደ ክርስቶስ ሊያመለክታቸው አስቀድሞ የተሰጣቸው ብሉይ ኪዳን፡ ክርስቶስን ጋርደባቸዋል ማለት ነው፤ መጋረጃው ሊነሣ የሚችለው ግን ወደ ጌታ ዘወር በማለት ብቻ መሆኑን የእግዚአብሔር ቃል ይመሰክራል (2ቆሮ. 3፡14-15)፡፡

ዛሬም ወደ እግዚአብሔር ያደርሱናል፤ እርሱንም ያሳስቡናል ተብለው የተሠሩት ሥርዐቶች፡ ጌታን በእውነትና በመንፈስ እንዳናመልክ የሚጋርዱን ከሆነ፡ እይጠቀሙንምና ወደ ጌታ ዘወር በማለት ግርዶሽታቸውን ልናስወግድ ይገባል፡፡ ለዚህም ሥርዐቶቹን ሳይሆን ሥርዐቶቹ የሚወክሉትን እውነት እንደ እግዚአብሔር ቃል ማስተዋልና ተቀብሎ በዚያው መሠረት መኖር ይጠቅማል፡፡ ይህን ማድረግ ካልቻልን ግን እግዚአብሔርን ሳይሆን ሥርዐትን እምሳኪዎች ሆነን እንቀራለን፡፡

16.3. የክርስትና ሥርዐቶች

በክርስትና እምነት እንዲፈጸሙ የተሠሩ ሥርዐቶች /ምስጢራት/ አሉ፡፡ እነዚህን ሥርዐቶች የሠራውም የክርስትና መሥራች ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፡፡ እርሱ የመረጣቸውና የሾማቸው ሐዋርያትም ለክርስትና ሕይወት ተገቢ የሆኑ ልዩ ልዩ ሥርዐቶችን ሠርተዋል፡፡ በዚህ ንሐስ ክፍል የምናተኩረው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሠራቸው ዋና ዋና ሥርዐቶች ላይ ነው፡፡

በክርስቲና እምነት ክርስቲያኖች እንዲያከናውኗቸው የተሠሩላቸው በተለይ ሁለት ሥርዐቶች አሉ። እነርሱም ጥምቀት (ማቴ. 28፥19-20፤ ማር. 16፥16፤ ዮሐ. 3፥5) እና ቅዱስ ቊርባን (ማቴ. 26፥26-29፤ ሉቃ. 22፥17-20፤ 1ቆሮ. 11፥23-26) ናቸው። እነዚህን ሥርዐቶች ክርስቲያኖች ሁሉ የሚቀበሏቸው ቢሆንም፥ በልዩ ልዩ ምክንያት ለሥርዐቶቹ ያላቸው አመለካከትና ግንዛቤ፥ እንዲሁም ሥርዐቶቹን የሚፈጽሙባቸው መንገዶች ልዩነቶች ይታይባቸዋል። እንዲያውም ሥርዐቶቹን እንደ ዋናና የመጨረሻ ግብ እድርጎ ሲመለከታቸው፥ ሌላው ወገን ደግሞ ሥርዐቶቹ በሚወክሉት እውነት ላይ ያተኩራል።

መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረው፥ እነዚህን ሥርዐቶች መፈጸም ብቻውን የመጨረሻ ግብ አይደለም፤ በሚታዩት ሥርዐቶች አማካይነት ክርስቲያን የሚፈጽመው፥ ወይም በእርሱ ሕይወት ውስጥ መገለጥ የሚገባው፤ በዐይን የማይታይና በእምነት የሚደረግ ሌላ መንፈሳዊ ክንውን አለ። ለሰዚህ ሥርዐቶቹን መፈጸም ክርስቲያናዊ ግዴታ ነው፤ ሥርዐት መፈጸሙ ብቻውን ስለማይበቃም፥ ሥርዐቱ የሚያሳየውን እውነት በሕይወት መግለጽ እንደዚሁ የማይቀር ክርስቲያናዊ ግዴታ ነው። ሥርዐቶቹን በመፈጸም ብቻ የሚገኝ ጥቅም ግን አይኖርም።

እንድ ሰው ክርስቲያን ስመሆን የሚጠመቀው ተራ ሥርዐት ስመፈጸም አይደለም፤ በጥምቀት የሚገለጸውን መንፈሳዊ ክንውን በሕይወቱ ተግባራዊ ማድረጉን ስመመስከር ነው እንጂ። ሐዋርያው ጳውሎስ፥ «ከክርስቶስ ሊየሱስ ጋር ስንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር ስንድ እንሆን ዘንድ እንደ ተጠመቅን ስታውቁም? እንገዲህ ክርስቶስ በሰብ ክብር ከሙታን እንደ ተነሣ እንዲሁ እኛም በዐዲስ ሕይወት እንድንመሳሰስ፥ ከሞቱ ጋር ስንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር ተቀበርን» (1ኛ 6፥3-4) በማለት የምንጠመቅበትን ምክንያትና ጥምቀት የሚወክለውን መንፈሳዊ ክንውን አብራርቷል። የቤተ ክርስቲያኖችን የሕግና የሥርዐት መጽሐፍ የሆነው ፍትሐ ነገሥትም (1990፤ 25)፥ በእንቅጽ 3 ቊርባን 27 ላይ ስለ ጥምቀት የሚናገረው፥ በዚህ ሐዋርያዊ ትምህርት ላይ የተመሠረተ ነው። «በውሃ መጠመቃችን በክርስቶስ ሞት ስንድ

መሆናችን /መሳተፋችን/ ነው። ከውሃውም መጠመቃችን ሁለተኛ ከእርሱ ጋር የመነሣታችን ምሳሌ ነው»

እንድ በው ክርስቲያን ስመሆን የጥምቀትን ሥርዐት መፈጸም ግዴታው ነው። የሚታየውን ሥርዐት ሊፈጽም፥ የማይታየው መንፈሳዊ ተግባር በሕይወቱ መከናወንም አለበት፤ ይኸውም ወደ ውሃው ሲገባ ከክርስቶስ ጋር መሞቱንና እርጌውን ማንነቱን መጣሉን ይመስክራል፤ ከውሃው ሲወጣም ክርስቶስ ከሙታን ተስይቶ እንደ ተነሣ፥ ተጠማቂውም በዐዲስ ሕይወት ስመመሳሰስ ዐዲስ ማንነት መያዙን ይግስጻል። እነዚህ ልውውጦች በሕይወቱ ስለ ተከናወኑ፥ ከተጠመቀበት ጊዜ እንሥቶ እንደ ክርስቲያን መኖር ይጀምራል። ተጠምቆ በሥርዐቱ እንዳሳየው የሕይወት ሰው ሃይልታየበት ግን፥ ሥርዐት ፈጸመ እንጂ ሥርዐቱ ወዳመሰከተው ዐዲስ ሕይወት ውስጥ አልገባምና መጠመቁ አያድነውም።

የቅዱስ ቊርባንን ሥርዐት በመጀመሪያ ስደቀ መዛሙርቱ ያሳየው ጌታችን ሊየሱስ ክርስቶስ ነው። ይህን ሥርዐት የሰጠውም እርሱ ዳግመኛ ተመልሶ እስኪመጣ ድረስ፥ ተከታዮቹ መታሰቢያውን እንዲያደርጉና የእርሱን ሞት እየተናገሩ እንዲኖሩ ስማድረግ ነው። «ይህን በመታሰቢያዬ አድርጉት» እና «ይህን እንጀራ በበላችሁ ጊዜ ሁሉ፥ ይህንም ጽዋ በጠጣችሁ ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገሩላችሁና» በማለት ከሥርዐቱ ጋር ዐብረው ከተሰጡት ሁለት መመሪያዎች ይህን መረዳት ይቻላል (ሉቃ. 22፥19፤ 1ቆሮ. 11፥24-26)።

ክርስቲያን ሁሉ ቅዱስ ቊርባንን መቀበል ግዴታው ነው። ሲቀበልም የቅዱስ ቊርባንን ምንነት በማስተዋል፤ ስቅዱስ ቊርባን ሲሰጥ የሚገባውን ክብር በመስጠትና የሚገባውን ጥንቃቄ በማድረግ መሆን አለበት (1ቆሮ. 10፥16-17፤ 11፥27-32)። ቅዱስ ቊርባን በተቀበለ ጊዜ ኅብስትና ወይንን ከመቀበል በሻገር፥ ጌታን ማስብና ሞቱን መናገር ይጠበቅበታል። ይህን ካላደረገ የፈጸመው ሥርዐቱን ብቻ ነው። ሥርዐቱን መፈጸም ብቻውን ደግሞ አይጠቅመውም፤ እንዲያውም ዕዳ ይሆንበታል እንጂ።

በመጽሐፈ ቅዱስ በሰ ቅዱስ ቊርባን ሥርዐትና ስለ ዐላማው፡ ክርስቲያንም ቅዱስ ቊርባንን በመቀበሉ ስለሚገልጠው እምነትና ስለሚስጠው ምስክርነት ተደጋግሞ ተጽፏል። ለምሳሌ፡- ቁሉ፡ «ይህን በምታደርጉበት ጊዜ የኔን መታበቢያ አድርጉት» የሚለውን የጌታን ቃል ጠቅሶ ሲናገር፡ ሕዝቡ በእንድነት «ለበቱ ሞትህን፣ ቅድስት ትንሣኤህንም እንነገራለን። ልርገትህን ዳግመኛም መምጣትህን እናምናለን» (1984፣ 47-48) በማለት ይመልሳል። ይህም ሥርዐት በመጽሐፍ ቅዱስ እንደ ተጻፈው የሚከናወን ነው። ስለ ቅዱስ ቊርባን ሥርዐት የተጻፈውና የሚታወጀው ይህ ቢሆንም፡ ሥርዐቱን በሥርዐትነት ከመፈጸምና የሚባለውን ከማለት ባለፈ፡ ብዙዎቹ ቀላውስትና ምእመናን ይህን እውነት በሕይወታቸው ይተረጉሙታል ማለት ግን እይቻልም። ከዚህ ይልቅ ሥርዐቱ በጥንቃቄ ስለ መከናወኑ ነው የሚጨነቁት።

ዛሬ በየዐውደ ምሕረቱ፡ በ40 እና በ80 ቀን መጠመቃችንና ቅዱስ ቊርባን መቀበላችን፡ የዘላለም ሕይወት ለማግኘታችን ዋስትና ተደርገው እንደ ዋና ነገርና እንደ መጨረሻ ግብ ይሰበካሉ። የስብከቱ ትኩረትም ሥርዐቶቹ በወክሉት መንፈሳዊ እውነት ላይ ሳይሆን በሥርዐቶቹ በራሳቸው ላይ ያነጣጠረ ሆኖ ይታያል። እንዲያውም ዋናው ነገር ተዘንግቶ ሥርዐቱ ነው የሚሰበከው ማለት ይቻላል። እንደዚህ በመስበኩ፡ በተሰበከውም መንገድ ሥርዐቱ ብቻ በመፈጸሙ ግን እግዚአብሔር ደስ አይሰኝም። የእርሱ ደስታ ሥርዐቱ የሚያመለክተው መንፈሳዊ ነገር ሥርዐቱን በፈጸመው ሰው ሕይወት ሊገለጥ ነው።

እበራኤል ሙሴን ለመተባበር በደመናና በባሕር ተጠምቀዋል። መንፈሳዊውን መብልና መጠጥም ጠጥተዋል። በሌላ አነጋገር ዛሬ እንደ ጥምቀትና እንደ ቅዱስ ቊርባን ሊታይ የሚችለውን ሥርዐት ፈጽመዋል ማለት ይቻላል። ነገር ግን በሥርዐቱ ሊከናወን የሚገባው መንፈሳዊ ልውውጥ በሕይወታቸው ስላልተገለጠ፡ ወይም ሥርዐቱን የፈጸመ ሰው ሊኖር የሚገባውን የተሰጠው ኑሮ መኖር ስላልቻሉ በብዙዎቹ እግዚአብሔር ደስ አልተሰኝም። በደመናና በባሕር የተጠመቁትና መንፈሳዊውን መብልና

መጠጥ የተመገቡት ስእግዚአብሔር ተሳይተው እንዲኖሩ ነበር። እነርሱ ግን በዚህ ፈንታ፡ ጣዖትን በማምለክ፣ በመሌሰን፣ ጌታን በመፈታተንና በማንጉራጉር እግዚአብሔርን በደሉ። በዚህም ምክንያት ሁሰት አልፍ ከሦስት ሺህ /23 ሺህ/ ሰው በአንድ ቀን ዐለቀ። የመጠመቁና የመብላት መጠጣቱ ሥርዐቶች ብቻቸውን ዋስትና እንዳልሆኗቸው ከዚህ መማር ይቻላል። እንዲያውም ተመሳሳይ ሥርዐት መፈጸምን ለዘላለም ሕይወት ዋስትና አድርገው የሚቁጥሩ ቢኖሩ፡ «በበዚህ እንደ ቅመ የሚመሰበጠ እንዳይወድቅ ይጠንቀቅ» በማለት ቃሉ ያስጠነቅቃል (1ቆሮ. 10፡1-12)።

ሥርዐት በራሱ መልካም ነገር ሊሆን ይችላል። ነገር ግን እግዚአብሔር ወደሚፈልገው ግብ ሰውን ማድረስ ካልቻለ አይጠቅምም። ሥርዐቱ የሚጠይቀውን ኑሮ ካልኖሩም የሥርዐት ባለቤት መሆን ብቻውን አያድንም። እስራኤል በእግዚአብሔር የተመረጠ የእርሱ ሕዝብ እንደ መሆናቸው፡ «ወደ መሆን፣ መስኮታዊ ክብር፣ ኪዳን፣ ሕገን መቀበል፣ የቤተ መቅደስ ሥርዐትና ተስፋ፣» (ሮሜ 9፡4 ዐ.መ.ት.) እና ሌሎችም በርካታ ሥርዐቶች ከእግዚአብሔር የተሰጧቸው ሕዝብ ናቸው። እግዚአብሔር ለእነርሱ ያደረገውን ይህን የመስለ ነገር እኛን ጨምሮ ለሌሎች አሕዛብ አላደረገም (መዝ. 147፡8-9፤ ሮሜ 3፡1-2)። የእነዚህ ሁሉ ክብርና ሥርዐት ባለቤት ቢሆኑም ግን፡ ለሥርዐቱ እንደሚገባ ስላልኖሩ ሥርዐታቸውና የተሰጣቸው ክብር አልጠቀሟቸውም፤ አላዳኟቸውምም። «የእግዚአብሔርን ድቅ ባያውቁ፡ የራሳቸውንም ድቅ ሊያቅሙ ሊፈልጉ በእግዚአብሔር ድቅ ለስተገዙም» እና (ሮሜ 10፡3) በንጢላተኝነት ተክለዋል (ሮሜ 2፡17-29፤ 3፡9)።

አይሁድ ሥርዐትን ከእግዚአብሔር ተቀብለው እንደ ሥርዐቱ ስላልኖሩ፡ የሥርዐት ባለቤት መሆናቸው ብቻውን ካላዳኟቸው፡ ሥርዐትን በቀጥታ ከእግዚአብሔር ላልተቀበልነውና ከእነርሱ ወርሰን ላልኖርንበት ለእኛስ እንዴት ሊጠቅመን ይችላል? ስለዚህ ሥርዐት እስን እያልን በመመካት መዳን አይገኝምና፡ በክርስቲያናዊው ሥርዐት እንደምንገልጠው፡ ሕይወታችን በትክክል ሊለወጥና የእግዚአብሔርን ፈቃድ ልናከናውን ይገባል።

ምን እናድርግ?

«ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋጋች» (መዝ. 68:31) ተብሎ የተነገረው እምላካዊ የተበፋ ቃል መቼ ነው የሚፈጸመው? የሚለው ጥያቄ የብዙ ክርስቲያኖች ጥያቄ ነው። እንደሚታወቀው የእግዚአብሔር ተስፋ እውን የሚሆነው፡ ተስፋው ስለ ተሰጠ ብቻ አይደለም! በተሰጠው የተስፋ ቃል ላይ ስለ ተሰበከ! ስለ ተዘመረና ስለ ተጻፈም አይደለም! የተስፋን ቃል የሰጠው የታመነ እንደ መሆኑ፡ ተስፋ የተገባለት ወገንም የሚጠበቅበትን ኅላፊነት መወጣት ሊችል ነው እንጂ።

እብዛኛው የኢትዮጵያ ሕዝብ ሃይማኖተኛ ሕዝብ እንደ ሆነ ይታወቃል። በየተጠለለበት ሃይማኖታዊ ተቋም ውስጥ ሆኖም ሃይማኖታዊ ሥርዐቶችን በመፈጸም ፈጣሪውን ለማስደለት ሊጥር ይታያል። እንደሚፈጸመው ሃይማኖታዊ ሥርዐት ዐይነት፡ እንደሚቀርበው ጸም፣ ጸሎት፣ ሰግደትና ምጽዋት ብዛት፡ እገሪቱ በብዙ እቅጣጫ መበልጸግና ለውጥ ማምጣት ነበረባት የሚሉም ጥቂቶች አይደሉም። ነገር ግን የሚታየው ተቃራኒው መሆኑ፡ ብዙዎችን ወደ አምላክ የለሽነትና ተጠራጣሪነት እያመጣቸው ነው ማለት ይቻላል። ችግሩ ያለው ታዲያ ምን ላይ ነው?

ለዚህ ጥያቄ ምላሽ መስጠት ቀላል አይደለም። ሆኖም ነገሩን ከእግዚአብሔር ቃል፡ እንዲሁም ከሌሎች ተመክሮ በመነሣት እንዳንድ ሐሳቦችን መሰንጠር ይቻላል። በእንድ ሃይማኖታዊ ጥላ ሥር መጠለልና በእግዚአብሔር ቃል መሠረት መኖር በጣም የተለያዩ ሁለት ነገሮች ናቸው። በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ያለው፡ ከሃይማኖቶች በእንዱ ጥላ ሥር መጠለል አይደለም! በሃይማኖቱ ጥላ ሥር ሊኖሩ የእግዚአብሔር ቃል በሚያዘው መሠረት መኖር መቻሉ ነው እንጂ። ስለዚህ የችግራችን እንዱ ምንጭ፡ ሃይማኖተኞች እየተባልንና የሚታዩ ብዙ ሥርዐቶችን እየፈጸምን፡ በእግዚአብሔር ቃል እየታዘዘን አለመኖራችን ሊሆን ይችላል። የእግዚአብሔር ቃል፡ «እኔ ብትሉ፡ ለእኔም ብትታዘዙ የምድርን በረከት ትበላላችሁ» (ኢሳ. 1:19) ይላል እንጂ፡ የዚህ ወይም የዚያ ሃይማኖት ተከታይ ስለ ሆናችሁ

ትባረካችሁ አይልም። ስለዚህ በሃይማኖተኝነታችን ከመከራ-ራትና ከመከራ ላይ ይልቅ፡ «ሃይማኖተኛ ሆንን፡ የእግዚአብሔር በረከት ከእኛ ለምን ራቀ?» ብለን ራሳችንን መጠየቅ አለብን። /እዚህ ላይ ግን ምድራዊ በረከት ማግኘት፡ የትክክለኛ አማኝ መለኪያ ነው ማለት እንዳልሆነ መታወቅ አለበት! ለምሳሌ በጽድቅ ብቻ ሳይሆን በዐመፅ መንገድ እየሠሩና እያጭበረበሩ ሊከብሩ ይችላሉና።/

እኛ በጥንታዊው ታሪካችን የሥልጣኔና የብልጽግና ራስ ሆነን ጀምረን ዛሬ ለምን ጆራት ሆንን? ከውድቀታችን ተነሥተን ወደ ቀድሞው ስፍራችን መመለስ ለምን አቃተን? ለእነዚህ ጥያቄዎች፡ የእግዚአብሔርን ቃል በሚገባ ስላልተረጸገና ከልማድ ወጥተን በቃሉ መሠረት መኖር በላልቻልን የሚሉት ከክርስትና ትምህርት እንጻር በቂ ምላሽ ይሆናሉ ተብሎ ይታመናል። ይህ ለእንዳንዶቻችን የተለመደና መፍትሔ ያልተገኘበት ምላሽ ሊመስለን እንደሚችል ቢታወቅም፡ ምላሹ ግን ከዚህ ውጪ ሊሆን አይችልም።

ምዕራባውያን ዛሬ በደረሱበት የዕድገትና የሥልጣኔ ደረጃ ላይ ለመድረስ የለውጡ መሠረት የነበረው፡ የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን መካድ አይቻልም። የዛሬው ምዕራባዊ ትውልድ የቀድሞ እባቶቹን መነሻ ዘንግቶ ከፈጣሪው በእጅጉ የራቀበት ሁኔታ እንዳለ ቢታወቅም፡ እነዚያ እባቶቹ ያመጡት መንፈሳዊ ለውጥ ለዛሬው ሕይወቱ መሠረት እንደ ነበር ግን ብዙዎች የሚስማሙበት ጉዳይ ነው። «የክወርፓ ክፍሮች በጎሳም አሚሪካ የበሙት ሃይማኖታቸው ባለፈበባቸው ሥነ ምግባርና በገንዘብ የኢንዱስትሪና የፖለቲካ ሥርዐት አማካይነት እንደ ነበረ ብዙዎች ጽፈዋል» (ዶ/ር ገይሌ 2001: 26)። ይህ ደግሞ የማርቲን ሉተርን መነሣት ተከትሎ የመጣ ነው። ፕሮፌሰር መስፍን ወልደ ማርያም «ደቂቀ እስጢፋኖስ» ለተሰኘው የፕሮፌሰር ጌታቸው ገይሌ የትርጉም መጽሐፍ በጻፉት «ቀዳሚ ቃል» (1996: 14) ላይ የሚከተለውን ሐሳብ አስፍረዋል።

ማርቲን ሉተር በክወርፓውያን ስእምሮ ላይ ያመጣው የአስተሳሰብ ለውጥ በሃይማኖት ላይ ብቻ ሳይሆን በደበልጥም በሃሳባዊው ጉዳይ ላይ የነበረውን ተጽዕኖ፡ ማክሰ ሺበር በካቶሊኮችና በፕሮቴስታንቶች መካከል

የተፈጠረውን ልዩነት በማሳየት በዘገበው አንድ የቀዳሚ አባባል ይገልጻል፡
 — «ወደ በደንብ ብላ ወደ በደንብ ተኛ፡» በዚህ የሸበር መጽሐፍ
 ቀዳሚ ቃሉን የዳፈው የእንግሊዙ የኢኮኖሚክስ ታሪክ ሲቅ ታውኑ፡
 ፕሮፌሰርነትን በስመጣው ሰው ምረቅ የኑሮ ዘዴ ብቻ ሳይሆን
 መንፈሳዊ ዓላማም አገኘ፡ ይላል፡፡

አንዳንዶች፡ ሃይማኖትን ሰውን ወደ ጎሳ የሚያስቀር ጉታች ባህል አድርገው
 ይመለከቱታል፡፡ ለዚህም በርካታ ምክንያቶች ያቀርቡ ይሆናል፡ ይሁን እንጂ
 በዋናነት አንዳንድ የሃይማኖት መሪዎች የሃይማኖትን ትምህርት በማዘባትና
 ለራሳቸው ጥቅም እንዲሰጥ አድርገው በመቅረጽ፡ የአውነተኛዋን ሃይማኖት
 ትክክለኛ ገጽታ ከማበላሸታቸው የተነሣ የተፈጠረ አመለካከት እንደ ሆነ
 መገመት አይከብድም፡፡ ከላይ የሰፈረው ሐሳብ እንደሚያስረዳው ግን፡
 አውነተኛው ሃይማኖትና በእግዚአብሔር ቃል ላይ የተመሠረተው
 መመሪያው፡ ሰውን ከጎሳ ቀርነት ወደ ዘመናዊነት፡ ከድክነት ወደ ብልጽግና፡
 ከሰንፍና ወደ ትጋት እንደሚያሸጋግረው ምንም ጥርጥር የለውም፡፡ በዐጉል
 ሃይማኖተኛነት ይኖር የነበረውን ያን አውሮፓዊ ማኅበረ ሰብ መለወጥና፡
 በመንፈሳዊም በሥጋዊም ሕይወቱ የተሻለ ኑሮን እንዲኖር ማድረግ
 የተቻለበት እንዲሁ ምክንያት፡ ሰዎች ለጥቅማቸው ሲሉ በልዩ ልዩ መንገድ
 የጫኑበትን ከባድ ሃይማኖታዊ ሽኩቻ፡ በእግዚአብሔር ቃል መርምሮ
 በማሻሻልና ሥር ነቀል ሰው ሰማምጣት መሆኑ ፈጽሞ መዘንጋት
 የለበትም፡፡

ዛሬም የአገራችንን፡ የድክነት፡ የረጋብ፡ የበሽታ፡ የጉብኅልና፡ የሥራ
 ዐጥነት፡ የጉዳና ተዳዳሪነት፡ የጦርነት፡ የዘረኝነት፡ የሙሰናና የመሳሰሉትን
 ማኅበራዊ፡ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ችግሮቻችንን በመፍታት፡ ሕዝቡን ወደ
 ተሻለ መንፈሳዊና ሥጋዊ ኑሮ ለማምጣት፡ በእግዚአብሔር ቃል ላይ
 የተመሠረተ መንፈሳዊ ሰው ለቤተ ክርስቲያን ላይ ማካሄድ መሠረታዊው
 ነገር ነው፡፡ በተለይም ብዙውን ሕዝብ የያዘችውና በኢትዮጵያ ላይ ቀድሞም
 ሆነ ዛሬ ትልቅ ሚና ያሳትፋ ኢስታብሊክ የእግዚአብሔርን ቃል መሠረት ያደረገ
 መንፈሳዊ ሰው ማምጣቷ ወሳኝነት አለው፡፡ ኢትዮጵያ ትላውጥ ዘንድ

የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መለወጥ አለባት፡ የሚለው
 የብዙዎች አምነት ከሆነ ውሉ ዐድሯል፡፡ ትላውጥ ሲባልም፡ አስተምህሮዋ፡
 የአባላቷ መንፈሳዊ ሕይወት፡ አምልኮዋ፡ አስተዳደሯና ሥርዐቷ፡ ሌላውም
 ሰው ጥ የሚያለፈለገው ነገር ሁሉ፡ ከልማድ ወጥቶ እግዚአብሔርን
 የሚያስከብር፡ ዜጎችን ለሥራ የሚያነሣ፡ ምግባረ ብልሹነትን የሚከላከልና
 ለበጎ ሥራ የሚቀረጽ ይሆን ዘንድ፡ በእግዚአብሔር ቃል መፈተሽና
 መሳተካክል አለበት ማለት ነው፡፡

በዚህ መጽሐፍ ማሳየት የተሞከረውም በተለይ ለኢስታብሊክ
 ለሰሚያሰፈለገው መንፈሳዊ ሰው ጥ ነው፡፡ እግዚአብሔር በቅዱሳት መጻሕፍት
 ያላስተማረውንና ያሳዘዘውን ብዙ ነገር፡ ሰዎች ዐውቀውም ይሁን ባለማወቅ
 ጭነውብናል፡፡ እነዚህም ነገሮች እግዚአብሔርን በትክክል እንዳናመልክ
 ከማድረጋቸውም በላይ፡ በሥጋዊ ኑሮአችን እንዳንለወጥም ዕንቅፋት
 ሆነውብናልና መንፈሳዊ ሰው ጥ ያሰፈልገናል፡፡ ሰው ሰው አውነተኛውን አምልኮ
 የሚያመጣ፡ መንፈሳዊ ሕይወታችንንና ሥጋዊ ኑሮአችንን የሚያሻሽልንም
 እንዲሆን ከሁሉ በፊት ለእግዚአብሔር ቃል ትልቅ ስፍራ ሲለጠው ይገባል፡፡
 ሰው ጥን በደፈናው ከመቃወም ይልቅ፡ ሰው ጥ የእግዚአብሔር ሐሳብ መሆኑን
 መቀበልና በቃሉ ላይ ለተመሠረተ ሰው ጥ ራሱን ማዘጋጀትና መንቀሳቀሱም
 የግድ ነው፡፡ ያን ጊዜ ነው «ኢትዮጵያ አጽኖችን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋበች»
 የሚለው የተሰፋ ቃል ተፈጽሞ የምናየው፡፡

ወሰብሐት ለእግዚአብሔር!

የቤት ጽሑፎች

ህብተ ማርያም ወርቅነህ /ሊቀ ሥልጣናት/ (1963) ጥንታዊ የኢትዮጵያ ትምህርት፡፡ አዲስ አበባ፡ ብርሃንና ሰላም ተቋማዊ ንግድ ሥላሴ ማተሚያ ቤት፡፡

(1963) የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ትምህርት፡፡ አዲስ አበባ፡ ብርሃንና ሰላም ተቋማዊ ንግድ ሥላሴ ማተሚያ ቤት፡፡

(1980) የሰብክት ዘዴ፡፡ አዲስ አበባ፡ ትንሣኤ የማሳተሚያ ድርጅት፡፡

ሃይማኖት አበው፡፡ (1986) አዲስ አበባ፡ ትንሣኤ ዘገባዊ ማተሚያ ቤት፡፡

ልሳነ ሕዝብ (1996) ሠነ፡፡

ሐመር (2001) መስከረም ጥቅምት፡፡

መላኩ ባወቀ (ቀሊስ) (2005) ሰውና አደጋ፡፡ ሱስ አንጀለስ፡ ካሊፎርኒያ፡ ፓቲር መጻሕፍት፡፡

መላኩ ታወቀ (ዲያቆን) (ዓ.ም. ያልተገለጸ) ማግበረ-ቅዱሳን ወይስ ማግበረ-ሰይጣን? አዲስ አበባ፡ አፍሪካ ማተሚያ ን/የተ/የግል ማኅበር፡፡

መልክ ጼዴቅ (ሊቀ ጳጳስ) (1984) ትምህርተ ክርስቲያን 2ኛ መጽሐፍ፡፡ አዲስ አበባ፡ ትንሣኤ ዘገባዊ ማተሚያ ቤት፡፡

መሠረት ሰብሐት ሰሐብ (1951) ስምዐ ጽድቅ ብሔራዊ፡፡ አዲስ አበባ፡ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፡፡

(1981) ትውፊታዊ ሐሳብ ዘመንና ታሪክ፡፡ ሆንግ ኮንግ፡ ኒው ሳይፍ ሊትሬቸር ሊሚቴት፡፡

መርሐ ጽድቅ ባህሰ ሃይማኖት፡፡ (1988) አዲስ አበባ ትንሣኤ ዘገባዊ ማተሚያ ቤት፡፡

መጽሐፈ ቅዱስ፡፡ (1988) አዲስ አበባ፡ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፡፡

መጽሐፈ ቅዱስ ከቀድሞ አባቶች ሲወርድ ሲዋረድ የመጣው ንባብና ትርጓሜው፡፡ (1988) አዲስ አበባ፡ (የታተመበት ቦታና ማተሚያ ቤት ያልተገለጸ)፡፡

መጽሐፈ ድጋ፡፡ (1988) አዲስ አበባ፡ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡፡

መጽሐፍ ቅዱስና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን (ዓ.ም. እና ወር ያልተገለጸ)፡፡

ሰዓታት ዘሊሊት ወዘነግሠ፡፡ (1989) አዲስ አበባ፡ ተስፋ ማተሚያ ቤት፡፡

ሰይፈ ሥላሴ ዮሐንስ /መጋቤ ብስጅ/ (1992፡ ሚያዝያ-ሠኔ) «አግዚአብሔር ስሕተብ በመጽሐፍ ይነግራቸዋል፡፡» ፈሳሽ ጥበብ፡ ገጽ 31-32፡፡

ስምዐ ጽድቅ (1994) ጥር (ቀኑ ያልተገለጸ)፡፡

ስምዐ ጽድቅ (1994) ሐምሌ (ቀኑ ያልተገለጸ)፡፡

ስምዐ ጽድቅ (1997) ጥር (ቀኑ ያልተገለጸ)፡፡

ስምዐ ጽድቅ (2001) መስከረም 15-30፡፡

ቃሰ ዐዋዲ፡፡ (1991) አዲስ አበባ፡ ትንሣኤ ዘገባዊ ማተሚያ ቤት፡፡

በጋሻው ደሳለኝ (1998) የመስቀሉ ሥር ቁማርተኞች፡፡ አዲስ አበባ፡ (ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)

ብርሃኑ ጎበና (1992) ዓምደ ሃይማኖት፡፡ አዲስ አበባ፡ አፍሪካ ማተሚያ ቤት፡፡

ተኔምረ ማርያም /ግዕዝና አማርኛ/፡፡ (1983) አዲስ አበባ፡ ተስፋ ማተሚያ ቤት፡፡

ተኔምረ ማርያም /ግዕዝና አማርኛ/፡፡ (1985) አዲስ አበባ፡ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፡፡

ተክለ ጸድቅ መኩሪያ (1941) ከጣይት እምልኮ ወደ ክርስቲያን፡፡ አዲስ አበባ፡ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፡፡

ትንሣኤ (1971) የካቲት፡፡

ጎይሌ ወልደ ሚካኤል (ዶ/ር) (2001፡ ወሩ ያልተገለጸ) «ሥነ ምግባር ሰአድገትና ጤናማ ዜጋ ሰማፍራት ያለው ጠቀሜታ፡፡» ቃሰ ይናገር፡፡ ገጽ 22-28፡፡

ገሩ ወልደ ሥላሴ (1919) ጎህ ጽባሕ። (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።

አምሳሉ አክሊሉ /ዶ/ር/ (1976) «ዐጭር የኢትዮጵያ ሥነ ጽሑፍ ታሪክ»። አዲስ አበባ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።

አበራ በቀሰ /ሊቀ ጉባኤ፣ አባ/ (1996) ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ሕይወት። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

አቤ ጉበኛ (1967) መሬት የማነው?። አዲስ አበባ፣ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።

አዲስ ዘመን (2000) ሚያዝያ 11።

ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር (1993) መጽሐፍ ቅዱስ፣ ዐዲስ፡ መደበኛ ትርጉም (ከማጥኛ ጽሑፍ ጋር)። (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።

ኤልያስ አበበ (ገብረ አድ) (1997፣ መስከረም) «ቤተ ክርስቲያንና ልማት»። አድገት ሕዝብ በመስቀሉ፣ ገጽ 29-32።

አስጢፋኖስና ተከታዮቻቸው (1996)፣ ደቂቅ እስጢፋኖስ፣ በሕግ አምላክ። (ተርጓሚ ጌታቸው ገይሉ /ፕሮፌሰር/ ኮሌጅሊል (ሚኒሶታ)።

ከበደ ሚካኤል (1948) የዓለም ታሪክ። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

ኪዳነ ወልደ ክፍሌ (1948) መጽሐፈ ሰዋስው ወግሥ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

ክርስቶስ ዘህሉ ወይሄሉ (1999) ሚያዝያ።

ወንጌል ቅዱስ ከቀድሞ አባቶች ጀምሮ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣው ዝብብና ትርጓሜው። (1988) አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት።

ውድሩፍ ኖኤል (ዶ/ር) (1996) የአሁኑ ዘመን የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ። (ተርጓሚ Jubilee Reformation Centre) (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።

ዐሥራት ገብረ ማርያም (1994) ትምህርተ መለኮት /ሦስተኛ ዕትም/። (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።

ዓሰማየሁ ሞገስ (1956) ስርገና ልማድ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

ዓሰም አሸቱ (1997) መስራታዊ የምርምርና የዘገባ አፃፃፍ። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።

ዜና ቤተ ክርስቲያን (1998) ጥርና የካቲት (ቀኑ ያልተገለጸ)።

ዜና ቤተ ክርስቲያን (2000) ሐምሌ (ቀኑ ያልተገለጸ)።

የማነ ገብረ ማርያም (ዶ/ር) (1996 ዓ.ም.) የፍልስፍና መግቢያ (ቅጽ 1)። (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።

የቅዱስ ጳውሎስ መጽሐፍ ንባብ ከነትርጓሜው። (1988) አዲስ አበባ፣ ትንሣኤ ዘገባኤ ማተሚያ ቤት።

የቤተ ክርስቲያን ጸሎት። (1936) አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር (1953) መጽሐፍ ቅዱስ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር (1980) መጽሐፍ ቅዱስ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር (1972) የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ ሴንትራል ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ሥርዐተ ልምልተኛ የውጭ ግንኙነት። (1988) አዲስ አበባ፣ ትንሣኤ ዘገባኤ ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ጉባኤ (1996) ዑቄ ኢየሱስቲክመ። አዲስ አበባ፣ ትንሣኤ ዘገባኤ ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ከልደተ ክርስቶስ እስከ ፳፫ ዓ.ም. (2000)። (2000) አዲስ አበባ፣ ሜጋ ማተሚያ ገላፊነቱ የተወሰነ የግል ማኅበር።

ድርሳን ዘዋሐንስ ስፈ ወርቅ። (1987) አዲስ አበባ፣ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት።

የሰው ጥያቄ!!!

ገሪማ (ሊቀ ጳጳስ) (2000) የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ስለተዳደረ በየዘመናቱ:: አዲስ አበባ: ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት::

ግርማዊ ቀዳማዊ ዐፄ ንጌላ ሥላሴና የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን (1993) ጥቅምት::

ጎርጎርዮስ (ሊቀ ጳጳስ) (1974) የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ:: አዲስ አበባ: (ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)::

_____ (1978) የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ:: አዲስ አበባ: ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት::

ጥዑመ ልሳን ካሣ (ርእሰ ደብር) (1981) ያሬድና ዜማው:: አዲስ አበባ: ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት::

ጭራ መንፈሳዊ መጽሐፍት (ዓመተ ምሕረቱ እና ወሩ ያልተገለጸ)::

ጳውሎስ ሞሮ (1984) አጤ ምኒልክ:: አዲስ አበባ: ቦሌ ማተሚያ ቤት::

ፍትሐ ነገሥት ንባቡና ትርጓሜው:: (1990) አዲስ አበባ: (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)::

ሺርኒካ (1998) መጋቢት (ቀኑ ያልተገለጸ)::

Miller, L. (Ed.) (1984) QUESTIONS THAT MATTER, Peter C.B. and others (Eds.) (2002)

The Church in the New Millennium. John Stott: Eldoret-Kenya, Naisline Print System.